

Ludność na rynku pracy w województwie wielkopolskim w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021

Population in the labour market in Wielkopolskie Voivodship in the light
of the National Census of Population and Housing 2021 results

Ludność na rynku pracy w województwie wielkopolskim w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021

Population in the labour market in Wielkopolskie Voivodship in the light
of the National Census of Population and Housing 2021 results

Urząd Statystyczny w Poznaniu Statistical Office in Poznań

Opracowanie merytoryczne, graficzne i prace wydawnicze

Content-related works, graphics and editorial works

Urząd Statystyczny w Poznaniu, Wielkopolski Ośrodek Badań Regionalnych – Dział Opracowań Zbiorczych

Statistics Office in Poznań, Wielkopolski Centre for Regional Surveys – Division of Aggregate Studies

Zespół autorski

Editorial team

Agnieszka Bieniek, Emilia Bogacka, Ewa Filipczuk, Marta Kowalczyk, Ewa Kowalka, Katarzyna Piętak, Maciej Pilarski, Leszek Siwka, Ewelina Żelobowska

Kierujący

Supervisor

Ewa Kowalka

Tłumaczenie (przedmowa, synteza)

Translation (preface, executive summary)

Grzegorz Grygiel

ISBN 978-83-61264-72-9 (książka) (book)

ISBN 978-83-61264-73-6 (forma elektroniczna on-line) (on-line)

Publikacja dostępna na stronie

Publication available at

<https://poznan.stat.gov.pl>

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Office data – please indicate the source

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Poznaniu przekazuje Państwu kolejną publikację wydaną w serii prezentującej wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań, przeprowadzonego w okresie od 1 kwietnia do 30 września 2021 r. Bogaty wachlarz informacyjny badania pozwala na przeprowadzanie analiz z zakresu rynku pracy oraz oceny skali zmian, jakie dokonały się w ciągu minionej dekady.

Publikacja opisuje zagadnienia związane z aktywnością ekonomiczną mieszkańców województwa wielkopolskiego i zawiera wnikliwą charakterystykę poszczególnych kategorii ludności w wieku 15 lat i więcej. Każdą z tych kategorii – pracujących, biernych zawodowo i bezrobotnych – opisano pod względem cech społeczno-demograficznych. Zbiorowość pracujących scharakteryzowano dodatkowo według statusu zatrudnienia, bezrobotnych – według okresu poszukiwania pracy, a biernych zawodowo – według przyczyn bierności.

Zasadniczą część opracowania stanowi analiza wyników przedstawiająca informacje uzyskane dla województwa wielkopolskiego, odnosząc je zarówno do danych ogólnopolskich, jak i innych województw. Komentarz wzbogacono graficzną ilustracją wybranych zjawisk i zestawem tablic, w których zaprezentowano wyniki zagregowane na poziomie wojewódzkim.

Szczegółowe informacje wynikowe z zakresu NSP 2021 dostępne są w Banku Danych Lokalnych pod adresem <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> w kategorii: Narodowe Spisy Powszechne.

Polecając Państwa uwadze publikację „Ludność na rynku pracy w województwie wielkopolskim w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021”, mam nadzieję, że zawarte w niej informacje okażą się przydatne dla oceny aktywności mieszkańców województwa wielkopolskiego na rynku pracy i zaspokoją oczekiwania odbiorców danych statystycznych zainteresowanych wynikami spisu powszechnego.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego w Poznaniu

Jacek Kowalewski

Poznań, marzec 2024 r.

Preface

The Statistical Office in Poznań has prepared another publication in the series dedicated to presenting results of the National Census of Population and Housing, conducted between April 1 to September 30, 2021. The broad range of census information can be used to analyse the labour market and assess the scale of changes that took place between 2011 and 2021.

The volume covers a wide range of aspects to do with the economic activity of residents of Wielkopolskie Voivodship and contains a detailed description of three main groups of the population aged 15 and over: the employed, the economically inactive and the unemployed. In addition to basic socio-demographic characteristics, other relevant information is provided for each group: employment status for employed persons, the period of job search for the unemployed, and reasons for economic inactivity.

The main part of the publication is devoted to the analysis of information about Wielkopolskie Voivodship and how it compares to national statistics and corresponding data for other voivodships. The analytical commentary is accompanied by charts and maps illustrating selected phenomena and tables containing data aggregated at the voivodship level.

Detailed outputs from the 2021 Census are available in the Local Data Bank at <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start> in the section: National Censuses.

Recommending the following report “Population in the labour market in Wielkopolskie Voivodship in the light of the National Census of Population and Housing 2021 results”, I hope that its content will prove useful in assessing the participation of residents of Wielkopolskie Voivodship in the labour market and will satisfy the expectations of data users regarding census outputs.

Director
of Statistical Office in Poznań

Jacek Kowalewski

Poznań, March 2024

Spis treści

Contents

	str. page
Przedmowa	3
Preface	4
Spis tablic	7
List of tables	
Spis wykresów	9
List of charts	
Spis map	11
List of maps	
Objaśnienia znaków umownych	12
Symbols	
Ważniejsze skróty	12
Main abbreviations	
Synteza	13
Executive summary	16
Rozdział 1. Aktywność ekonomiczna ludności	19
Chapter 1. Economic activity of population	
1.1. Charakterystyka aktywności ekonomicznej ludności	19
1.1. Economic activity of the population	
1.2. Aktywność ekonomiczna ludności według miejsca zamieszkania, płci i wieku	27
1.2. Economic activity of the population by place of residence, sex and age	
1.3. Aktywność ekonomiczna ludności według miejsca zamieszkania, płci i poziomu wykształcenia	32
1.3. Economic activity of population by place of residence, sex and level of education	
1.4. Aktywność ekonomiczna ludności według wieku i poziomu wykształcenia	35
1.4. Economic activity of the population by age and level of education	
Rozdział 2. Pracujący	37
Chapter 2. Employed persons	
2.1. Pracujący według miejsca zamieszkania, płci i wieku	37
2.1. Employed persons by place of residence, sex and age	
2.2. Pracujący według wieku i poziomu wykształcenia	43
2.2. Employed persons by age and level of education	
2.3. Pracujący według miejsca zamieszkania, płci i poziomu wykształcenia	45
2.3. Employed persons by place of residence, sex and level of education	
2.4. Pracujący według statusu zatrudnienia	46
2.4. Employed persons by employment status	
Rozdział 3. Bezrobotni	49
Chapter 3. Unemployed persons	
3.1. Bezrobotni według miejsca zamieszkania, płci i wieku	49
3.1. Unemployed persons by place of residence, sex and age	

Spis treści (dok.)

Contents (cont.)

	str. page
3.2. Bezrobotni według miejsca zamieszkania, płci i ekonomicznych grup wieku	50
3.2. Unemployed persons by place of residence, sex and economic age groups	
3.3. Stopa bezrobocia według miejsca zamieszkania, płci i wieku	52
3.3. Unemployment rate by place of residence, sex and age	
3.4. Struktura bezrobotnych według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania	56
3.4. Structure unemployed persons by level of education, sex and place of residence	
3.5. Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy, wieku, wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania	57
3.5. Unemployed persons by the time of job seeking, age, level of education, sex and place of residence	
Rozdział 4. Bierni zawodowo	61
Chapter 4. Economically inactive persons	
4.1. Bierni zawodowo według wieku, płci i miejsca zamieszkania	61
4.1. Economically inactive persons by age, sex and place of residence	
4.2. Bierni zawodowo według poziomu wykształcenia	65
4.2. Economically inactive persons by education level	
4.3. Bierni zawodowo według przyczyn bierności zawodowej	68
4.3. Economically inactive persons by reasons for inactivity	
Uwagi metodologiczne	73
Methodological notes	79
1. Cel badania aktywności ekonomicznej ludności w ramach Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021	73
1. The purpose of the survey of the economic activity of the population as part of the National Population and Housing Census 2021	79
2. Zakres i procedura badań	74
2. Scope and survey procedure	80
3. Podstawowe pojęcia i definicje	75
3. Basic concepts and definitions	81

Spis tablic

List of tables

	str. page
Tablica 1. Ludność aktywna ekonomicznie w latach 2011 i 2021	20
Table 1. Economic activity of the population in 2011 and 2021	
Tablica 2. Współczynnik aktywności zawodowej według płci i miejsca zamieszkania w latach 2011 i 2021	27
Table 2. Activity rate by sex and place of residence in 2011 and 2021	
Tablica 3. Współczynnik aktywności zawodowej według wieku i płci w latach 2011 i 2021	28
Table 3. Activity rate by age and sex in 2011 and 2021	
Tablica 4. Współczynnik aktywności zawodowej według wieku i miejsca zamieszkania w latach 2011 i 2021	29
Table 4. Activity rate by age and place of residence in 2011 and 2021	
Tablica 5. Współczynnik aktywności zawodowej według ekonomicznych grup wieku i płci w latach 2011 i 2021	31
Table 5. Activity rate by economic age groups and sex in 2011 and 2021	
Tablica 6. Współczynnik aktywności zawodowej według ekonomicznych grup wieku i miejsca zamieszkania w latach 2011 i 2021	32
Table 6. Activity rate by economic age groups and place of residence in 2011 and 2021	
Tablica 7. Współczynnik aktywności zawodowej według płci i poziomu wykształcenia w latach 2011 i 2021	33
Table 7. Activity rate by sex and level of education in 2011 and 2021	
Tablica 8. Współczynnik aktywności zawodowej według miejsca zamieszkania i poziomu wykształcenia w latach 2011 i 2021	35
Table 8. Activity rate by place of residence and level of education in 2011 and 2021	
Tablica 9. Współczynnik aktywności zawodowej według wieku i poziomu wykształcenia w 2021 r.	36
Table 9. Activity rate by age and level of education in 2021	
Tablica 10. Wskaźnik zatrudnienia według wieku, miejsca zamieszkania i płci w latach 2011 i 2021	42
Table 10. Employment rate by age, place of residence and sex in 2011 and 2021	
Tablica 11. Pracujący według statusu zatrudnienia, płci i miejsca zamieszkania w latach 2011 i 2021	46
Table 11. Employed persons by employment status, sex and place of residence in 2011 and 2021	
Tablica 12. Bezrobotni według płci i miejsca zamieszkania w latach 2011 i 2021	49
Table 12. Unemployed persons by sex and place of residence in 2011 and 2021	
Tablica 13. Stopa bezrobocia według miejsca zamieszkania, płci i wieku w latach 2011 i 2021	52
Table 13. Unemployment rate by place of residence, sex and age in 2011 and 2021	
Tablica 14. Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy oraz płci i miejsca zamieszkania w 2021 r.	58
Table 14. Unemployed persons by the time of job seeking, by sex and place of residence in 2021	

Spis tablic (dok.)

List of tables (cont.)

	str. page
Tablica 15. Długotrwale bezrobotni według okresu poszukiwania pracy i wieku w 2021 r.	59
Table 15. Long-term unemployed by the time of job seeking and age in 2021	
Tablica 16. Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy oraz poziomu wykształcenia w 2021 r.	60
Table 16. Unemployed persons by the time of job seeking and level of education in 2021	
Tablica 17. Bierni zawodowo w wieku 15 lat i więcej według wieku, płci i miejsca zamieszkania w latach 2011 i 2021	62
Table 17. Economically inactive persons aged 15 and more by age, sex and place of residence in 2011 and 2021	
Tablica 18. Bierni zawodowo w wieku 15 lat i więcej według wieku i poziomu wykształcenia w 2021 r.	67
Table 18. Economically inactive persons aged 15 and more by age and education level in 2021	

Spis wykresów

List of charts

	str. page
Wykres 1. Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej według płci w 2021 r.	21
Chart 1. Structure of economic activity of the population aged 15 and more by sex in 2021	
Wykres 2. Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej według miejsca zamieszkania w 2021 r.	21
Chart 2. Structure of economic activity of the population aged 15 and more by place of residence in 2021	
Wykres 3. Różnice wartości współczynnika aktywności zawodowej według płci w powiatach między rokiem 2011 i 2021	23
Chart 3. Differences in the activity rate by sex in powiats between 2011 and 2021	
Wykres 4. Różnice wartości współczynnika aktywności zawodowej według miejsca zamieszkania w powiatach między rokiem 2011 i 2021.....	24
Chart 4. Differences in the activity rate by place of residence in powiats between 2011 and 2021	
Wykres 5. Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej według miejsca zamieszkania i płci w 2021 r.	28
Chart 5. Structure of economic activity of the population aged 15 and more by place of residence and sex in 2021	
Wykres 6. Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej według płci i wieku w 2021 r.	30
Chart 6. Structure of economic activity of the population aged 15 and more by sex and age in 2021	
Wykres 7. Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej według miejsca zamieszkania i wieku w 2021 r.	31
Chart 7. Structure of economic activity of the population aged 15 and more by place of residence and age in 2021	
Wykres 8. Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia i płci w 2021 r.	33
Chart 8. Structure of economic activity of the population aged 15 and more by level of education and sex in 2021	
Wykres 9. Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia i miejsca zamieszkania w 2021 r.	34
Chart 9. Structure of economic activity of the population aged 15 and more by level of education and place of residence in 2021	
Wykres 10. Struktura pracujących w wieku 15 lat i więcej według miejsca zamieszkania, płci i wieku w latach 2011 i 2021	38
Chart 10. Structure of employed persons aged 15 and more by place of residence, sex and age in 2011 and 2021	
Wykres 11. Wskaźnik zatrudnienia według płci i miejsca zamieszkania w latach 2011 i 2021	41
Chart 11. Employment rate by sex and place of residence in 2011 and 2021	

Spis wykresów (dok.)

List of charts (cont.)

	str. page
Wykres 12. Struktura pracujących w wieku 15 lat i więcej według ekonomicznych grup wieku w 2021 r.	42
Chart 12. Structure of employed persons aged 15 and more by economic age groups in 2021	
Wykres 13. Struktura pracujących w wieku 15 lat i więcej według wieku i poziomu wykształcenia w 2021 r.	44
Chart 13. Structure of employed persons aged 15 and more by age and level of education in 2021	
Wykres 14. Struktura pracujących w wieku 15 lat i więcej według miejsca zamieszkania, płci i poziomu wykształcenia w 2021 r.	45
Chart 14. Structure of employed persons aged 15 and more by place of residence, sex and level of education in 2021	
Wykres 15. Struktura bezrobotnych według miejsca zamieszkania, płci i wieku w latach 2011 i 2021	50
Chart 15. Structure of unemployed persons by place of residence, sex and age in 2011 and 2021	
Wykres 16. Struktura bezrobotnych według ekonomicznych grup wieku i miejsca zamieszkania w 2021 r.	51
Chart 16. Structure of unemployed persons by economic age groups and place of residence in 2021	
Wykres 17. Struktura bezrobotnych według ekonomicznych grup wieku i płci w 2021 r.	51
Chart 17. Structure of unemployed persons by economic age groups and sex in 2021	
Wykres 18. Struktura bezrobotnych według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania w 2021 r.	57
Chart 18. Structure of unemployed persons by level of education, sex and place of residence in 2021	
Wykres 19. Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat i więcej według ekonomicznych grup wieku, płci i miejsca zamieszkania w latach 2011 i 2021	63
Chart 19. Structure of economically inactive persons aged 15 and more by economic age groups, sex and place of residence in 2011 and 2021	
Wykres 20. Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat i więcej według płci, poziomu wykształcenia i miejsca zamieszkania w latach 2011 i 2021	66
Chart 20. Structure of economically inactive persons aged 15 and more by sex, education level and place of residence in 2011 and 2021	
Wykres 21. Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat i więcej według przyczyn bierności, płci i miejsca zamieszkania w 2021 r.	69
Chart 21. Structure of economically inactive persons aged 15 and more by reasons for inactivity, sex and place of residence in 2021	

Spis map

List of maps

	str. page
Mapa 1. Współczynnik aktywności zawodowej według płci, miejsca zamieszkania i powiatów w 2021 r.	25
Map 1. Activity rate by sex, place of residence and powiats in 2021	
Mapa 2. Współczynnik aktywności zawodowej według płci i gmin w 2021 r.	26
Map 2. Activity rate by sex and gminas in 2021	
Mapa 3. Wskaźnik zatrudnienia według płci, miejsca zamieszkania i powiatów w 2021 r.	39
Map 3. Employment rate by sex, place of residence and powiats in 2021	
Mapa 4. Wskaźnik zatrudnienia według płci i gmin w 2021 r.	40
Map 4. Employment rate by sex and gminas in 2021	
Mapa 5. Pracujący według statusu zatrudnienia oraz powiatów i gmin w 2021 r.	48
Map 5. Employed persons by employment status as well as powiats and gminas in 2021	
Mapa 6. Stopa bezrobocia według płci, miejsca zamieszkania i powiatów w 2021 r.	54
Map 6. Unemployment rate by sex, place of residence and powiats in 2021	
Mapa 7. Stopa bezrobocia według płci i gmin w 2021 r.	55
Map 7. Unemployment rate by sex and gminas in 2021	
Mapa 8. Odsetek biernych zawodowo według płci i gmin w 2021 r.	64
Map 8. Percentage of economically inactive persons by sex and gminas in 2021	
Mapa 9. Odsetek biernych zawodowo z powodu emerytury, renty lub dochodów kapitałowych według powiatów i gmin w 2021 r.	70
Map 9. Percentage of economically inactive persons due to retirement, disability pensions or capital income by powiats and gminas in 2021	
Mapa 10. Odsetek biernych zawodowo z powodu własnego stanu zdrowia niepozwalającego na podjęcie pracy według powiatów i gmin w 2021 r.	71
Map 10. Percentage of economically inactive persons due to own health condition that does not allow to take up work by powiats and gminas in 2021	

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Kropka (.)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
„W tym” “Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given

Ważniejsze skróty

Main abbreviations

Skrót Abbreviation	Pełna nazwa Full name
tys.	tysiąc
m.	miasto
r.	rok
dok.	dokończenie
cont.	continued
m.in.	między innymi
i.a.	among others
ok.	około
p.proc.	punkt procentowy
pp	percentage point
tj.	to jest
i.e.	that is
NSP	Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań National Population and Housing Census

Synteza

Aktywność ekonomiczna ludności

Dane Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 ukazały stan aktywności ekonomicznej ludności oraz rozwój rynku pracy, jaki nastąpił w ciągu dekady. Do pozytywnych zmian jakie zaszły w ciągu 10 lat należą m.in. znaczne zmniejszenie poziomu bezrobocia (stopy bezrobocia oraz liczby bezrobotnych), a także wzrost liczby i odsetka pracujących oraz spadek liczby i odsetka osób biernych zawodowo. Dane spisowe pokazały również różnice w aktywności ekonomicznej mieszkańców województwa wielkopolskiego, na które mogły mieć wpływ zmiany demograficzne, wzrost gospodarczy, jak również zmiany na rynku pracy spowodowanych pandemią COVID-19. Prezentowane dane obejmują także niższy szczebel podziału terytorialnego (powiaty oraz gminy) i mogą stać się podstawą do dalszych analiz zachodzących na rynku pracy.

Pracujący

Największą grupę osób w wieku 15 lat i więcej o ustalonym statusie zawodowym na rynku pracy stanowili pracujący – w 2021 r. ich udział wyniósł 60,2% (w kraju 56,8%). Zbiorowość pracujących wynosiła 1685,2 tys. i była o 16,2% (w kraju o 14,0%) większa niż w 2011 r. W ciągu 10 lat wśród mężczyzn liczba pracujących wzrosła o 12,3%, a w grupie kobiet o 21,0% (w kraju odpowiednio o 10,8% i o 18,0%). W miastach przybyło 11,0% pracujących, a na wsi 22,6% (w kraju odpowiednio 12,6% i 16,3%).

Wskaźnik zatrudnienia określa udział pracujących wśród wszystkich osób w wieku 15 lat i więcej; na podstawie jego wartości można porównać poziom zatrudnienia. W stosunku do 2011 r. w większości grup wieku odnotowano wzrost wielkości tego miernika, w tym największy wśród osób w wieku 55–64 lata – mężczyzn na wsi (o 20,8 p.proc.) oraz kobiet w miastach (o 20,7 p.proc.). Spadek zanotowano natomiast w grupie wieku 25–34 lata – mężczyzn w miastach (o 1,2 p.proc.) oraz mężczyzn na wsi (o 0,7 p.proc.) oraz wśród mężczyzn w miastach w wieku 35–44 lata (o 0,8 p.proc.). W kraju we wszystkich grupach wieku (15–24 lata, 25–34, 25–44, 45–54, 55–64 oraz 65 lat i więcej) niezależnie od miejsca zamieszkania i płci nastąpił wzrost zatrudnienia w porównaniu z 2011 r. Zarówno w wielkopolskim, jak i w kraju wskaźnik zatrudnienia zwiększył się we wszystkich ekonomicznych grupach wieku niezależnie od płci i miejsca zamieszkania.

Wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia wzrasta wartość wskaźnika zatrudnienia we wszystkich grupach wieku (z wyjątkiem najmłodszej – 15–24 lata, gdzie znaczna część osób jest jeszcze na etapie edukacji formalnej); tendencję taką obserwuje się zarówno w województwie, jak i w kraju. Niezależnie od miejsca zamieszkania, we wszystkich grupach wieku, mężczyźni charakteryzowała wyższa wartość wskaźnika zatrudnienia niż kobiety.

Wielkopolskie było województwem o najwyższej wartości wskaźnika zatrudnienia w kraju (60,2%, ex aequo z mazowieckim), wyprzedzając województwa małopolskie (59,0%) i pomorskie (58,0%), natomiast najniższy jego poziom obserwowano w świętokrzyskim (52,4%).

Wśród gmin województwa wielkopolskiego najwyższą wartość wskaźnika zaobserwowano wśród pracujących mieszkających w gminach powiatu poznańskiego, tj. Komornikach (73,2%), Dopiewie i Kleszczewie (po 72,3%), Kórniku (70,3%), Rokietnicy (70,0%) i Tarnowie Podgórnym (67,6%). Najniższy poziom miernika odnotowano w gminach Kłodawa (48,4%) i Chodów (49,7%) w powiecie kolskim oraz w Koninie (49,5%).

W ramach statusu zatrudnienia charakter wykonywania pracy zarobkowej (w głównym miejscu pracy) klasyfikowany jest w trzy podstawowe kategorie: pracownicy najemni, pracujący na własny rachunek (pracodawcy lub niezatrudniający pracowników) oraz pracujący w innym charakterze. W porównaniu z 2011 r. odnotowano wzrost liczby pracowników najemnych o 19,3% (w kraju o 17,8%), a także pracujących na własny rachunek zatrudniających pracowników o 29,3% (w kraju o 26,1%), jak również pracujących w innym charakterze o 11,9% (w kraju spadek o 1,1%). Zmniejszyła się natomiast liczba pracujących na własny rachunek niezatrudniających pracowników o 1,9% (w kraju spadek wyniósł 4,6%).

Bezrobotni

Pomiędzy rokiem 2011 a 2021 liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 110,7 tys. osób (tj. o 69,0%, w kraju o 63,9%), do 49,7 tys. osób. Największy spadek odnotowano wśród bezrobotnych kobiet (o 70,2%, w kraju o 65,4%) oraz osób zamieszkałych na wsi (o 69,9%, w kraju 62,1%).

Podstawowym miernikiem wielkości bezrobocia jest stopa bezrobocia. W porównaniu z 2011 r. wartość tego wskaźnika zmniejszyła się w wielkopolskim o 7,1 p.proc. (w kraju o 7,9 p.proc.) i w 2021 r. wyniosła 2,9% (w kraju 4,1%). W grupie mężczyzn stopa bezrobocia obniżyła się o 6,1 p.proc. do 2,7% (w kraju o 7,4 p.proc. do 4,2%), a w zbiorowości kobiet – o 8,3 p.proc. do 3,1% (w kraju o 8,5 p.proc. do 4,0%). Wśród osób zamieszkałych w miastach omawiany wskaźnik zmniejszył się o 7,2 p.proc. i wyniósł 3,2% (w kraju o 8,2 p.proc. do 4,2%), a pośród mieszkańców wsi – o 6,9 p.proc. do 2,5% (w kraju o 7,4 p.proc. do 4,0%).

Według NSP 2021 w województwie wielkopolskim stopa bezrobocia była najniższa w kraju. Największe natężenie bezrobocia odnotowano w podkarpackim, gdzie stopa bezrobocia wyniosła 6,0%, tj. o 8,2 p.proc. mniej w porównaniu z wynikami poprzedniego spisu.

Natężenie bezrobocia jest zróżnicowane na obszarze województwa. Najwyższą stopę bezrobocia odnotowano w Koninie (podobnie jak w 2011 r.), gdzie wyniosła 6,7%, a wysoki poziom omawianego wskaźnika zaobserwowano również w powiatach: złotowskim (5,0%), chodzieskim (4,8%) i konińskim (4,7%). Najniższą stopę bezrobocia zanotowano w powiatach kępińskim (1,5%) oraz wolsztyńskim (1,8%), a zbliżoną do niej – w poznańskim, nowotomyskim i kaliskim (po 1,9%). W przekroju gminnym najwyższe wartości tego miernika, oprócz wspomnianego Konina, odnotowano w gminach Golina (6,7%) i Wierzbiniek (6,6%) – w powiecie konińskim oraz Jastrowie – w złotowskim i Szamocin – w chodzieskim (po 6,5%). Najniżej stopa bezrobocia kształtowała się w gminach Baranów – w kępińskim (0,6%), Rozdrażew – w krotoszyńskim (0,8%) oraz Mycielin – w kaliskim i Łęka Opatowska – w kępińskim (po 1,0%).

W porównaniu z wynikami spisu z 2011 r. spadek stopy bezrobocia obserwowano w każdej 10-letniej grupie wieku, niezależnie od płci i miejsca zamieszkania (podobnie jak w kraju). Największy jej spadek odnotowano w grupie wieku 15–24 lata – o 17,8 p.proc. (w kraju o 19,8 p.proc.), w tym wśród kobiet w tej grupie – o 21,5 p.proc. (w kraju o 22,0 p.proc.), a w zbiorowości mężczyzn – o 15,1 p.proc. (w kraju o 18,2 p.proc.). W najmłodszej grupie wieku odnotowano spadek wskaźnika o 19,3 p.proc. wśród mieszkańców miast (w kraju o 21,5 p.proc.) oraz o 16,4 p.proc. na wsi (w kraju o 17,9 p.proc.).

W 2021 r. w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy były kobiety i mężczyźni z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym w miastach – w tej grupie stopa bezrobocia wyniosła odpowiednio 11,5% i 10,6% (w kraju 15,3% i 15,0%). Najrzadziej do grona bezrobotnych trafiali mężczyźni z wyższym wykształceniem na wsi, gdzie stopa bezrobocia wynosiła 1,0% (wobec 1,6% w kraju).

Blisko połowa bezrobotnych w województwie wielkopolskim (47,1%, w kraju 52,2%) spełniała kryterium długotrwałego bezrobocia – ma ono miejsce, kiedy okres poszukiwania pracy przez

osoby bezrobotne jest dłuższy niż 1 rok. W porównaniu z wynikami z poprzedniego spisu liczba długotrwale bezrobotnych zmniejszyła się o 37,5% (w kraju o 22,5%), natomiast udział tej grupy zwiększył się 2-krotnie.

Bierni zawodowo

W marcu 2021 r. populacja osób biernych zawodowo wyniosła 1064,0 tys., tj. 38,0% ludności w wieku 15 lat i więcej (w kraju 40,8%). Odsetek ten plasował wielkopolskie na 2. pozycji wśród województw, po mazowieckim (37,5%). W grupie osób biernych zawodowo większość stanowiły kobiety (661,8 tys., tj. 62,2%; w kraju 60,9%), a w rozróżnieniu według miejsca zamieszkania – mieszkańcy miast (598,9 tys., tj. 56,3%; w kraju 60,7%).

Zarówno w wielkopolskim, jak i w kraju kobiety częściej niż mężczyźni pozostawały w stanie bierności zawodowej. Udział biernych zawodowo w grupie kobiet wyniósł 45,4% (wobec 47,4% w kraju), natomiast wśród mężczyzn 30,0% (wobec 33,5%). Mniej zróżnicowany był odsetek osób biernych zawodowo w miastach i na wsi (odpowiednio 39,4% i 36,4% wobec 41,2% i 40,1% w kraju).

W skali dekady odsetek biernych zawodowo zmniejszył się o 4,5 p.proc. (w kraju o 4,1 p.proc.). Wśród mężczyzn spadek wyniósł 3,9 p.proc. (wobec 3,6 p.proc. w kraju), a w grupie kobiet – 5,0 p.proc. (wobec 4,6 p.proc.). W miastach ich udział zmaleł o 3,9 p.proc. (w kraju o 4,3 p.proc.), a na wsi o 5,0 p.proc. (w kraju o 3,8 p.proc.).

Największy odsetek biernych zawodowo w ludności w wieku 15 lat i więcej odnotowano w Koninie (47,0%), powiecie kolskim (44,9%) i Kaliszu (44,3%), najmniejszym zaś charakteryzowały się powiaty: poznański (31,7%), grodziski (34,3%) oraz nowotomyski (34,9%). W porównaniu z 2011 r. odnotowano spadek udziału biernych zawodowo we wszystkich powiatach, z wyjątkiem Konina. Największy dotyczył wrzesińskiego (o 7,3 p.proc.), Poznania (o 6,6 p.proc.) oraz powiatów poznańskiego i słupeckiego (po 6,3 p.proc.).

W ujęciu gminnym największy udział osób biernych zawodowo zanotowano w: Kłodawie (50,2%), Chodowie (47,7%), gminie miejskiej Koło (46,9%) i Przedczu (46,5%) w powiecie kolskim, Orchowie (47,9%) i Powidzu (47,5%) w powiecie słupeckim, Skulsku (46,2%) i Wilczynie (46,1%) w powiecie konińskim, a także w Koninie (47,0%). Najmniejszy odsetek osób biernych zawodowo obserwowano natomiast w gminach powiatu poznańskiego: Komornikach (25,5%), Dopiewie (26,6%), Kleszczewie (26,7%), Kórniku (28,6%), Rokietnicy (28,7%), Tarnowie Podgórnym (31,2%), Swarzędzu (31,6%) oraz Lipnie (31,5%) z powiatu leszczyńskiego.

W porównaniu z 2011 r. znaczący wzrost udziału w populacji osób biernych zawodowo odnotowano w najstarszej grupie wieku (65 lat i więcej) – o 18,1 p.proc. (w kraju o 16,8 p.proc.); omawiany odsetek wzrósł zarówno w mieście, jak i na wsi – odpowiednio o 20,4 p.proc. i o 15,2 p.proc. (w kraju o 19,6 p.proc. i o 12,5 p.proc.) oraz wśród mężczyzn i kobiet – odpowiednio o 19,6 p.proc. i o 17,1 p.proc. (w kraju o 17,7 p.proc. i o 16,2 p.proc.). Największy spadek udziału zaobserwowano natomiast w grupie wieku 55–64 lata – o 7,9 p.proc. (w kraju o 6,7 p.proc.), przy czym dla mężczyzn wyniósł 9,8 p.proc., a dla kobiet 6,7 p.proc. (w kraju odpowiednio 7,9 p.proc. i 6,0 p.proc.), natomiast w mieście – 10,1 p.proc., a na wsi – 5,0 p.proc. (w kraju 8,9 p.proc. i 3,1 p.proc.).

W końcu marca 2021 r. najistotniejszą przyczyną bierności zawodowej wskazywaną przez osoby nieaktywne zawodowo było korzystanie z emerytury, renty lub dochodów kapitałowych (akcje, obligacje lub z własności) – tę przyczynę zadeklarowało 45,5% osób (w kraju 46,1%).

Executive summary

Economic activity of population

Data from the 2021 census reveal the level of economic activity of the population and how the labour market changed throughout the decade. Some of the positive changes include a significant reduction in the level of unemployment (both the unemployment rate and the number of unemployed persons), a rise in the number and percentage of employed persons and a decrease in the number and percentage of economically inactive people. Census data also reveal differences in the economic activity of residents of Wielkopolskie, which can be attributed to demographic changes, economic growth, and changes in the labour market brought about by the COVID-19 pandemic. The report also contains information about lower levels of the territorial division (powiats and gminas), which can be used as the basis for further analyses of changes taking place in the labour market.

Employed persons

The largest group of population aged 15 and over, whose labour market status is known, are employed persons – in 2021 they accounted for 60.2% of the voivodship's population (56.8% of the country's population). There were 1,685.2 thousand employed persons, i.e. 16.2% more than in 2011 (compared to 14.0% in the whole country). Over the decade, the number of men in employed persons increased by 12.3%, while the number employed women rose by 21.0% (compared to the national values of 10.8% and 18.0%, respectively). The number of employed persons increased by 11.0% in urban areas, by 22.6% in rural areas (in the country as a whole by 12.6% and 16.3%, respectively).

The employment rate, which describes the share of employed persons in the population aged 15 and over, is a good basis for comparing the level of employment. In relation to 2011, the employment rate rose in most age groups, with the largest increase recorded in the group of population aged 55–64: in particular for men in rural areas (by 20.8 pp) and for women in urban areas (by 20.7 pp). Decreases were recorded for population aged 25–34 years: for men living in urban areas (by 1.2 pp) and for men in rural areas (by 0.7 pp) and for men aged 35–44 years living in urban areas (by 0.8 pp). Compared to 2011, the employment rate in Poland rose in all age groups (15–24, 25–34, 25–44, 45–54, 55–64 and 65 and over) broken down by the place of residence and sex. The employment rate increased in all economic age groups, regardless of sex and the place of residence in Wielkopolskie Voivodship as well as in the country as a whole.

As the level of education increases, so does the employment rate in all age groups (except for the youngest (aged 15–24), where a significant number of population are still in formal education; this trend can be observed in the voivodship and in the country as a whole. Regardless of the place of residence, in all age groups, the employment rate was higher for men than it was for women.

The Voivodships of Wielkopolskie and Mazowieckie had the highest employment rate in Poland (60.2%), closely followed by Małopolskie (59.0%) and Pomorskie (58.0%), while the lowest level of employment was recorded in Świętokrzyskie (52.4%).

The highest employment rate in Wielkopolskie was recorded in the gminas of Poznański Powiat, i.e. Komorniki (73.2%), Dopiewo and Kleszczewo (72.3%), Kórnik (70.3%), Rokietnica (70.0%) and Tarnowo Podgórze (67.6%). Gminas with the lowest employment rate included Kłodawa (48.4%) and Chodów (49.7%) in Kolski Powiat and in the town of Konin (49.5%).

Employed persons in the main workplace are classified into three basic categories: employees, self-employed workers (employers or non-employers) and those working in another capacity. Compared to 2011, the number of employees in Wielkopolskie increased by 19.3% (compared to 17.8% in the country as a whole), as did the number of self-employed with employees (which grew by 29.3% compared to a rise of 26.1% in Poland). As regards employed persons working in another capacity, their number also went up by 11.9%, while it fell by 1.1% in the country as a whole. In contrast, the number of self-employed without employees decreased by 1.9% (compared to a decline of 4.6% in the whole country).

Unemployed persons

Between 2011 and 2021, the number of unemployed persons decreased by 110.7 thousand (down by 69.0% compared to a fall of 63.9% in the country as a whole) to 49.7 thousand. The greatest decline was recorded among unemployed women (by 70.2%, in the country as a whole by 65.4%) and people living in rural areas (by 69.9%, in the country as a whole by 62.1%).

Compared to 2011, the unemployment rate in Wielkopolskie decreased by 7.1 pp and in 2021 stood at 2.9% (in the country as whole it fell by 7.9 pp to 4.1%). For men, it declined by 6.1 pp to 2.7%, (in the whole country by 7.4 pp to 4.2%), and for women – by 8.3 pp to 3.1% (in the whole country – by 8.5 pp to 4.0%). In the group of city-dwellers, the unemployment rate fell by 7.2 pp to 3.2% (in the whole country by 8.2 pp to 4.2%), and for residents of rural areas – by 6.9 pp to 2.5% (in the country as a whole by 7.4 pp to 4.0%).

In fact, the unemployment rate in Wielkopolskie was the lowest in the country. The highest level of unemployment, recorded in the voivodship of Podkarpackie, was 6.0%, down by 8.2 pp from the level recorded in the previous census.

The intensity of unemployment in 2021 varied across the voivodship. As was the case 10 years earlier, the highest unemployment rate of 6.7% was recorded in Konin; the level of unemployment was also high in the following powiats: Złotowski (5.0%), Chodzieski (4.8%) and Koniński (4.7%). Powiats with the lowest unemployment rate included Kępiński (1.5%) and Wolsztyński (1.8%) and a slightly higher rate (1.9%) was recorded in the powiats of Poznański, Nowotomyski and Kaliski. Gminas with the highest unemployment rate include Konin (6.7%), Golina (6.7%) and Wierzbinek (6.6%) in Koniński Powiat, Jastrowie in Złotowski Powiat, and Szamocin in Chodzieski Powiat (6.5% in both cases). The lowest unemployment rate was recorded in Baranów in Kępiński Powiat (0.6%), Rozdrażew in Krotoszyński Powiat (0.8%), Mycielin in Kaliski Powiat and Łęka Opatowska in Kępiński Powiat (1.0% in both cases).

Compared to the results of the 2011 census, the unemployment rate fell in every 10-year age group, regardless of sex and the place of residence (the same change was observed at country level). The largest decrease was recorded in the group of population aged 15–24 years – by 17.8 pp (by 19.8 pp in the country as a whole); for women in this group it decreased by 21.5 pp (by 22.0 pp in the country as a whole), and for men – by 15.1 pp (by 18.2 pp in the country as a whole). In the youngest age group, the unemployment rate decreased by 19.3 pp for town dwellers (by 21.5 pp in the country as a whole) and by 16.4 pp for residents of rural areas (by 17.9 pp in the country as a whole).

In 2021, finding a job was the biggest challenge for town-dwelling women and men with at most lower secondary education – the unemployment rate in this group was 11.5% and 10.6%, respectively (15.3% and 15.0% in the country as a whole). Men with higher education were least likely to be unemployed in rural areas, where the unemployment rate was at 1.0% (compared to 1.6% in the country as a whole).

Nearly half of unemployed persons in Wielkopolskie (47.1% compared to 52.2% in the country as a whole) had been looking for a job longer than a year. Compared to the previous census, the number of population affected by long-term unemployment decreased by 37.5% (by 22.5% in the country as a whole), while the percentage share of this group in the total number of the unemployed doubled.

Economically inactive persons

In March 2021, there were 1,064.0 thousand economically inactive persons, who accounted for 38.0% of the population aged 15 and over (40.8% in the whole country). In fact, Wielkopolskie had the second smallest share of economically inactive persons in the country, following Mazowieckie (37.5%). The group included 661.8 thousand women, i.e. 62.2% (60.9% in the country as a whole) and 598.9 thousand urban dwellers, who accounted for 56.3% (60.7% in the country as a whole).

In the voivodship and in the country as a whole, women were more likely than men to be economically inactive. Women in this category accounted for 45.4% of the female population (compared to 47.4% in the whole country), while the share of economically inactive men in the male population was 30.0% (compared to 33.5% in the country as a whole). The difference between shares of economically inactive persons in urban and rural areas was much less pronounced and amounted to 39.4% and 36.4%, respectively, compared to the national value of 41.2% and 40.1%.

Between 2011 and 2021, the share of economically inactive persons decreased by 4.5 pp (by 4.1 pp in the whole country). The share of men in this category fell by 3.9 pp (3.6 pp in the country as a whole), and the share of women – by 5.0 pp (4.6 pp in the country as a whole). Their share of urban dwellers decreased by 3.9 pp (by 4.3 pp in the country as a whole), and the share of residents of rural areas – by 5.0 pp (by 3.8 pp in the country as a whole).

The highest percentage of economically inactive persons in the population aged 15 and over was recorded in Konin (47.0%), Kolski Powiat (44.9%) and in Kalisz (44.3%), while the smallest values were observed in the following powiats: Poznański (31.7%), Grodziski (34.3%) and Nowotomyski (34.9%). Compared to 2011, the share of economically inactive persons fell in all powiats, except the town of Konin. The largest declines were recorded in Wrzesiński Powiat (by 7.3 pp), in Poznań (by 6.6 pp) and the Powiats of Poznański and Śłupecki (in each case by 6.3 pp).

Gminas with the biggest share of economically inactive persons included: Kłodawa (50.2%), Chodów (47.7%), Koło (46.9%) and Przedecz (46.5%) in Kolski Powiat; Orchowo (47.9%) and Powidz (47.5%) in Śłupecki Powiat; Skulsk (46.2%) and Wilczyn (46.1%) in Koniński Powiat, and in the town of Konin (47.0%). The lowest percentage of economically inactive persons was observed in the gminas of Poznański Powiat: Komorniki (25.5%), Dopiewo (26.6%), Kleszczewo (26.7%), Kórnik (28.6%), Rokietnica (28.7%), Tarnowo Podgórne (31.2%), Swarzędz (31.6%) and in Lipno (31.5%) in Leszczyński Powiat.

Compared to 2011, the share of population aged 65 years and over in the economically inactive persons increased by 18.1 pp (by 16.8 pp in the whole country); the share of this age group increased in both urban and rural areas – by 20.4 pp and 15.2 pp, respectively (by 19.6 pp and 12.5 pp in the country as a whole) and for men and women – by 19.6 pp and 17.1 pp, respectively (by 17.7 pp and 16.2 pp in the country as a whole). The largest decline in the percentage share was observed in the group of population aged 55–64 – by 7.9 pp (by 6.7 pp in the country as a whole), for men in this age group it declined by 9.8 pp and for women – by 6.7 pp. (in the country as a whole – by 7.9 pp and 6.0 pp, respectively), for urban dwellers – by 10.1 pp and for residents of rural areas – by 5.0 pp. (in the country as a whole – by 8.9 pp and 3.1 pp respectively).

At the end of March 2021, the most common reason for economic inactivity reported by 45.5% of respondents in the voivodship (46.1% in the country as a whole) was the fact of receiving a pension, invalidity pension or capital income (shares, bonds or property income).

Rozdział 1

Chapter 1

Aktywność ekonomiczna ludności

Economic activity of population

Aktywność ekonomiczna ludności wpływa na funkcjonowanie społeczeństwa, a także w istotny sposób oddziałuje na rozwój gospodarczy oraz społeczny. Jej analiza obejmuje trzy kategorie osób, tj. pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo.

Osoby pracujące mają wpływ na wzrost produkcji, świadczenie usług, tworzenie innowacji, zapewniając podstawy do rozwoju ekonomicznego. Praca pozwala ludziom pozyskiwać środki na zaspokajanie swoich potrzeb, przyczyniając się jednocześnie do tworzenia dobrobytu społecznego. Drugą grupę stanowią osoby bezrobotne. Bezrobocie może nieść ze sobą negatywnie konsekwencje zarówno indywidualne i rodzinne, jak również społeczne i gospodarcze. Dlatego ważne jest analizowanie jego przyczyn, a także zróżnicowania terytorialnego występowania tego zjawiska. W skład grupy osób biernych zawodowo wchodzi zarówno osoby stanowiące potencjał przyszłego rynku pracy (uczący się czy sprawujący opiekę nad małymi dziećmi) oraz takie, które z różnych przyczyn nie będą już na tym rynku funkcjonowały (duża część emerytów czy osoby niezdolne do pracy z przyczyn zdrowotnych).

Zarówno osoby poszukujące pracy, jak i bierne zawodowo mogą być zagrożone wykluczeniem społecznym, dlatego tak ważna jest analiza tych zjawisk. Daje ona podstawę do podejmowania decyzji odnoszących się do rynku pracy oraz polityk społecznych.

1.1. Charakterystyka aktywności ekonomicznej ludności

1.1. Economic activity of the population

Na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w okresie od 1 kwietnia do 30 września 2021 r. został przeprowadzony Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021, według stanu na dzień 31 marca 2021 r. godzina 24:00.

Zgodnie z metodologią rekomendowaną dla badań rynku pracy przez Międzynarodową Organizację Pracy, w części dotyczącej aktywności ekonomicznej, do określenia faktu wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy, czyli pomiaru aktywności bieżącej, dokonano w przedziale czasu nazywanym okresem referencyjnym, którym był tydzień kończący się w dniu referencyjnym badania (tj. okres od 25 do 31 marca 2021 r.).

W ramach NSP 2021 spisanych zostało 3504,6 tys. osób i było to o 57,1 tys. (1,7%) więcej niż w 2011 r. (w kraju mniej o 1,2%). Udział kobiet w ogólnej liczbie ludności utrzymał się na zbliżonym poziomie i zarówno w 2021 r., jak i w 2011 r. wyniósł 51,4% (w kraju odpowiednio 51,7% i 51,6%). Spośród wszystkich spisanych osób, badaniu aktywności ekonomicznej podlegały osoby, które ukończyły 15 lat; w 2021 r. było to 2920,7 tys. (1403,1 tys. mężczyzn i 1517,7 tys. kobiet), a w 2011 r. – 2891,6 tys. (1390,7 tys. mężczyzn i 1500,9 tys. kobiet).

Na przestrzeni 10 lat na rynku pracy zaobserwowano przeobrażenia korzystnie wpływające na społeczeństwo. Należy tu wymienić m.in. znaczne zmniejszenie poziomu bezrobocia (odnosi się

to zarówno do liczby bezrobotnych, jak i stopy bezrobocia), wzrost liczby pracujących oraz spadek liczby osób biernych zawodowo.

Tablica 1. Ludność aktywna ekonomicznie w latach 2011 i 2021
Table 1. Economic activity of the population in 2011 and 2021

Status ekonomiczny Economic activity status	2011		2021	
	w tys. in thousands	w % in %	w tys. in thousands	w % in %
Ogółem Total	2891,6	100,0	2920,7	100,0
Pracujący Employed	1450,8	50,2	1685,2	57,7
Bezrobotni Unemployed	160,3	5,5	49,7	1,7
Bierni zawodowo Economically inactive persons	1191,0	41,2	1064,0	36,4
Nieustalony status Unknown status	89,5	3,1	121,8	4,2

Według wyników NSP 2021, największą część populacji wielkopolskiego w wieku 15 lat i więcej stanowiły osoby pracujące – 57,7%, tj. o 7,5 p.proc. więcej niż w 2011 r. (w kraju 53,5%, wzrost o 7,4 p.proc.). W skali 10 lat nastąpił spadek udziału bezrobotnych o 3,8 p.proc. do 1,7% (w kraju o 4,0 p.proc. do 2,3%) oraz biernych zawodowo o 4,8 p.proc. do 36,4% (w kraju o 4,2 p.proc. do 38,4%). Bieżąca aktywność ekonomiczna nie została ustalona dla 4,2% wszystkich uczestniczących w spisie w 2021 r. osób w wieku 15 lat i więcej, podczas gdy w 2011 r. było to 3,1% (w kraju odpowiednio 5,8% i 5,1%).

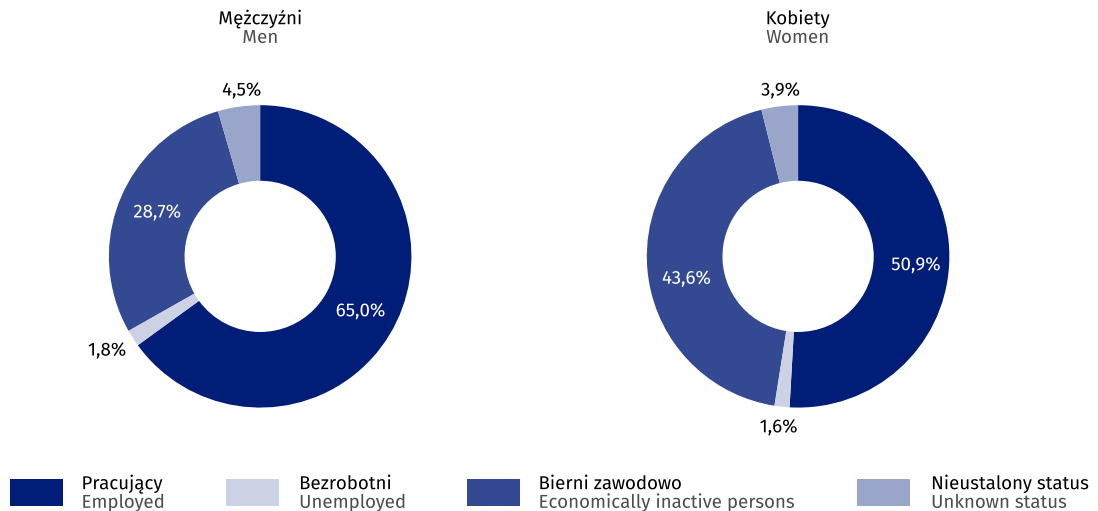
Wielkopolskie charakteryzował najmniejszy udział osób bezrobotnych, natomiast największy zaobserwowano w podkarpackim (3,2%). Pod względem odsetka osób pracujących w ogólnej liczbie mieszkańców w wieku 15 lat i więcej, wielkopolskie zajmowało 2. lokatę spośród województw (za mazowieckim – 58,0%), natomiast najniższy udział odnotowano w warmińsko-mazurskim (49,5%). Również na 2. miejscu plasował województwo udział biernych zawodowo – mniejszy odsetek notowano jedynie w mazowieckim (36,1%), a największy – w świętokrzyskim (42,4%).

Wyniki spisu pokazały zróżnicowanie struktury aktywności kobiet i mężczyzn. W grupie mężczyzn większy był odsetek pracujących (o ponad 14 p.proc. więcej niż wśród kobiet, w 2011 r. o blisko 16 p.proc.), a także osób mających status bezrobotnych (o 0,2 p.proc. wobec 0,1 p.proc. przed 10 laty). Większy odsetek biernych zawodowo odnotowano wśród kobiet (o blisko 15 p.proc.). Odsetek osób o nieustalonym statusie aktywności był większy w grupie mężczyzn (o 0,6 p.proc.).

Warto podkreślić, że w porównaniu z 2011 r. zanotowano wzrost odsetka pracujących (mężczyzn o 6,6 p.proc., a kobiet o 8,3 p.proc.; w kraju odpowiednio o 6,9 p.proc. i o 7,9 p.proc.) oraz spadek udziału bezrobotnych (o 3,8 p.proc. w grupie mężczyzn i o 3,9 p.proc. wśród kobiet; w kraju odpowiednio o 4,3 p.proc. i o 3,7 p.proc.). Udział biernych zawodowo był niższy niż w 2011 r. i wyniósł 28,7% wśród mężczyzn (spadek o 4,2 p.proc.) i 43,6% w grupie kobiet (spadek o 5,3 p.proc.); w kraju w zbiorowości mężczyzn odnotowano spadek o 3,8 p.proc. do 31,4%, a wśród kobiet – o 4,5 p.proc. do 44,8%. W 2021 r. do żadnej z grup aktywności ekonomicznej nie sklasyfikowano 4,5% mężczyzn oraz 3,9% kobiet (w 2011 r. udziały w obu grupach wyniosły po 3,1%). Zanotowane udziały były niższe od zaobserwowanych w kraju (odpowiednio 6,3% i 5,3%, w 2011 r. po 5,1%).

Wykres 1. Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej według płci w 2021 r.

Chart 1. Structure of economic activity of the population aged 15 and more by sex in 2021

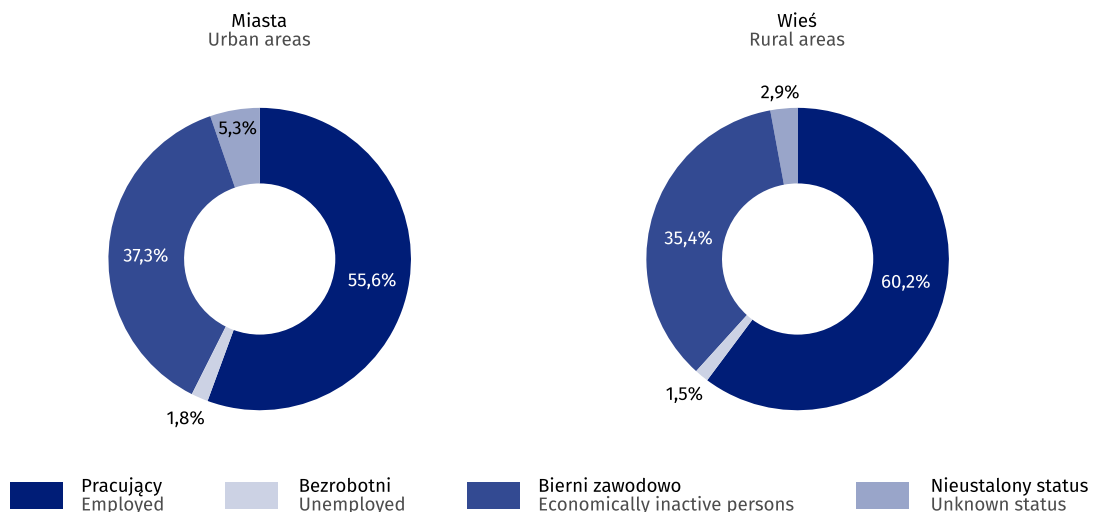

Poziom aktywności ekonomicznej różni się w zależności od miejsca zamieszkania. W 2021 r. wyższy odsetek osób pracujących odnotowano wśród mieszkających na wsi niż w miastach (o 4,6 p.proc.). Niższy był natomiast odsetek biernych zawodowo oraz bezrobotnych na wsi w stosunku do miast (odpowiednio o 1,9 p.proc. i o 0,3 p.proc.). Odsetek osób, dla których nie ustalono statusu zatrudnienia w mieście wyniósł 5,3%, tj. o 2,4 p.proc. więcej niż na wsi.

W skali dekady nastąpił wzrost odsetka osób pracujących zarówno w miastach, jak i na wsi (odpowiednio o 6,7 p.proc. i o 8,3 p.proc.; w kraju o 7,5 p.proc. i o 7,3 p.proc.). Jednocześnie zanotowano spadek odsetka bezrobotnych – zarówno w miastach, jak i na wsi o 3,9 p.proc. (w kraju odpowiednio o 4,1 p.proc. i o 3,8 p.proc.) oraz biernych zawodowo – w miastach o 4,4 p.proc., a na wsi o 5,1 p.proc. (w kraju odpowiednio o 4,4 p.proc. i o 3,7 p.proc.). Większy niż w 2011 r. był odsetek osób niesklasyfikowanych do żadnej z powyższych grup (w miastach 5,3% wobec 3,8%, na wsi 2,9% wobec 2,2%).

Wykres 2. Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej według miejsca zamieszkania w 2021 r.

Chart 2. Structure of economic activity of the population aged 15 and more by place of residence in 2021

W dalszej części publikacji przy obliczaniu współczynnika aktywności zawodowej, wskaźnika zatrudnienia oraz stopy bezrobocia nie uwzględniono osób o nieustalonym statusie na rynku pracy.

Miernikiem, który charakteryzuje aktywność ekonomiczną ludności oraz pozwala ocenić zasoby podaży pracy jest współczynnik aktywności zawodowej. Określa on udział osób aktywnych zawodowo w wieku 15 lat i więcej w stosunku do ogólnej liczby ludności z ustalonym statusem aktywności ekonomicznej. Omawiany współczynnik zwiększył się z 57,5% w 2011 r. do 62,0% w 2021 r., podczas gdy w kraju odnotowano wzrost z 55,1% do 59,2%. Oznacza to, że większość populacji wielkopolskiego miała status osoby pracującej bądź aktywnie poszukującej pracy (te dwie grupy osób składają się na zbiorowość aktywnych zawodowo). W ciągu 10 lat wskaźnik zatrudnienia wzrósł z 51,8% do 60,2% (w kraju z 48,5% do 56,8%), natomiast stopa bezrobocia obniżyła się z 10,0% do 2,9% (w kraju z 12,0% do 4,1%).

Pod względem wielkości współczynnika aktywności zawodowej wielkopolskie uplasowało się tuż za mazowieckim (62,5%, wzrost o 5,4 p.proc. w stosunku do 2011 r.), a jego najniższą wartość odnotowano w świętokrzyskim (55,4%, wzrost o 2,4 p.proc.). Miernik ten był wyższy w grupie mężczyzn, gdzie wyniósł 70,0% (o 3,9 p.proc. więcej niż w 2011 r.; w kraju 66,5%, tj. o 3,6 p.proc. więcej), co było najwyższym wynikiem wśród województw; najniższą wartość notowano w świętokrzyskim (62,9%, wzrost o 2,0 p.proc.). W grupie kobiet omawiany wskaźnik wyniósł 54,6% (wzrost o 5,0 p.proc.), podczas gdy w kraju było to 52,6% (wzrost o 4,6 p.proc.). Wartości wyższe niż w wielkopolskim zanotowano w mazowieckim (56,9%, wzrost o 6,3 p.proc.) oraz małopolskim (55,2%, wzrost o 5,8 p.proc.), a najniższą – w świętokrzyskim (48,5%, wzrost o 2,9 p.proc.). Współczynnik aktywności zawodowej w miastach wyniósł 60,6% wobec 58,8% w kraju (w porównaniu z 2011 r. wzrost odpowiednio o 3,9 p.proc. i o 4,3 p.proc.). Mazowieckie i małopolskie były województwami, w których zanotowano najwyższe wartości tego miernika (odpowiednio 63,3%, wzrost o 5,8 p.proc. i 60,7%, wzrost o 6,0 p.proc.), natomiast najniższą zaobserwowano w świętokrzyskim (54,1%, wzrost o 2,5 p.proc.). W wielkopolskim odnotowano najwyższą wartość omawianego współczynnika na wsi (63,6%, wzrost o 5,0 p.proc.; w kraju 59,9%, wzrost o 3,8 p.proc.), najniższą zaś w świętokrzyskim (56,5%, wzrost o 2,3 p.proc.).

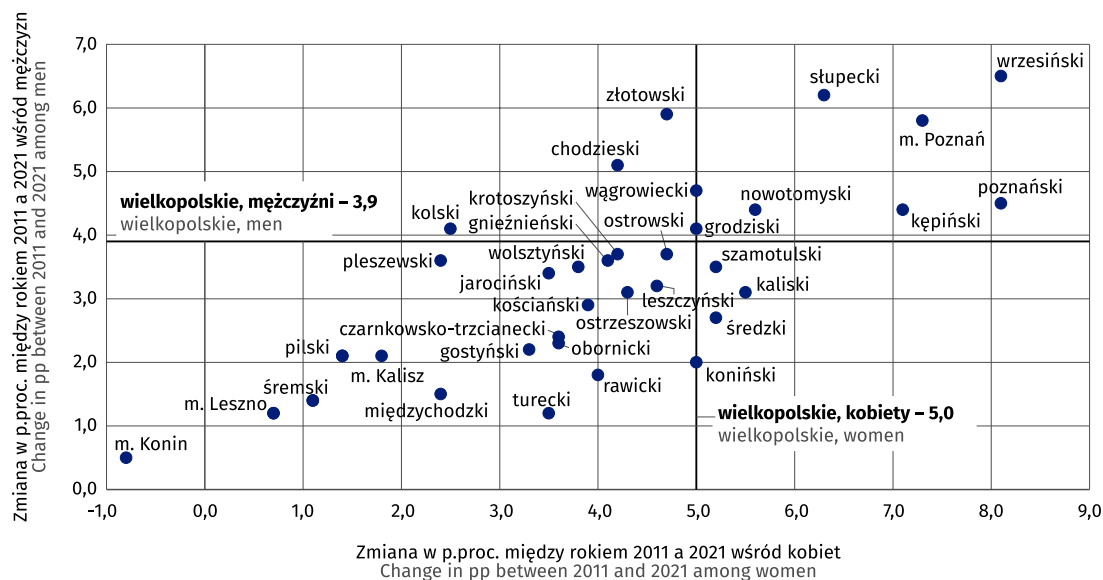
Zasoby podaży pracy nie są równomierne na terenie całego województwa. W 2021 r. najwyższe wartości współczynnika aktywności zawodowej zanotowano w powiatach: poznańskim (68,3%, w stosunku do 2011 r. wzrost o 6,3 p.proc.), grodziskim (65,7%, wzrost o 4,6 p.proc.), nowotomyskim (65,1%, wzrost o 5,0 p.proc.) oraz leszczyńskim (65,0%, wzrost o 3,9 p.proc.). Najniższymi wartościami tego miernika charakteryzowały się natomiast miasta na prawach powiatu – Konin i Kalisz (odpowiednio 53,0%, spadek o 0,4 p.proc. oraz 55,7%, wzrost o 1,9 p.proc.), a także powiat kolski (55,1%, wzrost o 3,2 p.proc.). Warto zauważyć, że w skali dekady spadek współczynnika aktywności zawodowej zaobserwowano jedynie w Koninie (jego wartości ogółem oraz w grupie kobiet).

We wszystkich powiatach wielkopolskiego, zarówno w 2021 r., jak w 2011 r. współczynnik aktywności zawodowej był wyższy wśród mężczyzn niż wśród kobiet. Podobnie jak w przypadku wartości współczynnika ogółem, w grupie mężczyzn powiatami z najwyższymi wskaźnikami były: poznański, grodziski, nowotomyski oraz leszczyński (odpowiednio: 74,7%, 74,4%, 73,4% i 73,3%, w skali dekady wzrost o: 4,5 p.proc., 4,1 p.proc., 4,4 p.proc. i 3,2 p.proc.). Najniższe wartości omawiany miernik przyjął w Koninie, Kaliszu oraz powiecie kolskim (odpowiednio: 60,8%, 63,5% i 63,8%, wzrost o: 0,5 p.proc., 2,1 p.proc. i 4,1 p.proc.). W zbiorowości kobiet najwyższy współczynnik aktywności zawodowej odnotowano w powiecie poznańskim (62,4%, wzrost o 8,1 p.proc.), a w dalszej kolejności w Poznaniu (58,4%, wzrost o 7,3 p.proc.), a także powiatach nowotomyskim oraz grodziskim (odpowiednio 57,2% i 57,1%, wzrost o 5,6 p.proc. i o 5,0 p.proc.). Powiatami charakteryzującymi się najniższymi wielkościami analizowanego miernika, podobnie jak

w przypadku mężczyzn, były: Konin, powiat kolski oraz Kalisz (odpowiednio: 46,4%, 47,1% i 49,1%, spadek o 0,8 p.proc., wzrost o 2,5 p.proc. i o 1,8 p.proc.).

Wykres 3. Różnice wartości współczynnika aktywności zawodowej według płci w powiatach między rokiem 2011 i 2021

Chart 3. Differences in the activity rate by sex in powiats between 2011 and 2021

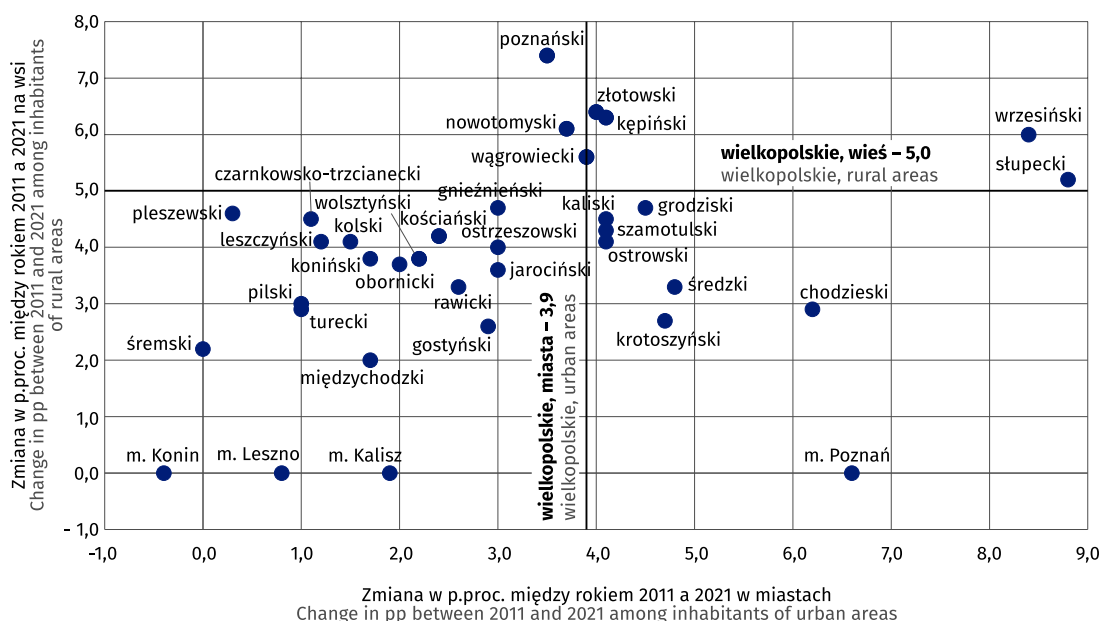

W miastach najwyższe wartości współczynnika aktywności zawodowej zaobserwowano w powiecie grodziskim (65,4%, wzrost o 4,5 p.proc. w porównaniu z 2011 r.), Poznaniu (64,3%, wzrost o 6,6 p.proc.) oraz poznańskim (64,1%, wzrost o 3,5 p.proc.), natomiast najniższe – w powiecie kolskim (51,7%, wzrost o 1,5 p.proc.), Koninie (53,0%, spadek o 0,4 p.proc.) oraz pleszewskim (54,5%, wzrost o 0,3 p.proc.). Najwyższymi wartościami omawianego miernika na wsi charakteryzowały się powiaty: poznański, nowotomyski oraz grodziski (odpowiednio: 70,3%, 66,3% i 65,9%, wzrost o: 7,4 p.proc., 6,1 p.proc. i 4,7 p.proc.), a najniższymi powiaty: kolski, koniński oraz piłski (odpowiednio: 57,1%, 58,7% i 59,5%, wzrost o: 4,1 p.proc., 3,8 p.proc. i 3,0 p.proc.).

Wykres 4. Różnice wartości współczynnika aktywności zawodowej według miejsca zamieszkania w powiatach między rokiem 2011 i 2021

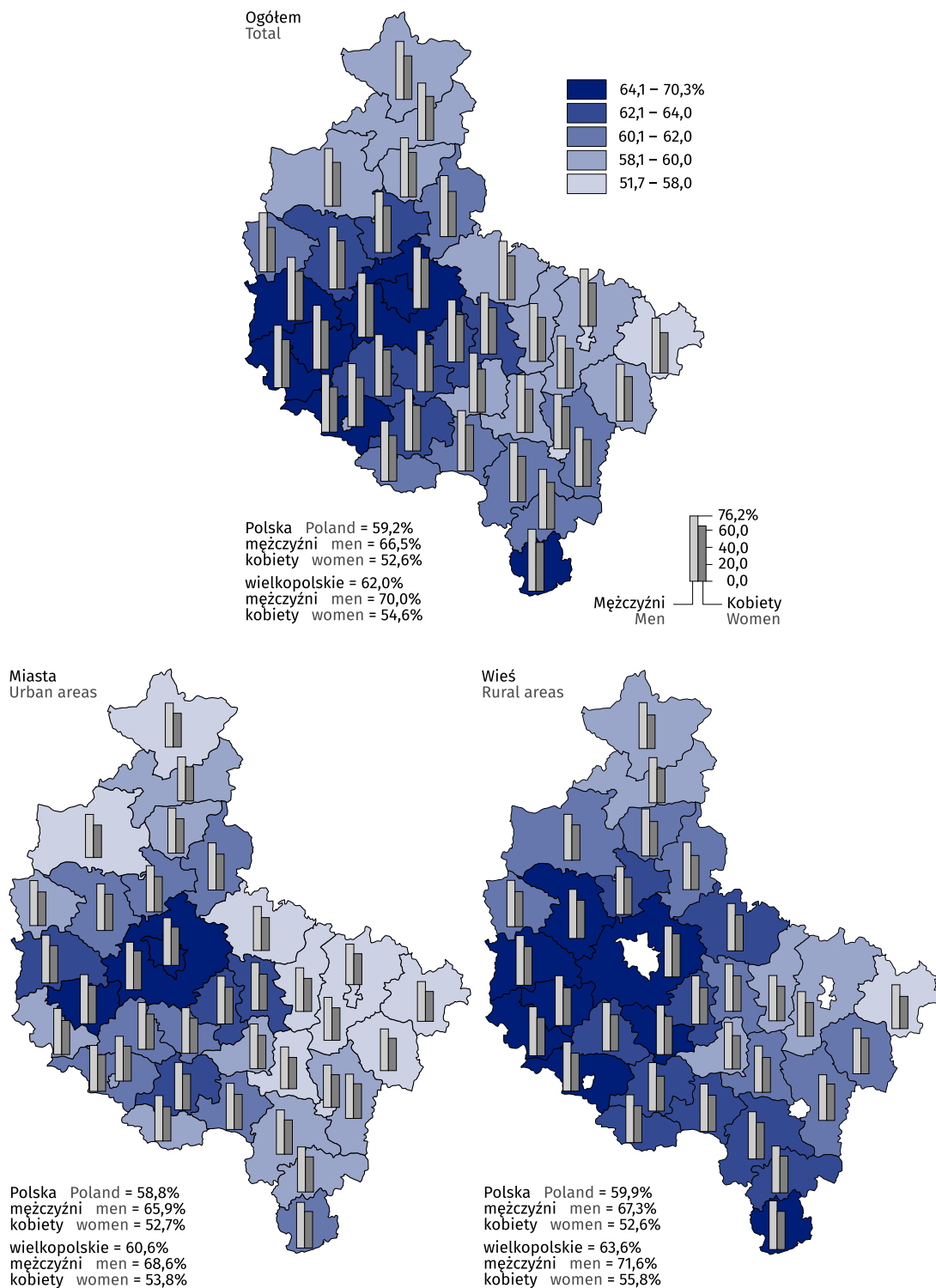
Chart 4. Differences in the activity rate by place of residence in powiats between 2011 and 2021

W 2021 r. najwyższymi wartościami współczynnika aktywności zawodowej, niezależnie od płci, wyróżniły się gminy powiatu poznańskiego: Komorniki, Dopiewo, Kleszczewo, Kórnik oraz Rokietnica. Dla omawianych gmin współczynnik ogółem przyjmował wartości pomiędzy 71,3% a 74,5%, w grupie mężczyzn był wyższy i osiągał wartości od 76,8% do 79,2%, natomiast wśród kobiet – pomiędzy 66,1% a 70,1%.

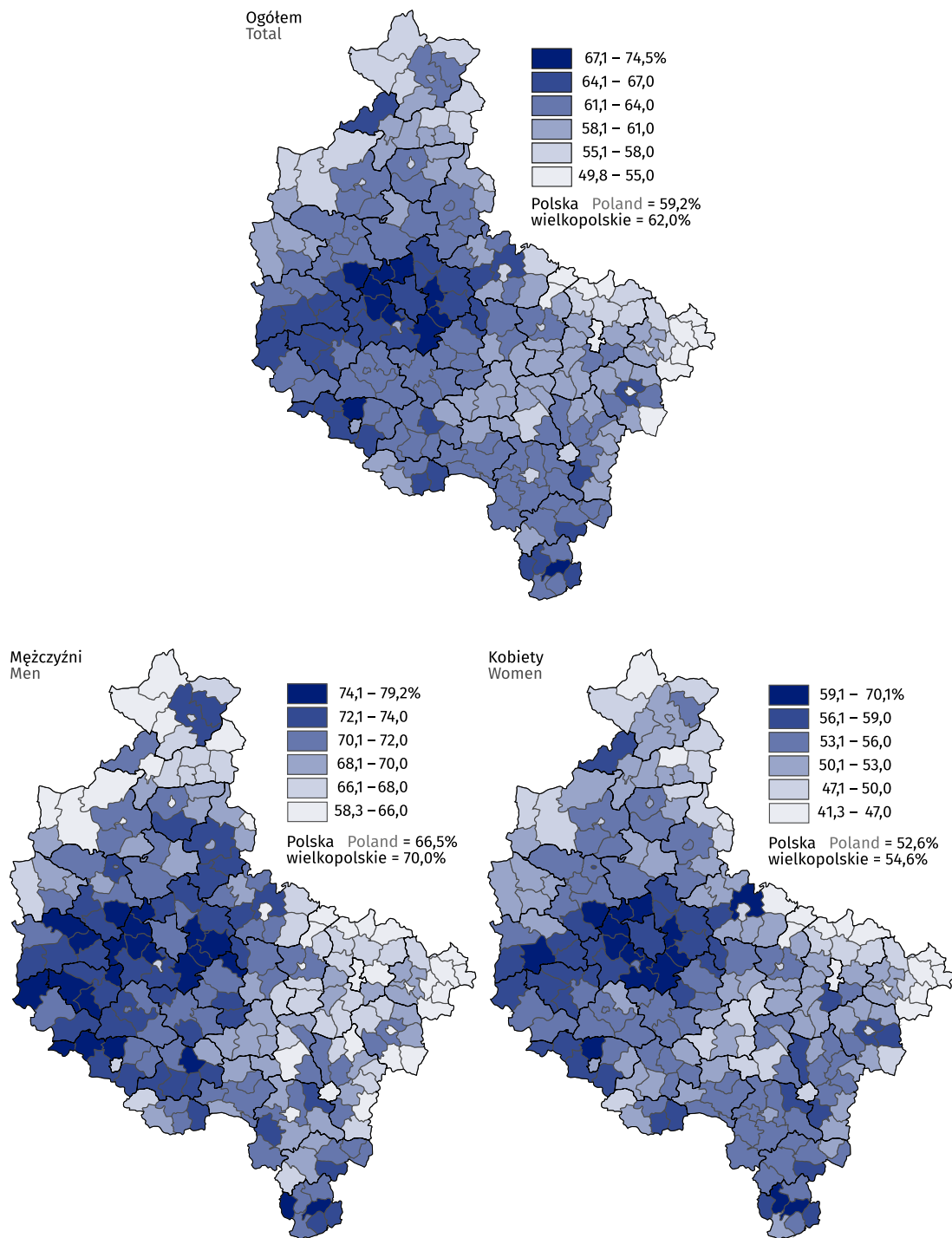
Najniższą wartość współczynnika aktywności zawodowej ogółem w 2021 r. odnotowano w gminie Kłodawa (powiat kolski) – 49,8%, a w dalszej kolejności w gminach: Orchowo (powiat stupecki) – 52,1%, Chodów (powiat kolski) – 52,3%, Powidz (powiat stupecki) – 52,5% oraz w Koninie – 53,0%. Również w zbiorowości mężczyzn najniższą wartość analizowanego miernika zaobserwowano w gminie Kłodawa – 58,3%, a na kolejnych miejscach uplasował się Konin – 60,8% oraz gminy: Dobra (powiat turecki) – 61,0%, Orchowo – 61,2%, a także gmina miejska Koło – 61,4%. W grupie kobiet najniższe wartości omawianego miernika zanotowano w gminach: Chodów (41,3%), Kłodawa (41,8%), Orchowo (43,0%), Powidz (43,3%) oraz Skulsk w powiecie konińskim (44,4%).

Mapa 1. Współczynnik aktywności zawodowej według płci, miejsca zamieszkania i powiatów w 2021 r.
 Map 1. Activity rate by sex, place of residence and powiats in 2021

Mapa 2. Współczynnik aktywności zawodowej według płci i gmin w 2021 r.

Map 2. Activity rate by sex and gminas in 2021

1.2. Aktywność ekonomiczna ludności według miejsca zamieszkania, płci i wieku

1.2. Economic activity of the population by place of residence, sex and age

Według NSP 2021 współczynnik aktywności zawodowej mężczyzn był wyższy na wsi niż w miastach (odpowiednio 71,6% wobec 68,6%, w kraju 67,3% wobec 65,9%). Również wśród kobiet miernik ten przyjmował wyższe wartości na wsi (55,8% wobec 53,8% w miastach, w kraju niemal 53% niezależnie od miejsca zamieszkania), jednak na poziomie o kilkanaście punktów procentowych niższym niż w przypadku mężczyzn.

W porównaniu z 2011 r. współczynnik aktywności zawodowej wzrósł wśród kobiet o 4,3 p.proc. w miastach i o 6,2 p.proc. na wsi (w kraju niezależnie od miejsca zamieszkania o 4,7 p.proc.), a wśród mężczyzn zwiększył się zarówno w miastach, jak i na wsi o 3,9 p.proc. (w kraju odpowiednio o 4,0 p.proc. i o 2,8 p.proc.).

Tablica 2. Współczynnik aktywności zawodowej według płci i miejsca zamieszkania w latach 2011 i 2021

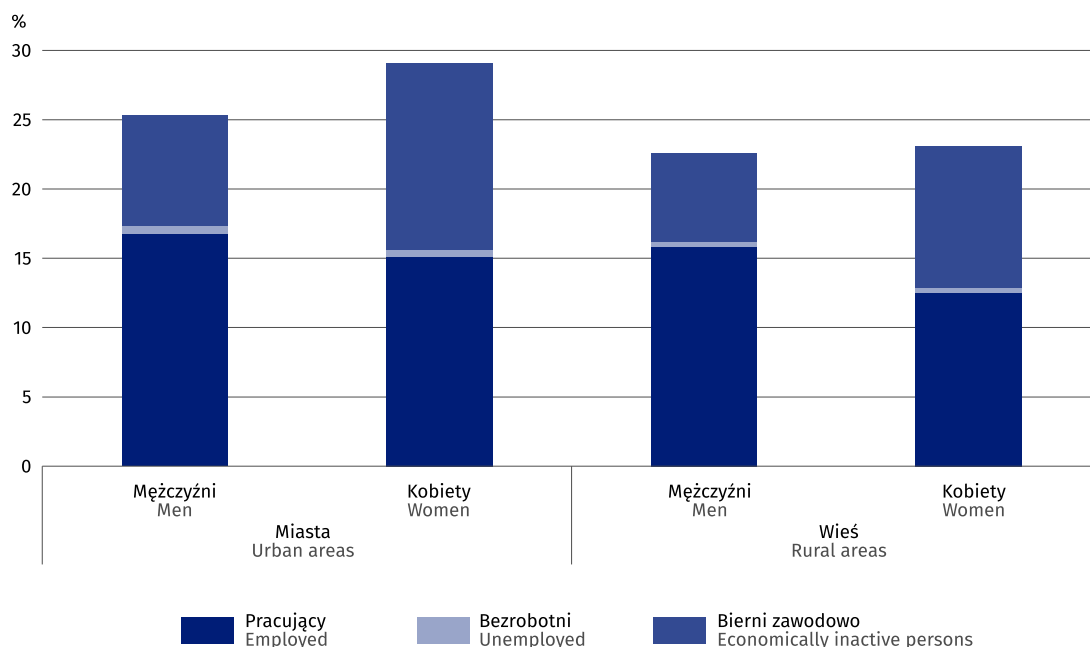
Table 2. Activity rate by sex and place of residence in 2011 and 2021

Miejsce zamieszkania Place of residence	Ogółem Total		Mężczyźni Men		Kobiety Women	
	2011	2021	2011	2021	2011	2021
			w %	in %		
Miasta Urban areas	56,7	60,6	64,7	68,6	49,5	53,8
Wieś Rural areas	58,6	63,6	67,7	71,6	49,6	55,8

Wyniki NSP 2021 wykazały, że największy udział pracujących w całości populacji ludności aktywnej ekonomicznie był wśród mężczyzn mieszkających w miastach (16,8%, w kraju 17,5%). Większy odsetek bezrobotnych – niezależnie od płci – notowano w miastach niż na wsi (podobnie jak w kraju). Największy udział biernych zawodowo zaobserwowano wśród kobiet mieszkających w miastach (13,4% wobec 15,3% w kraju). Większy udział biernych zawodowo był wśród mieszkańców miast niż wsi (21,4% wobec 16,6%, w kraju 24,8% wobec 16,0%), a także wśród kobiet niż mężczyzn (23,6% wobec 14,4% w kraju, 24,9% wobec 15,9%).

Wykres 5. Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej według miejsca zamieszkania i płci w 2021 r.

Chart 5. Structure of economic activity of the population aged 15 and more by place of residence and sex in 2021

W porównaniu z 2011 r. współczynnik aktywności zawodowej dla obu płci wzrósł we wszystkich grupach wieku i był wyższy wśród mężczyzn niż kobiet. Aktywność zawodowa kobiet wzrosła w tym okresie silniej niż w przypadku mężczyzn. W ciągu dekady największy wzrost współczynnika odnotowano wśród kobiet w wieku 45–54 lata (w wielkopolskim, jak i w kraju o ponad 10 p.proc.), a także wśród kobiet, jak i mężczyzn w wieku 55–64 lata (o ok. jedną piątą zarówno w województwie, jak i w kraju), co może wskazywać na rosnącą aktywność zawodową osób w wieku przedemerytalnym. Utrzymała się wyższa aktywność zawodowa mężczyzn niż kobiet w wieku 65 lat i więcej; w 2011 r. omawiany miernik był 3,1-krotnie wyższy wśród mężczyzn, a w 2021 r. – 2,3-krotnie (w kraju odpowiednio 2,5-krotnie i 2,2-krotnie). W 2021 r. najmniejsze zróżnicowanie współczynnika aktywności zawodowej między kobietami a mężczyznami wystąpiło w grupach wieku 45–54 lata (o 5,4 p.proc., w kraju o 2,4 p.proc.) oraz 35–44 lata (o 7,7 p.proc., w kraju o 6,1 p.proc.).

Tablica 3. Współczynnik aktywności zawodowej według wieku i płci w latach 2011 i 2021

Table 3. Activity rate by age and sex in 2011 and 2021

Lata Years Płeć Sex		Wiek Age					
		15–24 lata years	25–34	35–44	45–54	55–64	65 lat lat i więcej years and more
		w % in %					
Mężczyźni Men	2011	46,3	91,9	91,5	83,2	51,1	8,5
	2021	50,1	93,7	93,5	89,7	72,6	15,7
Kobiety Women	2011	35,8	78,3	81,6	73,5	26,9	2,7
	2021	39,9	84,4	85,8	84,3	46,8	6,8

Na przestrzeni 10 lat współczynnik aktywności zawodowej wzrósł we wszystkich grupach wieku i miejsca zamieszkania. Największy wzrost tego współczynnika odnotowano w grupie wieku 55–64 lata, przy czym był on wyższy wśród mieszkańców miast (o 21,4 p.proc., w kraju o 20,5 p.proc.) niż wśród mieszkańców wsi (o 20,3 p.proc., w kraju o 17,3 p.proc.). Analizując dynamikę zmian można zauważyć, że przyrost względny omawianego miernika był największy wśród mieszkańców miast w grupie wieku 65 lat i więcej – ponad dwukrotnie (podobnie jak w kraju), a także wśród mieszkańców wsi w tej grupie wieku (o blisko 80%, w kraju o 16,9%). Odnotowano również tendencję do zwiększania aktywności zawodowej w okresie przedemerytalnym – w grupie wieku 55–64 lata wzrost współczynnika o ponad 50% zarówno na wsi, jak i w miastach, w kraju odpowiednio o ponad 40% i ponad 50%. W 2021 r., podobnie jak 10 lat wcześniej, w najmłodszej grupie wieku (15–24 lata) aktywność zawodowa mieszkańców wsi była wyższa niż mieszkańców miast (podobnie jak w kraju).

Tablica 4. Współczynnik aktywności zawodowej według wieku i miejsca zamieszkania w latach 2011 i 2021
Table 4. Activity rate by age and place of residence in 2011 and 2021

Lata Years Miejsce zamieszkania Place of residence		Wiek Age					
		15–24 lata years	25–34	35–44	45–54	55–64	65 lat lat i więcej years and more
		w % in %					
Miasta Urban areas	2011	38,5	86,2	87,1	78,2	38,9	4,9
	2021	43,2	89,7	89,8	87,3	60,3	11,5
Wieś Rural areas	2011	44,1	84,0	86,0	78,3	37,2	4,8
	2021	47,0	88,4	89,5	86,6	57,5	8,6

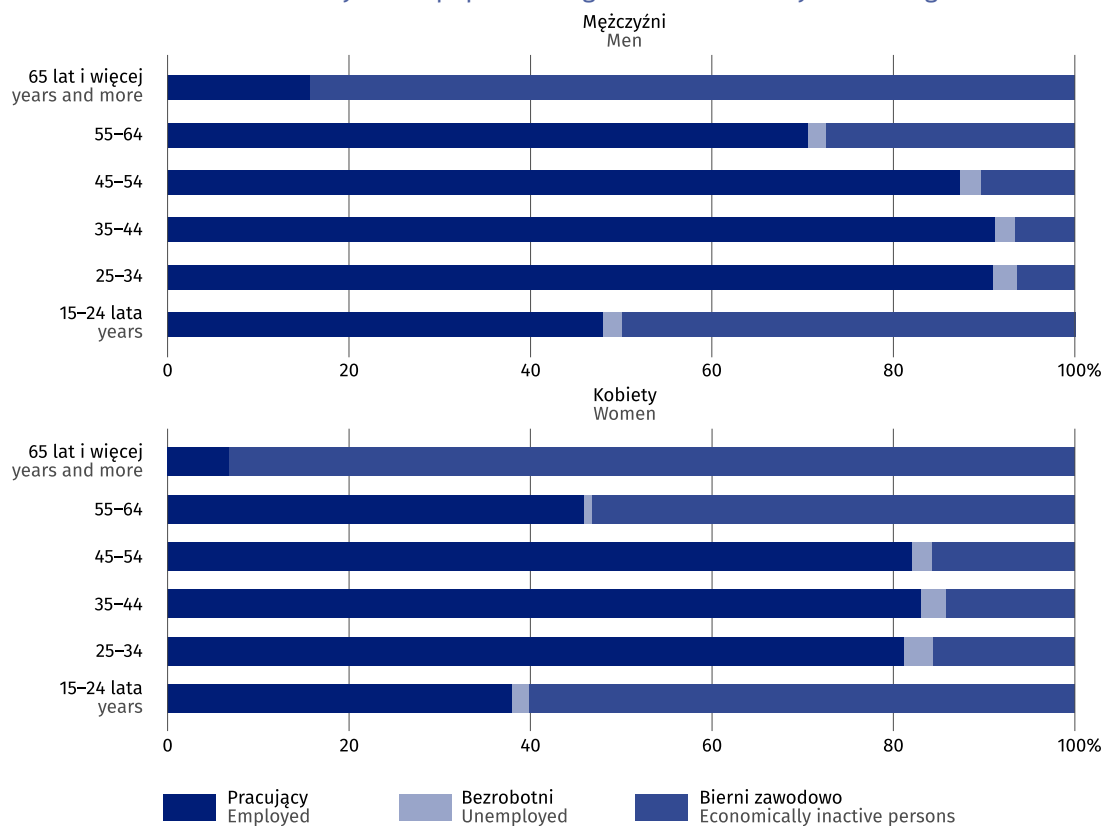
Wyniki NSP 2021 wskazują, że odsetek mężczyzn pracujących w 2021 r. był wyższy niż kobiet we wszystkich grupach wieku (podobnie jak w kraju), przy czym największa różnica wystąpiła w grupie wieku 55–64 lata i wyniosła 24,6 p.proc. (w kraju 21,0 p.proc.).

Spośród wszystkich osób z określonym statusem aktywności ekonomicznej największy odsetek pracujących mężczyzn był w wieku 25–34 lata oraz 35–44 lata (ok. 91%, w kraju powyżej 88%), a kobiet – w wieku 35–44 lata (nieco ponad 83%, w kraju niecałe 83%).

Odsetek osób bezrobotnych we wszystkich kategoriach wieku zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn nie przekroczył 3,2% (w kraju 4,2%), przy czym najwyższy był w grupie wieku 25–34 lata, natomiast w kolejnych grupach wiekowych zmniejszał się zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet. Wśród osób wieku 55–64 lata udział bezrobotnych był 2,5-krotnie większy wśród mężczyzn niż w grupie kobiet (w kraju prawie trzykrotnie większy).

Wykres 6. Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej według płci i wieku w 2021 r.

Chart 6. Structure of economic activity of the population aged 15 and more by sex and age in 2021

Zarówno w 2011 r., jak i 2021 r. kobiety charakteryzował niższy niż mężczyźni współczynnik aktywności zawodowej w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym (analogicznie jak w kraju). Dysproporcja w poziomie aktywności zawodowej pomiędzy mężczyznami a kobietami wzrosła w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym, natomiast zmniejszyła się w wieku produkcyjnym (podobną tendencję notowano w kraju). Dużą różnicę aktywności zawodowej kobiet i mężczyzn notuje się w wieku mobilnym, na co wpływ ma m.in. bierność zawodowa kobiet w związku z macierzyństwem. W porównaniu z 2011 r. odnotowano wzrost aktywności zawodowej w grupie mężczyzn i kobiet w wieku produkcyjnym niemobilnym (odpowiednio o 14,1 p.proc. i o 18,5 p.proc., w kraju odpowiednio o 13,0 p.proc. i o 18,3 p.proc.). W ciągu dekady we wszystkich ekonomicznych grupach wieku dla obu płci nastąpił wzrost aktywności zawodowej, należy jednak zauważyć, że był on silniejszy w grupie kobiet. Najniższy poziom aktywności zawodowej wystąpił w grupie przedprodukcyjnej (osób w wieku 15–17 lat), co jest oczywiście związane z obowiązkiem szkolnym. Warto jednak podkreślić, że w okresie 10 lat nastąpił silny wzrost odsetka osób aktywnych zawodowo w tej grupie wśród obu płci. Jest to sygnał, że więcej młodych osób przed wejściem w wiek produkcyjny jest już aktywnych zawodowo.

W 2021 r. odsetek pracujących był wyższy na wsi wśród osób w wieku 15–24 lata, a także 35–44 lata oraz 45–54 lata (w kraju tylko w najmłodszej grupie wieku). Warto zauważyć, że udział pracujących na wsi w wieku 15–24 lata był o 4,1 p.proc. wyższy niż w miastach. Na obszarach wiejskich, z wyłączeniem grupy wieku 15–24 lata, odnotowano wyższy odsetek biernych zawodowo niż w miastach, a największa różnica (2,9 p.proc., w kraju 3,3 p.proc.) wystąpiła w grupie osób w wieku 65 lat i więcej.

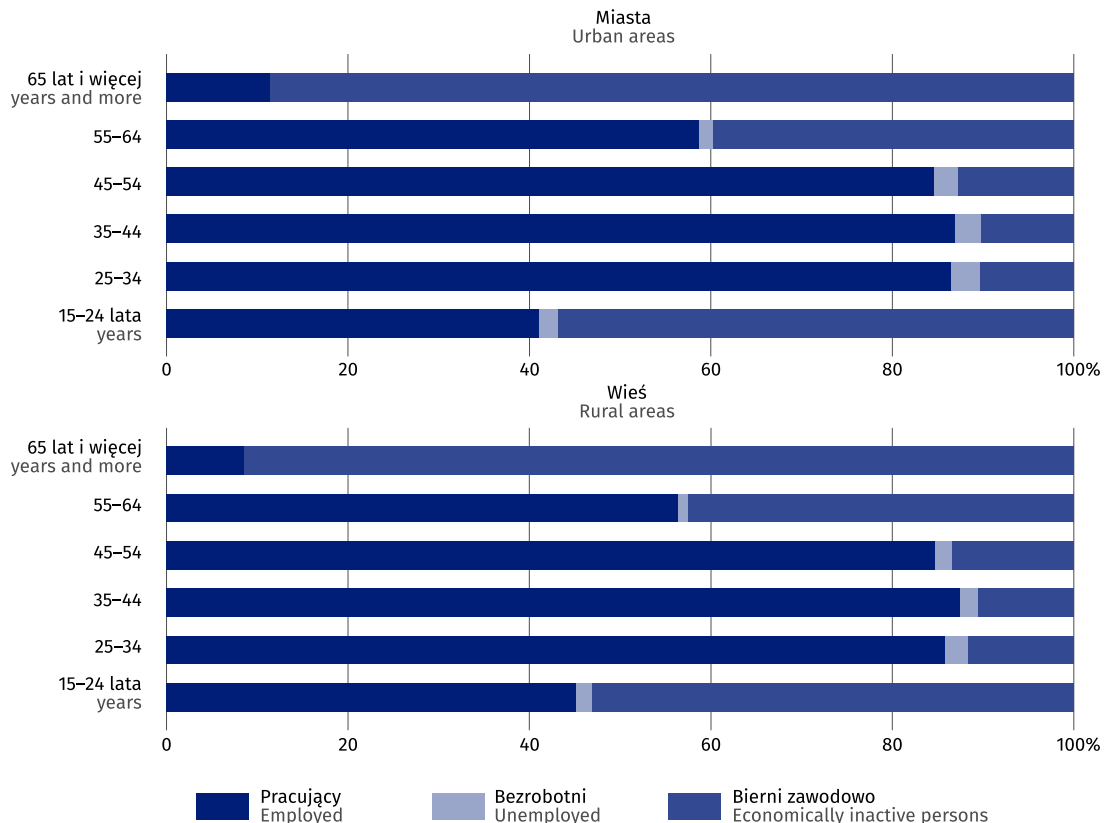
Tablica 5. Współczynnik aktywności zawodowej według ekonomicznych grup wieku i płci w latach 2011 i 2021

Table 5. Activity rate by economic age groups and sex in 2011 and 2021

Lata Years Płeć Sex	Wiek Age					
	przedprodukcyjny (15-17 lat) pre-working (15-17 years)	produkcyjny (18-59/64 lata) working (18-59/64 years)			poprodukcyjny (60/65 lat i więcej) post-working (60/65 years and more)	
		ogółem total	mobilny (18-44 lata) mobile (18-44 years)	niemobilny (45-59/64 lata) non-mobile (45-59/64 years)		
	w % in %					
Mężczyźni Men	2011	4,7	77,5	83,9	67,4	8,5
	2021	19,1	85,2	87,5	81,5	15,7
Kobiety Women	2011	2,7	68,0	71,7	61,2	6,1
	2021	10,2	79,0	78,7	79,7	12,0

Wykres 7. Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej według miejsca zamieszkania i wieku w 2021 r.

Chart 7. Structure of economic activity of the population aged 15 and more by place of residence and age in 2021

W porównaniu z 2011 r. zanotowano wzrost wartości współczynnika aktywności zawodowej, zarówno w miastach, jak i na wsi we wszystkich ekonomicznych grupach wieku (podobnie jak w kraju). Wzrosty wartości współczynnika były większe w miastach niż na wsi, z wyjątkiem grupy osób w wieku przedprodukcyjnym. Największy wzrost – wyrażony w punktach procentowych – wystąpił w miastach w grupie osób w wieku produkcyjnym niemobilnym (o 16,9 p.proc., w kraju o 16,7 p.proc.).

Tablica 6. Współczynnik aktywności zawodowej według ekonomicznych grup wieku i miejsca zamieszkania w latach 2011 i 2021

Table 6. Activity rate by economic age groups and place of residence in 2011 and 2021

L a t a Y e a r s Miejsce zamieszkania Place of residence	Wiek Age					
	przedprodukcyjny (15–17 lat) pre-working (15–17 years)	produkcyjny (18–59/64 lata) working (18–59/64 years)			poprodukcyjny (60/65 lat i więcej) post-working (60/65 years and more)	
		ogółem total	mobilny (18–44 lata) mobile (18–44 years)	niemobilny (45–59/64 lata) non-mobile (45–59/64 years)		
w % in %						
Miasta Urban areas	2011	2,6	72,7	77,8	64,5	7,1
	2021	11,5	82,6	83,3	81,4	14,6
Wieś Rural areas	2011	4,8	73,3	78,1	64,8	6,4
	2021	17,8	81,9	83,1	79,9	11,0

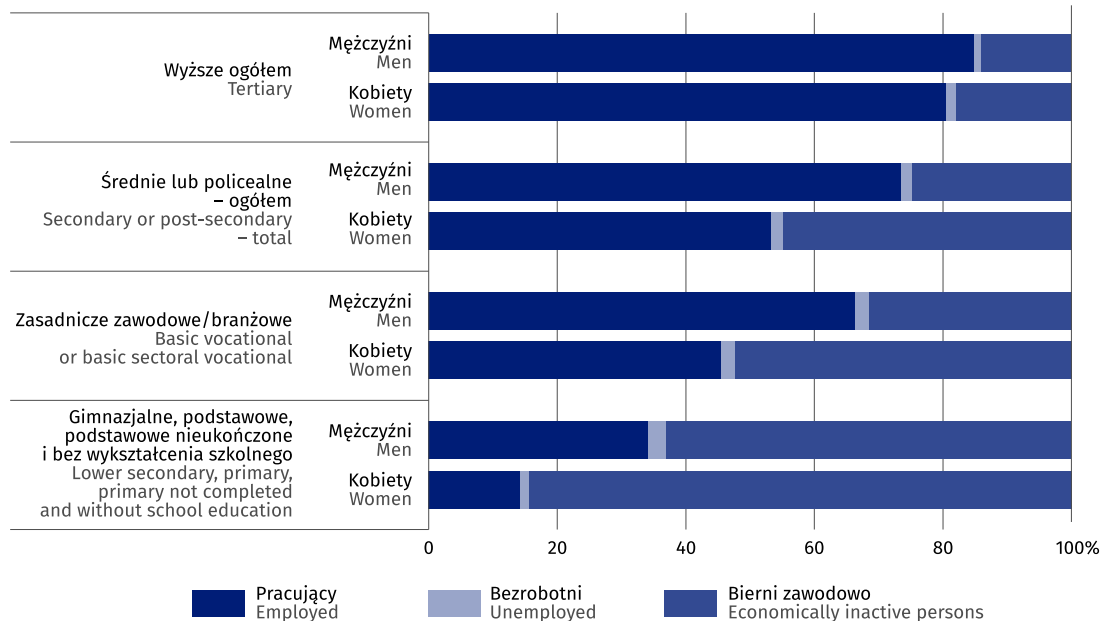
1.3. Aktywność ekonomiczna ludności według miejsca zamieszkania, płci i poziomu wykształcenia

1.3. Economic activity of population by place of residence, sex and level of education

Na strukturę aktywności ekonomicznej ludności wpływa również poziom wykształcenia. Niezależnie od płci, wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia rośnie udział osób pracujących. Jednocześnie obniża się odsetek osób biernych zawodowo oraz bezrobotnych (z wyjątkiem grupy kobiet o najniższym poziomie wykształcenia, których udział jest relatywnie niski).

Wykres 8. Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia i płci w 2021 r.

Chart 8. Structure of economic activity of the population aged 15 and more by level of education and sex in 2021

Wartość współczynnika aktywności zawodowej spadła w ciągu 10 lat wśród mężczyzn i kobiet z wykształceniem zawodowym/branżowym (odpowiednio o 4,2 p.proc. i o 6,8 p.proc., w kraju o 6,2 p.proc. i o 9,1 p.proc.), a także wśród kobiet z wykształceniem średnim lub policealnym (o 1,4 p.proc., w kraju o 1,9 p.proc.). Na wszystkich poziomach wykształcenia widoczne jest duże zróżnicowanie między kobietami i mężczyznami w poziomie aktywności zawodowej, a różnice te w okresie dekady jeszcze zwiększyły się. Najmniejsze różnice odnotowano w grupie osób z wykształceniem wyższym (w 2011 r. – 4,1 p.proc., a w 2021 r. – 4,0 p.proc., w kraju odpowiednio 3,0 p.proc. i 3,8 p.proc.). Zarówno w 2021 r., jak i 2011 r. mężczyzn charakteryzował wyższy współczynnik aktywności zawodowej niż kobiety na każdym poziomie wykształcenia.

Tablica 7. Współczynnik aktywności zawodowej według płci i poziomu wykształcenia w latach 2011 i 2021

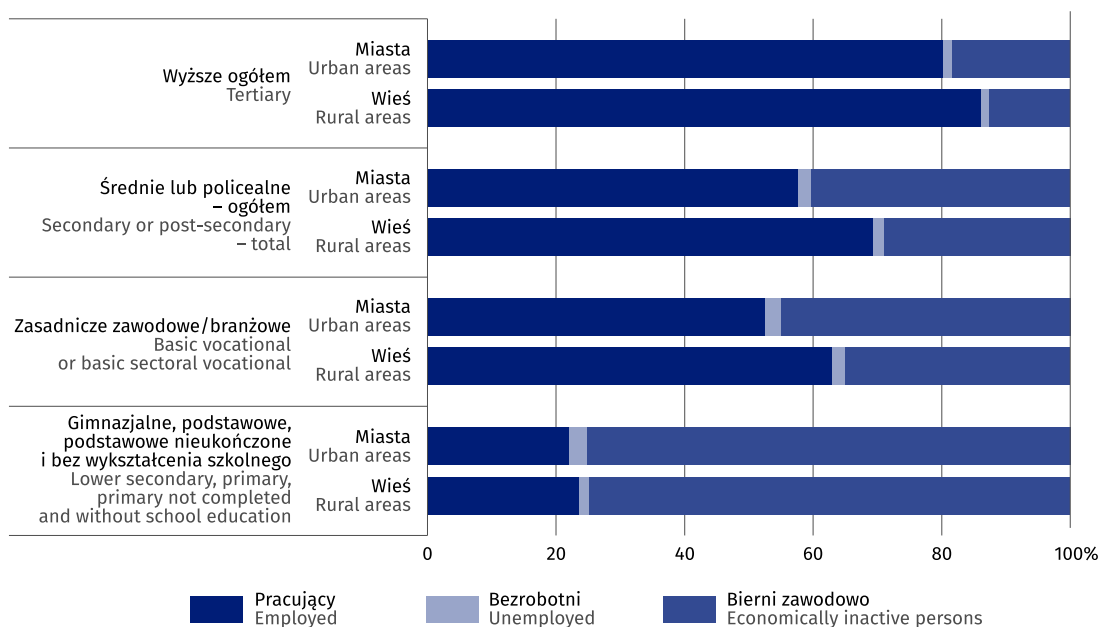
Table 7. Activity rate by sex and level of education in 2011 and 2021

Wykształcenie Education	Mężczyźni Men		Kobiety Women	
	2011	2021	2011	2021
	w % in %			
Wyższe Tertiary	82,5	86,0	78,4	82,0
Średnie lub policealne – ogółem Secondary or post-secondary – total	73,8	75,3	56,5	55,1
Zasadnicze zawodowe/branżowe Basic vocational or basic sectoral vocational	72,8	68,6	54,5	47,7
Gimnazjalne, podstawowe, podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego Lower secondary, primary, primary not completed and without school education	29,1	37,0	13,9	15,6

Zarówno na wsi, jak i w mieście wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia wzrasta odsetek osób pracujących oraz jednocześnie obniża się odsetek biernych zawodowo (analogicznie jak w kraju). W 2021 r. odnotowano wyższy odsetek pracujących na wsi (o 3,3 p.proc., w kraju o 1,2 p.proc.), natomiast w miastach większy był udział biernych zawodowo (o 3,0 p.proc., w kraju o 1,1 p.proc.). Niezależnie od poziomu wykształcenia, większy udział osób bezrobotnych notowano w miastach. Zarówno wśród mieszkańców miast, jak i wsi odsetek bezrobotnych z wykształceniem wyższym był relatywnie niewielki.

Wykres 9. Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat i więcej według poziomu wykształcenia i miejsca zamieszkania w 2021 r.

Chart 9. Structure of economic activity of the population aged 15 and more by level of education and place of residence in 2021

Wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia, zwiększał się poziom aktywności zawodowej mieszkańców miast i wsi, przy czym wyższy był na wsi niż w miastach (podobnie jak w kraju). Największe różnice wystąpiły wśród osób z wykształceniem średnim lub policealnym oraz zasadniczym zawodowym/branżowym (zarówno w województwie, jak i w kraju na poziomie ok. 10–11 p.proc.). Niezależnie od miejsca zamieszkania, w skali 10 lat wzrost aktywności zawodowej nastąpił w grupie osób z wykształceniem wyższym oraz gimnazjalnym lub niższym, natomiast dla pozostałych poziomów wykształcenia notowano spadek aktywności zawodowej.

Tablica 8. Współczynnik aktywności zawodowej według miejsca zamieszkania i poziomu wykształcenia w latach 2011 i 2021

Table 8. Activity rate by place of residence and level of education in 2011 and 2021

Wykształcenie Education	Miasta Urban areas		Wieś Rural areas	
	2011	2021	2011	2021
	w %		in %	
Wyższe Tertiary	78,7	81,6	83,8	87,3
Średnie lub policealne – ogółem Secondary or post-secondary – total	59,7	59,6	72,1	71,0
Zasadnicze zawodowe/branżowe Basic vocational or basic sectoral vocational	59,9	54,9	71,5	64,9
Gimnazjalne, podstawowe, podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego Lower secondary, primary, primary not completed and without school education	16,7	24,8	22,9	25,0

1.4. Aktywność ekonomiczna ludności według wieku i poziomu wykształcenia

1.4. Economic activity of the population by age and level of education

Wyniki NSP 2021 wskazują, że dla wszystkich grup wieku od 25 roku życia poziom aktywności zawodowej powiązany jest z poziomem wykształcenia – im wyższy poziom wykształcenia tym wyższy poziom aktywności zawodowej (podobną zależność obserwuje się w kraju). W najmłodszej grupie (15–24 lata) najwyższą aktywność zawodową miały osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym, natomiast najniższą – osoby z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym (tak jak w pozostałych grupach wieku).

Współczynnik aktywności zawodowej przyjmował najwyższe wartości wśród osób z wykształceniem wyższym w grupach wieku 35–44 lata oraz 45–54 lata (po 95,0%, w kraju po 94,5%), natomiast najniższą odnotowano wśród osób w wieku co najmniej 65 lat. Należy również zwrócić uwagę na niższą niż w pozostałych grupach wieku wartość współczynnika aktywności wśród osób w wieku 15–24 lata. Jest to spowodowane faktem kontynuowania nauki przez znaczną część osób z najmłodszej grupy wieku.

Tablica 9. Współczynnik aktywności zawodowej według wieku i poziomu wykształcenia w 2021 r.

Table 9. Activity rate by age and level of education in 2021

Wykształcenie Education	Wiek Age					
	15-24 lata years	25-34	35-44	45-54	55-64	65 lat i więcej years and more
	w % in %					
Wyższe Tertiary	70,7	94,2	95,0	95,0	75,6	23,1
Średnie lub policealne – ogółem Secondary or post-secondary – total	55,3	88,0	89,0	87,8	59,8	12,4
Zasadnicze zawodowe/branżowe Basic vocational or basic sectoral vocational	86,2	85,5	86,1	84,7	57,0	9,2
Gimnazjalne, podstawowe, podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego Lower secondary, primary, primary not completed and without school education	20,5	67,2	66,9	67,9	38,4	3,1

Rozdział 2

Chapter 2

Pracujący

Employed persons

2.1. Pracujący według miejsca zamieszkania, płci i wieku

2.1. Employed persons by place of residence, sex and age

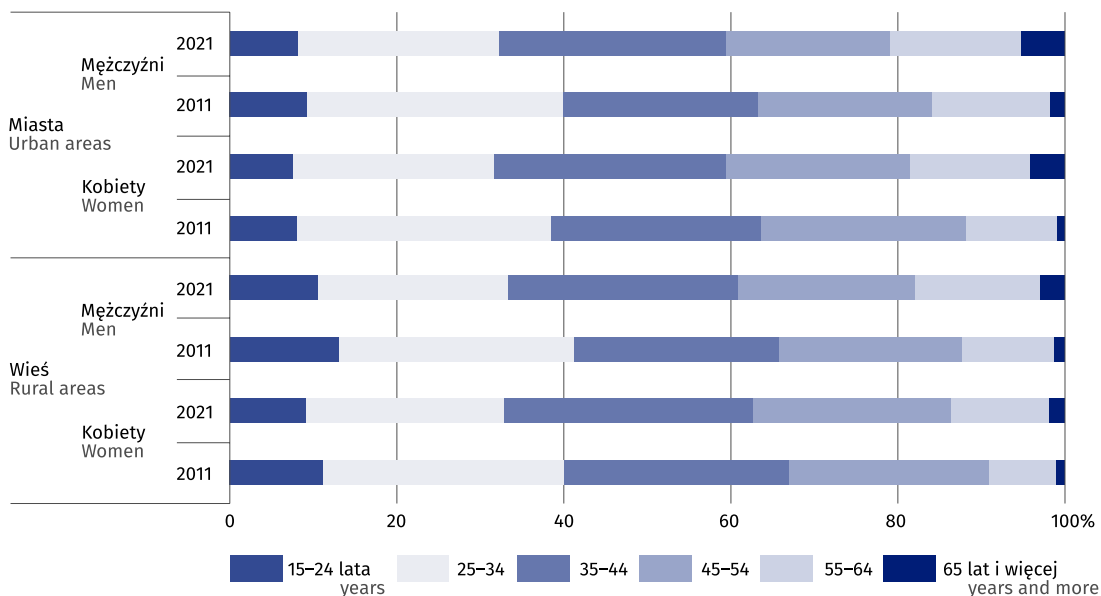
Według wyników spisu w ostatnim tygodniu marca 2021 r. w województwie wielkopolskim liczba pracujących wyniosła 1685,2 tys., co stanowiło 9,8% ogółu populacji pracujących w kraju. Wśród pracujących przeważali mężczyźni, których było 912,2 tys., tj. 54,1%, natomiast kobiet było 773,0 tys., tj. 45,9%. Ponad połowa pracujących mieszkała w miastach (53,0%).

W porównaniu z 2011 r. liczba pracujących zwiększyła się o 234,4 tys., tj. o 16,2% wobec o 14,0% w Polsce. Wzrost był większy wśród kobiet (o 21,0%) niż w grupie mężczyzn (o 12,3%). Natomiast biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania, liczba pracujących mieszkańców miast była większa o 11,0%, a pracujących zamieszkałych na wsi – o 22,6%.

Struktura pracujących mężczyzn i kobiet według wieku była zbliżona. Zarówno wśród mężczyzn, jak i wśród kobiet najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku 35–44 lata (odpowiednio 27,4% i 28,7%). Ta subpopulacja najczęściej była reprezentowana także wśród pracujących zamieszkałych w miastach (27,5%) i na wsi (28,6%). Porównując strukturę wieku pracujących według miejsca zamieszkania, można zauważyć, że udział osób z najmłodszej grupy wieku (15–24 lata) wśród pracujących mieszkańców wsi był większy niż wśród pracujących zamieszkałych w miastach (9,9% wobec 8,0%), co może świadczyć o wcześniejszej aktywizacji zawodowej ludności wiejskiej. Odmienna sytuacja miała miejsce w najstarszych grupach wieku – odsetek pracujących w wieku 55–64 lata oraz 65 lat i więcej był większy w miastach niż na wsi (odpowiednio 15,0% i 4,8% wobec 13,5% i 2,5%).

Wykres 10. Struktura pracujących w wieku 15 lat i więcej według miejsca zamieszkania, płci i wieku w latach 2011 i 2021

Chart 10. Structure of employed persons aged 15 and more by place of residence, sex and age in 2011 and 2021

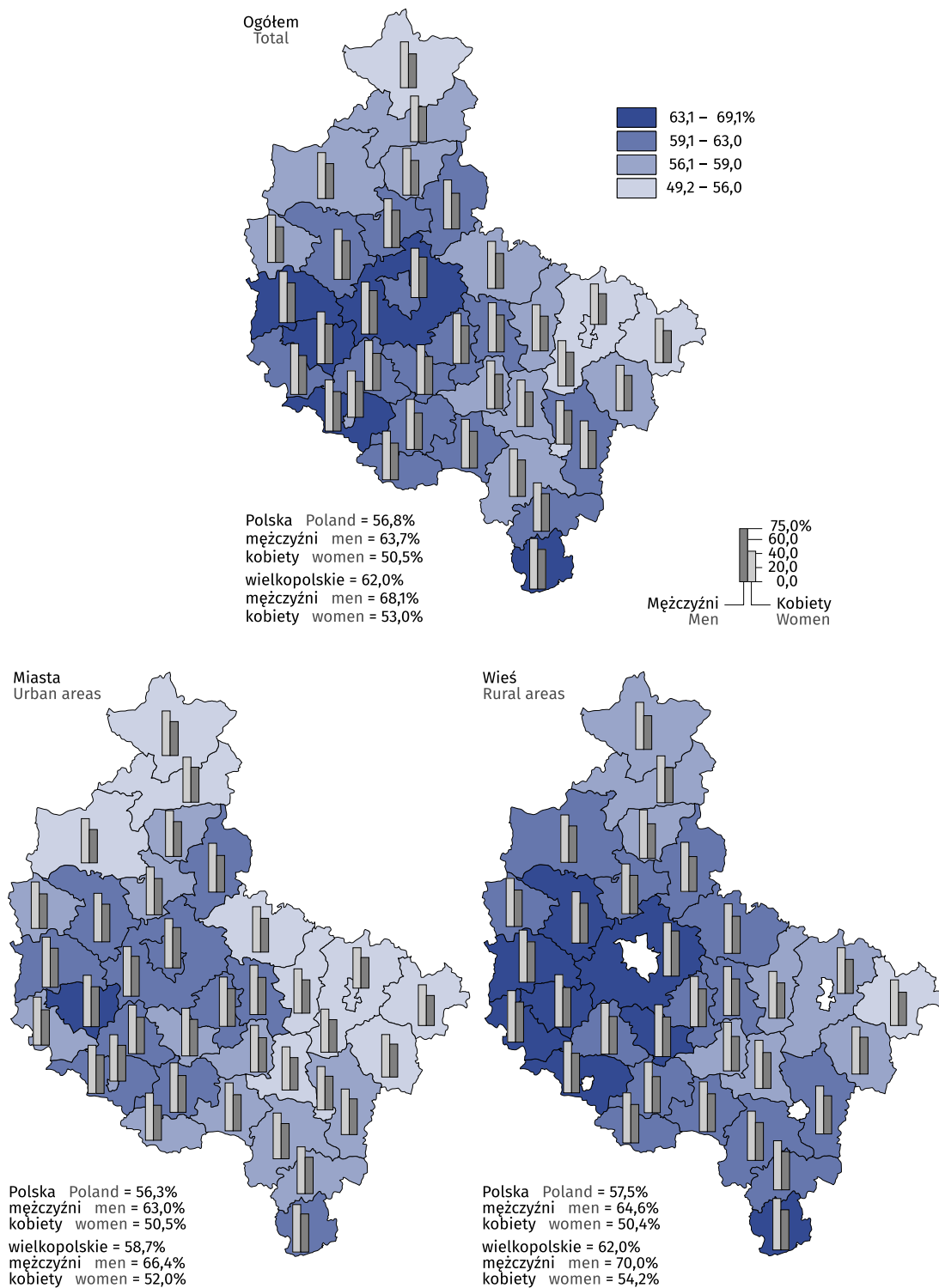

Pomimo wzrostu liczby pracujących struktura tej populacji według miejsca zamieszkania i płci między rokiem 2011 a 2021 nie zmieniła się znacząco. W porównaniu z 2011 r. odnotowano największy spadek udziału pracujących w grupie wieku 25–34 lata dla obu płci, zarówno w miastach, jak i na wsi. Spadek ten wynosił od 5,1 p.proc. wśród kobiet mieszkających na wsi do 6,6 p.proc. wśród mężczyzn zamieszkałych w miastach. Największy wzrost udziału pracujących wystąpił w grupie wieku 55–64 lata wśród mężczyzn mieszkających na wsi (o 4,0 p.proc.).

Podstawą oceny natężenia zatrudnienia w różnych subpopulacjach pracujących jest wskaźnik zatrudnienia. Pokazuje on udział pracujących danej kategorii w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej z ustalonym statusem aktywności ekonomicznej. Według wyników NSP 2021 w województwie wielkopolskim wskaźnik zatrudnienia wyniósł 60,2% wobec 51,8% w 2011 r. (w kraju 56,8% wobec 48,5%), co oznacza, że nieco ponad 60% ludności województwa będącej w wymienionym wieku wykonywała pracę zawodową. Wskaźnik zatrudnienia notowany w wielkopolskim przyjął najwyższą wartość w kraju (ex aequo z mazowieckim), wyprzedzając województwa małopolskie (59,0%) i pomorskie (58,0%), natomiast najniższy jego poziom obserwowano w świętokrzyskim (52,4%).

Mapa 3. Wskaźnik zatrudnienia według płci, miejsca zamieszkania i powiatów w 2021 r.

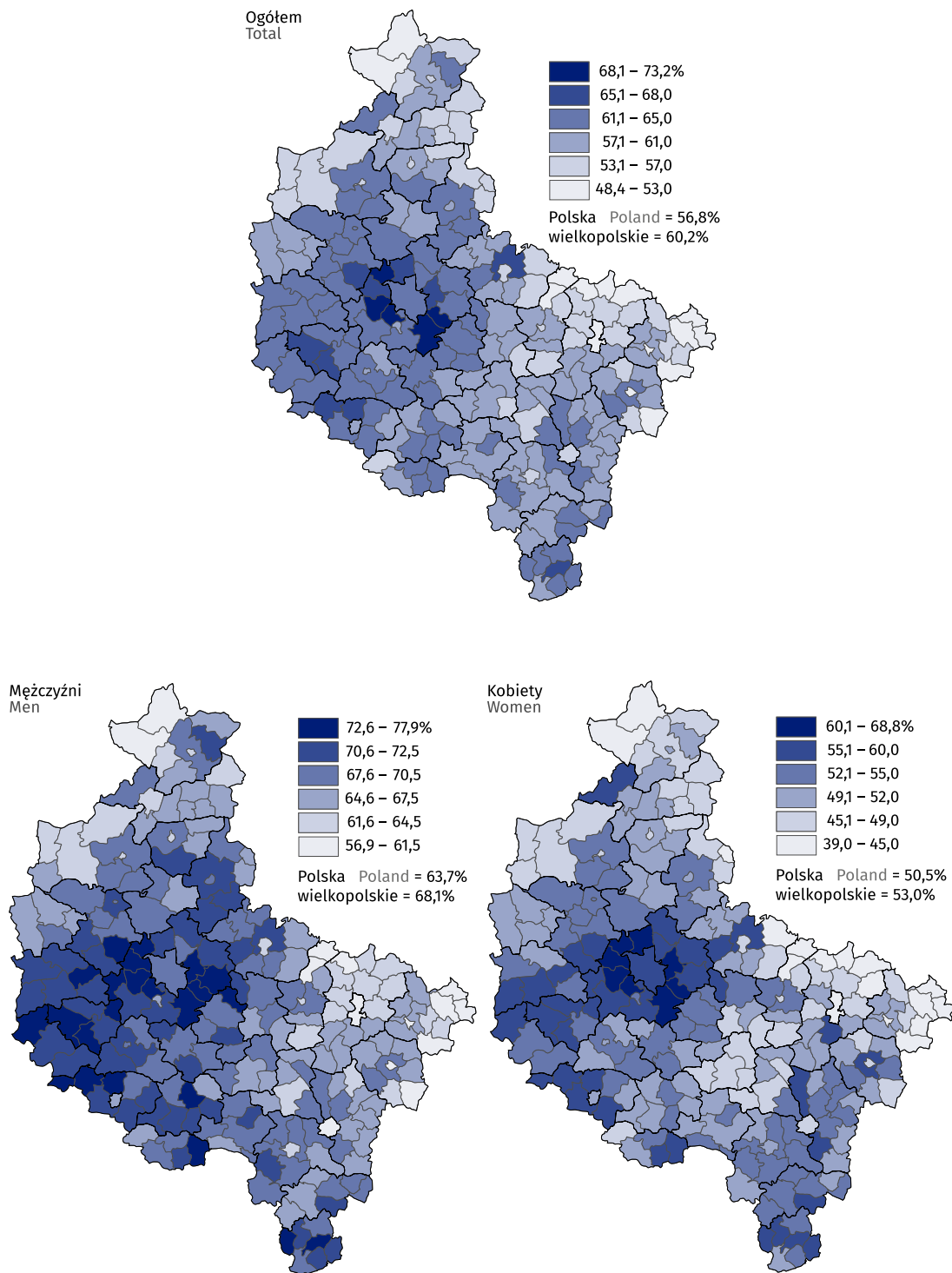
Map 3. Employment rate by sex, place of residence and powiats in 2021

Mapa 4. Wskaźnik zatrudnienia według płci i gmin w 2021 r.

Map 4. Employment rate by sex and gminas in 2021

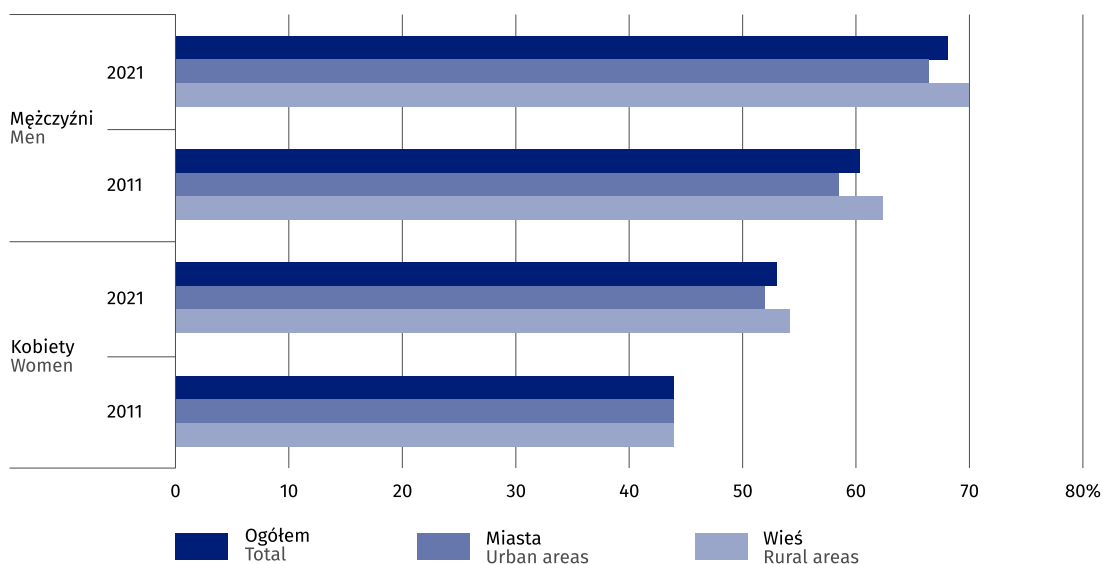
Wskaźnik zatrudnienia na obszarze województwa jest zróżnicowany terytorialnie, co potwierdzają wyniki spisu. Najwyższą wartość wskaźnika w podziale gminnym zaobserwowano wśród pracujących mieszkających w gminach powiatu poznańskiego, tj. Komorniki (73,2%), Dopiewo i Kleszczewo (po 72,3%), Kórnik (70,3%), Rokietnica (70,0%) i Tarnowo Podgórne (67,6%). Dla porównania najmniej poziom miernika odnotowano w gminach Kłodawa (48,4%) i Chodów (49,7%) w powiecie kolskim oraz w Koninie (49,5%).

Wskaźnik zatrudnienia mężczyzn w 2021 r. we wszystkich gminach był wyższy niż kobiet. Największe jego zróżnicowanie według płci odnotowano w gminie Gołańcz w powiecie wągrowieckim (21,7 p.proc.), natomiast najmniejsze w gminie Komorniki (9,1 p.proc.).

Ogólnie rzecz ujmując wyższy wskaźnik zatrudnienia obserwowano na obszarach wiejskich niż w miastach. W województwie wielkopolskim, wyłączając miasta na prawach powiatu, odchylenie od tej normy obserwowano jedynie w 2 powiatach (wrzesiński i wągrowiecki), gdzie miernik okazał się wyższy w miastach niż na wsi (w 2011 r. taka sytuacja wystąpiła tylko w powiecie wągrowieckim). W okresie międzyspisywymi wzrosły wartości miernika powyżej średniej dla województwa (8,4 p.proc.) wystąpiły w 12 powiatach, w tym największe w wrzesińskim (11,6 p.proc.), słupeckim i złotowskim (po 10,3 p.proc.) oraz wągrowieckim (10,2 p.proc.).

Wykres 11. Wskaźnik zatrudnienia według płci i miejsca zamieszkania w latach 2011 i 2021

Chart 11. Employment rate by sex and place of residence in 2011 and 2021

Między rokiem 2011 a 2021 odnotowano wzrost wartości wskaźnika zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet, niezależnie od miejsca zamieszkania (w przedziale od 7,6 p.proc. do 10,3 p.proc.). W ciągu 10 lat nieznacznie zmniejszyło się zróżnicowanie udziału pracujących mężczyzn mieszkających na wsi i w mieście z 3,9 p.proc. do 3,6 p.proc. Miejsce zamieszkania różnicowało natomiast odsetek pracujących kobiet (różnica ta zwiększyła się do 2,2 p.proc. w 2021 r. na rzecz wsi, podczas gdy w 2011 r. wskaźnik przyjął tę samą wartość na wsi i w mieście).

Tablica 10. Wskaźnik zatrudnienia według wieku, miejsca zamieszkania i płci w latach 2011 i 2021

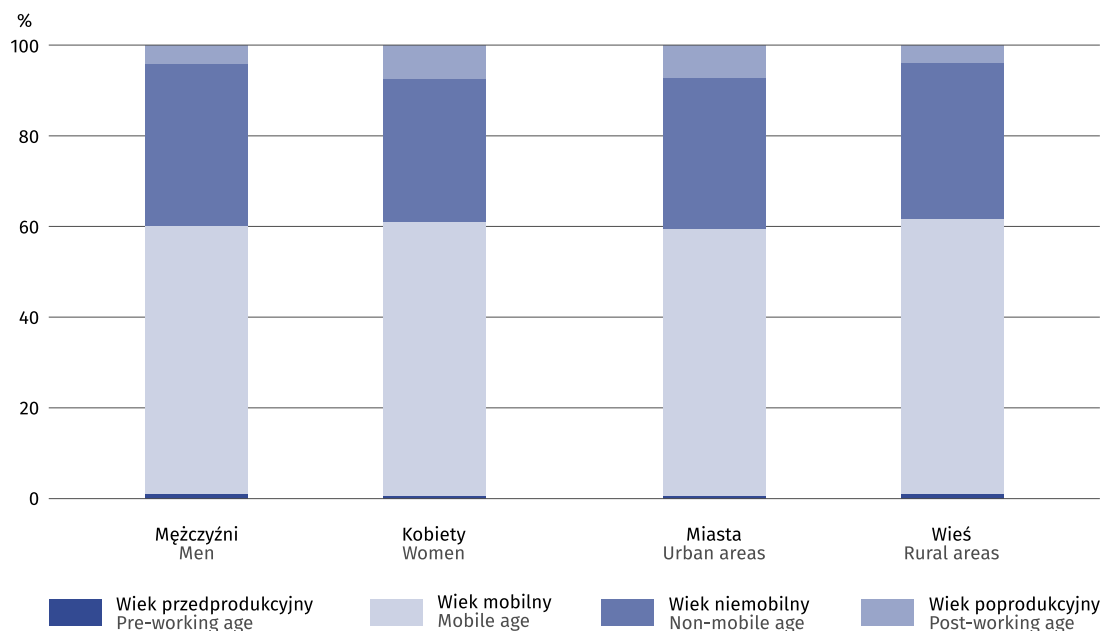
Table 10. Employment rate by age, place of residence and sex in 2011 and 2021

Wyszczególnienie Specification			Wiek Age					
			15–24 lata years	25–34	35–44	45–54	55–64	65 lat i więcej years and more
			w %			in %		
Miasta Urban areas	mężczyźni men	2011	42,4	91,5	91,1	82,0	52,4	8,8
		2021	44,4	90,3	90,3	86,6	71,1	17,2
	kobiety women	2011	34,4	80,8	83,2	74,8	27,7	2,6
		2021	37,7	82,5	83,5	82,8	48,4	7,8
Wieś Rural areas	mężczyźni men	2011	50,4	92,5	91,9	84,5	49,2	8,1
		2021	51,5	91,8	92,0	88,1	70,0	13,4
	kobiety women	2011	37,3	75,0	79,7	71,7	25,4	2,8
		2021	38,2	79,6	82,6	81,2	42,8	5,0

Wskaźnik zatrudnienia w grupie mężczyzn był wyższy niż w populacji kobiet i to we wszystkich wyróżnionych grupach wieku. Najwyższy jego poziom zanotowano wśród osób w wieku 35–44 lata, a najniższy w grupie najstarszej (65 lat i więcej). Największa różnica we wskaźniku zatrudnienia wystąpiła w grupie wieku 55–64 lata (24,6 p.proc. na rzecz mężczyzn), na co wpływa w głównej mierze granica oficjalnego wieku przejścia na emeryturę dla mężczyzn i kobiet. Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania zaobserwowano, że najwyższy wskaźnik zatrudnienia tak dla mieszkańców miast, jak i wsi wystąpił również w grupie wieku 35–44 lata. Największą różnicę w poziomie mierzenia odnotowano natomiast w grupie wieku 15–24 lata (4,0 p.proc. na rzecz mieszkańców wsi). W porównaniu z 2011 r. największy wzrost wskaźnika zatrudnienia wystąpił w grupie wieku 55–64 lata, niezależnie od miejsca zamieszkania i płci.

Wykres 12. Struktura pracujących w wieku 15 lat i więcej według ekonomicznych grup wieku w 2021 r.

Chart 12. Structure of employed persons aged 15 and more by economic age groups in 2021

Wśród ogółu pracujących zdecydowana większość była w wieku produkcyjnym (93,4%), przy czym prawie 60% tej grupy było w wieku mobilnym. Jednak w ciągu dekady udział pracujących w wieku produkcyjnym zmniejszył się zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn (odpowiednio o 4,4 p.proc. i o 3,3 p.proc.). Odsetek pracujących będących w wieku produkcyjnym mobilnym wśród kobiet był o 1,2 p.proc. większy niż wśród mężczyzn, a biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania – o 1,7 p.proc. większy wśród mieszkańców wsi niż miast. Udział pracujących w wieku produkcyjnym niemobilnym był większy wśród mężczyzn niż wśród kobiet (o 4,0 p.proc.) oraz większy na wsi niż w miastach (o 1,0 p.proc.). Natomiast odsetek pracujących w wieku poprodukcyjnym był większy w populacji kobiet niż mężczyzn (o 3,2 p.proc.) oraz większy wśród mieszkańców miast niż wsi (o 3,3 p.proc.). Różnice w strukturze pracujących mężczyzn i kobiet w przypadku wieku produkcyjnego niemobilnego wynikały m.in. z inaczej ustalonej dla obu płci górnej granicy wieku produkcyjnego.

Niezależnie od miejsca zamieszkania między rokiem 2011 i 2021 wzrósł udział pracujących w wieku poprodukcyjnym (o 4,4 p.proc. w miastach i o 1,9 p.proc. na wsi). Zmniejszył się natomiast udział pracujących w wieku produkcyjnym (o 4,9 p.proc. w miastach i o 2,7 p.proc. na wsi). Charakterystyczną zmianą, która nastąpiła w omawianym okresie na wsi był spadek udziału osób w wieku produkcyjnym mobilnym o 5,4 p.proc. przy jednoczesnym wzroście udziału w wieku niemobilnym o 2,7 p.proc.

W latach 2011–2021 wskaźnik zatrudnienia wzrósł znacząco dla obu płci we wszystkich ekonomicznych grupach wieku, najsilniej w niemobilnej grupie wieku wśród kobiet (o 21,7 p.proc.). Wskaźnik zatrudnienia we wszystkich ekonomicznych grupach wieku był niższy wśród kobiet niż mężczyzn w obu analizowanych spisach.

W 2021 r. więcej osób pracowało, zarówno na obszarach wiejskich, jak i miejskich, niż to miało miejsce w 2011 r. Świadczy o tym znaczący wzrost wskaźnika zatrudnienia we wszystkich ekonomicznych grupach wieku tak w miastach, jak i na wsi. Największy jego przyrost odnotowano w miastach wśród osób w wieku niemobilnym produkcyjnym (o 20,2 p.proc.). Najwyższą wartość wskaźnika zatrudnienia w 2021 r. obserwuje się wśród osób w wieku produkcyjnym mobilnym (w miastach 80,2%, a na wsi 80,7%). W wieku przedprodukcyjnym znacząco większy był wskaźnik na wsi niż w miastach (17,8% wobec 11,5%). W pozostałych grupach wieku (niemobilnym i poprodukcyjnym) wskaźnik zatrudnienia był wyższy w miastach niż na wsi.

2.2. Pracujący według wieku i poziomu wykształcenia

2.2. Employed persons by age and level of education

Według wyników NSP 2021 w populacji pracujących w województwie wielkopolskim najliczniej reprezentowane były osoby posiadające wykształcenie średnie lub policealne (35,7%) oraz wyższe (32,6%). Kolejne miejsca zajmowali pracujący, którzy mieli wykształcenie zasadnicze zawodowe/branżowe (24,7%) oraz gimnazjalne i niższe (5,8%). W porównaniu z wynikami poprzedniego spisu najbardziej zwiększył się udział pracujących z wykształceniem wyższym (o 7,2 p.proc.), natomiast największy spadek odnotowano w udziale pracujących z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym (o 6,4 p.proc.).

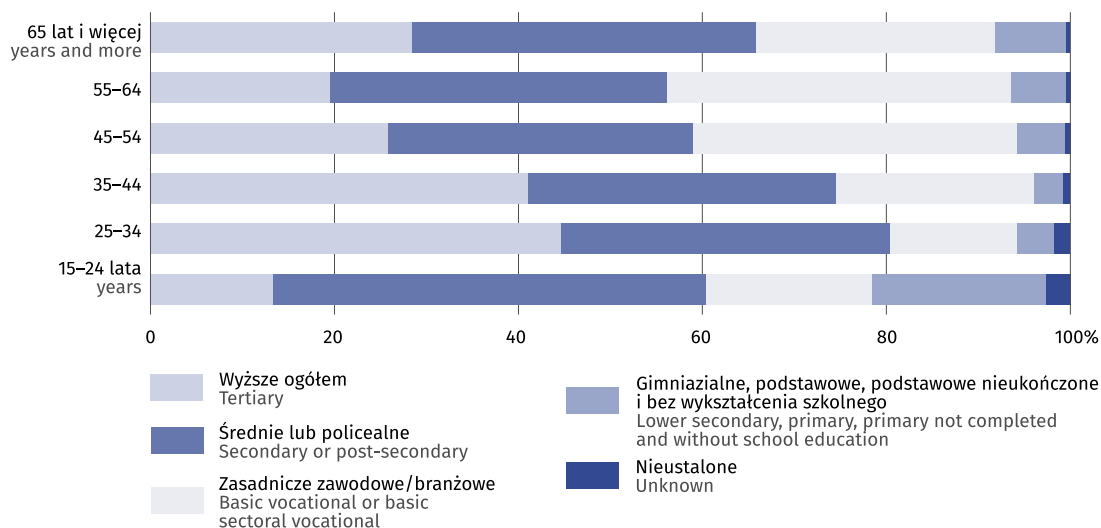
Wśród pracujących w wieku od 25 do 44 lat największą grupę stanowiły osoby z wykształceniem wyższym. Ten poziom wykształcenia posiadało ponad 40% pracujących w omawianym przedziale wieku. Dla porównania w grupach wieku 45–54 lata oraz 65 lat i więcej wykształceniem wyższym legitymowało się odpowiednio 25,9% i 28,4% pracujących. W najstarszej grupie pracujących dominowały osoby z wykształceniem średnim lub policealnym (37,4%). W populacji pracujących udział osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym rósł wraz z wiekiem

począwszy od przedziału 25–34 lata aż do 55–64 lata (od 13,8% do 37,3%). Podobna tendencja wystąpiła wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym, zaczynając od grupy 35–44 lata do 65 lat i więcej (od 3,1% do 7,7%). Przedział wieku 15–24 lata jest specyficzną grupą, gdyż pozostaje w dużej części jeszcze w systemie edukacji, dlatego też przeważającą jej część wśród pracujących stanowią osoby z wykształceniem średnim lub policealnym (47,1%).

Warto zwrócić uwagę, że w ciągu dekady pomiędzy spisami struktura pracujących według wykształcenia zmieniła się, co w dużym stopniu jest pochodną zwiększenia udziału osób z wyższym wykształceniem. Największy jego wzrost obserwowany jest wśród pracujących w wieku 35–44 lata (o 16,5 p.proc.), przy spadku udziału pracujących z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym (o 15,8 p.proc.). Natomiast w najstarszej grupie wieku najbardziej widoczny był wzrost udziału pracujących z wykształceniem średnim lub policealnym (o 10,5 p.proc.), przy spadku odsetka osób z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym (o 14,6 p.proc.). Poziom wykształcenia ma zasadnicze znaczenie dla zatrudnienia, gdyż niezależnie od grupy wieku, im wyższy poziom wykształcenia tym udział osób pracujących w danej grupie jest większy.

Wykres 13. Struktura pracujących w wieku 15 lat i więcej według wieku i poziomu wykształcenia w 2021 r.

Chart 13. Structure of employed persons aged 15 and more by age and level of education in 2021

Analiza wartości wskaźnika zatrudnienia pozwala zauważyć, że poziom zatrudnienia we wszystkich grupach wieku (z wyjątkiem tej najmłodszej, gdzie wiele osób jest jeszcze na etapie edukacji formalnej) wzrasta wraz z coraz wyższym poziomem wykształcenia. Z drugiej strony w grupach wieku 55–64 lata, a także 65 lat i więcej wskaźnik zatrudnienia jest wyraźnie niższy niż w młodszych grupach wieku, co jest związane z osiągnięciem wieku emerytalnego (wcześniejszym wśród kobiet) oraz biernością zawodową wynikającą ze stanu zdrowia.

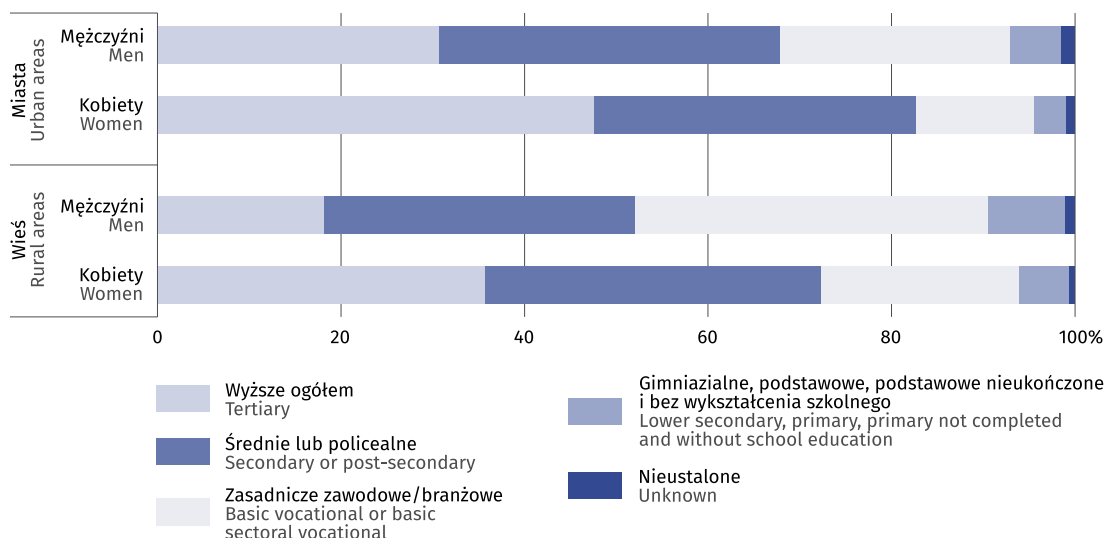
2.3. Pracujący według miejsca zamieszkania, płci i poziomu wykształcenia

2.3. Employed persons by place of residence, sex and level of education

Na podstawie analizy wyników spisu z 2021 r. można zauważyć, że niezależnie od miejsca zamieszkania wśród pracujących kobiet jest znacznie większy udział posiadających wyższe wykształcenie niż wśród mężczyzn (o 16,9 p.proc. w mieście i o 17,5 p.proc. na wsi) oraz mniejszy udział osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym (o 12,3 p.proc. w mieście i o 16,9 p.proc. na wsi). Zarówno w miastach, jak i na wsi między rokiem 2011 a 2021 w populacji pracujących nastąpiło zwiększenie udziału kobiet i mężczyzn z wyższym wykształceniem. Największy wzrost (o 12,5 p.proc.) odnotowano w grupie kobiet mieszkających na wsi. W analizowanym okresie wzrosty udziałów pracujących nastąpiły jeszcze wśród mężczyzn z wykształceniem średnim lub policealnym na wsi (o 5,5 p.proc.) oraz gimnazjalnym lub niższym w mieście (o 1,2 p.proc.). W pozostałych analizowanych grupach nastąpił spadek udziału w strukturze pracujących.

Wykres 14. Struktura pracujących w wieku 15 lat i więcej według miejsca zamieszkania, płci i poziomu wykształcenia w 2021 r.

Chart 14. Structure of employed persons aged 15 and more by place of residence, sex and level of education in 2021

Podobnie jak w przypadku wcześniej opisanych przekrojów, im wyższy był poziom wykształcenia, tym większa była wartość wskaźnika zatrudnienia zarówno w 2011, jak i 2021 r. dla każdej analizowanej subpopulacji według płci i miejsca zamieszkania na wsi lub w mieście. Na każdym poziomie wykształcenia w czterech analizowanych grupach (kobiet mieszkających na wsi lub w mieście, mężczyzn mieszkających na wsi lub w mieście), największy odsetek pracujących w 2021 r. wystąpił wśród mężczyzn z wyższym wykształceniem, mieszkających na wsi (88,8%). Bez względu na miejsce zamieszkania, mężczyźni charakteryzowała wyższa wartość wskaźnika zatrudnienia niż kobiety. Najmniejsze zróżnicowanie pomiędzy mężczyznami a kobietami wystąpiło na poziomie wykształcenia wyższego (4,5 p.proc. w mieście i 4,3 p.proc. na wsi), na pozostałych poziomach wystąpiły znacznie większe różnice (od 18,4 p.proc. na wsi w subpopulacji z wykształceniem średnim lub policealnym do 21,2 p.proc. w mieście wśród osób z tym samym poziomem wykształcenia).

Porównanie wartości wskaźnika zatrudnienia z lat 2011 i 2021 wskazuje, że w tym okresie nastąpił istotny wzrost w przypadku dwóch najwyższych poziomów wykształcenia, zarówno wśród

kobiet, jak i mężczyzn, na wsi i w mieście. Spadek miernika miał miejsce jedynie w grupie osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym mieszkających na wsi (o 0,8 p.proc. wśród mężczyzn i o 2,4 p.proc. wśród kobiet). Poziom wykształcenia silniej niż płeć i miejsce zamieszkania różnicuje wartości wskaźnika zatrudnienia. Potwierdza to znaczenie edukacji i podnoszenia kwalifikacji w kontekście zatrudnienia.

2.4. Pracujący według statusu zatrudnienia

2.4. Employed persons by employment status

Osoby pracujące klasyfikowane są według charakteru wykonywanej pracy, który określa status zatrudnienia. W jego ramach wyróżnia się trzy główne grupy: pracownik najemny, pracujący na własny rachunek oraz pracujący w innym charakterze. W spisie z 2021 r. ustalono status zatrudnienia dla 1683,7 tys. osób, a w 2011 r. dla 1447,9 tys. osób. Nie ustalono statusu zatrudnienia dla 2,9 tys. pracujących w 2011 r. i 1,5 tys. w 2021 r.

Spośród pracujących w 2021 r. najliczniejszą grupę stanowili pracownicy najemni (79,5%). Drugą co do wielkości udziału w strukturze grupą byli pracujący na własny rachunek niezatrudniający pracowników (13,1%). Udział pracodawców (pracujących na własny rachunek, którzy zatrudniają pracowników) wyniósł w 2021 r. – 4,8%, a pracujących w innym charakterze 2,5%. Odsetek pracujących w 2021 r., których nie można było sklasyfikować do żadnej z powyższych grup, był na niskim poziomie i wyniósł 0,1%.

Tablica 11. Pracujący według statusu zatrudnienia, płci i miejsca zamieszkania w latach 2011 i 2021

Table 11. Employed persons by employment status, sex and place of residence in 2011 and 2021

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total		Pracownicy najemni Employees	Pracujący na własny rachunek Self-employed persons		Pracujący w innym charakterze ^a Employed persons working in another capacity ^a	Nieustalony status zatrudnienia Unknown employ- ment status
		w tys. in thousands			zatrud- niający pracowni- ków with em- ployees (employers)	niezatrud- niający pracowni- ków without employees (own- -account workers)		
Ogółem	2011	1450,8	100,0	77,4	4,3	15,5	2,6	0,2
Total	2021	1685,2	100,0	79,5	4,8	13,1	2,5	0,1
Płeć Sex								
Mężczyźni	2011	812,2	100,0	75,0	5,3	17,7	1,9	0,2
Men	2021	912,2	100,0	76,5	6,0	15,9	1,6	0,1
Kobiety	2011	638,6	100,0	80,5	3,1	12,7	3,5	0,2
Women	2021	773,0	100,0	83,1	3,5	9,8	3,5	0,1
Miejsce zamieszkania Place of residence								
Miasta	2011	804,9	100,0	84,5	5,0	9,6	0,6	0,3
Urban areas	2021	893,3	100,0	83,6	5,0	10,3	1,1	0,1
Wieś	2011	645,9	100,0	68,5	3,5	22,9	5,0	0,1
Rural areas	2021	791,9	100,0	74,9	4,7	16,3	4,1	0,1

a W 2011 r. – pomagający członkowie rodzin.

a In 2011 – helping family members.

W województwie wielkopolskim między 2011 a 2021 r. nastąpił wzrost liczby pracowników najemnych o 19,3% (o 217,2 tys.), a także pracujących na własny rachunek zatrudniających pracowników o 29,3% (o 18,5 tys.) oraz pracujących w innym charakterze o 11,9% (o 4,4 tys.). Natomiast obniżyła się liczba pracujących na własny rachunek niezatrudniających pracowników o 1,9% (o 4,3 tys.).

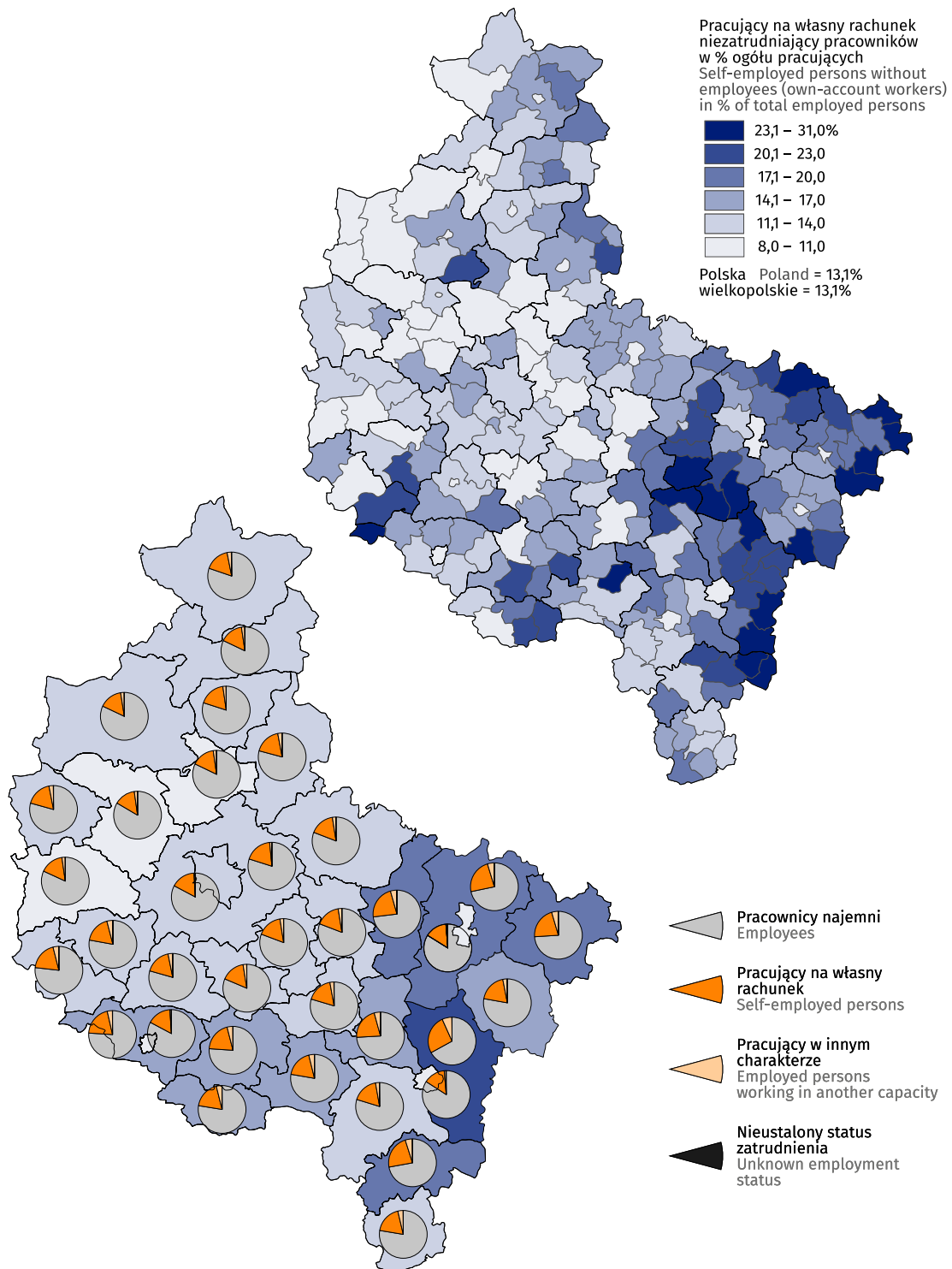
Zarówno w 2021 r., jak i 2011 wyższy udział pracowników najemnych oraz pracujących w innym charakterze był w grupie kobiet niż mężczyzn. Odwrotna zależność wystąpiła w grupie pracujących na własny rachunek. W grupie mieszkańców miast większy udział mieli pracownicy najemni i pracujący na własny rachunek zatrudniający pracowników niż w grupie mieszkańców wsi. Natomiast na wsi wyższy był udział pracujących na własny rachunek niezatrudniających pracowników oraz pracujących w innym charakterze.

Biorąc pod uwagę udział pracujących na własny rachunek niezatrudniających pracowników w ogóle pracujących według statusu zatrudnienia w przekroju gminnym w 2021 r., można zauważyć, że ich najwyższy odsetek obserwowano w gminach: Grodziec w powiecie konińskim (31,0%), Czajków w ostrzeszowskim (28,9%) oraz Przedecz w kolskim (28,7%), przy średniej dla województwa i kraju wynoszącej 13,1%. Natomiast najwyższy udział pracujących na własny rachunek zatrudniających pracowników (tj. pracodawców) odnotowano w gminie miejskiej Puszczykowo (10,3%) oraz gminach wiejskich Gniezno i Tarnowo Podgórne (po 8,0%), przy przeciętnej dla województwa na poziomie 4,8% i dla Polski – 4,3%.

Mapa 5. Pracujący według statusu zatrudnienia oraz powiatów i gmin w 2021 r.

Map 5. Employed persons by employment status as well as powiats and gminas in 2021

Rozdział 3

Chapter 3

Bezrobotni

Unemployed persons

3.1. Bezrobotni według miejsca zamieszkania, płci i wieku

3.1. Unemployed persons by place of residence, sex and age

Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań w ostatnim tygodniu marca 2021 r. w województwie wielkopolskim spisano 49,7 tys. osób bezrobotnych aktywnie poszukujących pracy. W skali kraju liczba ta stanowiła 6,7%, tj. o 1,1 p.proc. mniej niż w poprzednim spisie. W ciągu dekady populacja bezrobotnych w wielkopolskim zmniejszyła się o 110,7 tys., czyli o 69,0%. Relatywny spadek należał do największych w kraju (2. wynik po lubuskim – o 70,0%). Podobnie jak w innych województwach wśród bezrobotnych więcej było mężczyzn niż kobiet, przy czym w wielkopolskim udziały obu płci były najbardziej wyrównane (mężczyźni stanowili 50,8% bezrobotnych, a kobiety 49,2% wobec 54,7% i 45,3% w kraju; w 2011 r. było to odpowiednio 48,7% i 51,3% wobec 52,8% i 47,2% w kraju). Większą różnicę obserwowano ze względu na miejsce zamieszkania. Większość bezrobotnych mieszkała w miastach (59,5% wobec 40,5% na wsi; w kraju 60,9% wobec 39,1%). Wyjątek stanowiło województwo podkarpackie, gdzie większe bezrobocie stwierdzono na wsi (58,7% ogółu bezrobotnych). Ponadto w dwóch regionach proporcje były wyrównane; w świętokrzyskim udział bezrobotnych mieszkających w miastach wynosił 49,6% (wobec 50,4% na wsi), a w lubelskim 50,1% (wobec 49,9%).

Tablica 12. Bezrobotni według płci i miejsca zamieszkania w latach 2011 i 2021
Table 12. Unemployed persons by sex and place of residence in 2011 and 2021

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total			Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
	razem total	mężczyźni men	kobiety women	razem total	mężczyźni men	kobiety women	razem total	mężczyźni men	kobiety women
W tysiącach In thousands									
2011	160,3	78,2	82,2	93,3	46,2	47,2	67,0	32,0	35,0
2021	49,7	25,2	24,5	29,5	15,2	14,3	20,1	10,0	10,1
2011=100									
2021	31,0	32,3	29,8	31,6	32,9	30,4	30,1	31,3	28,9

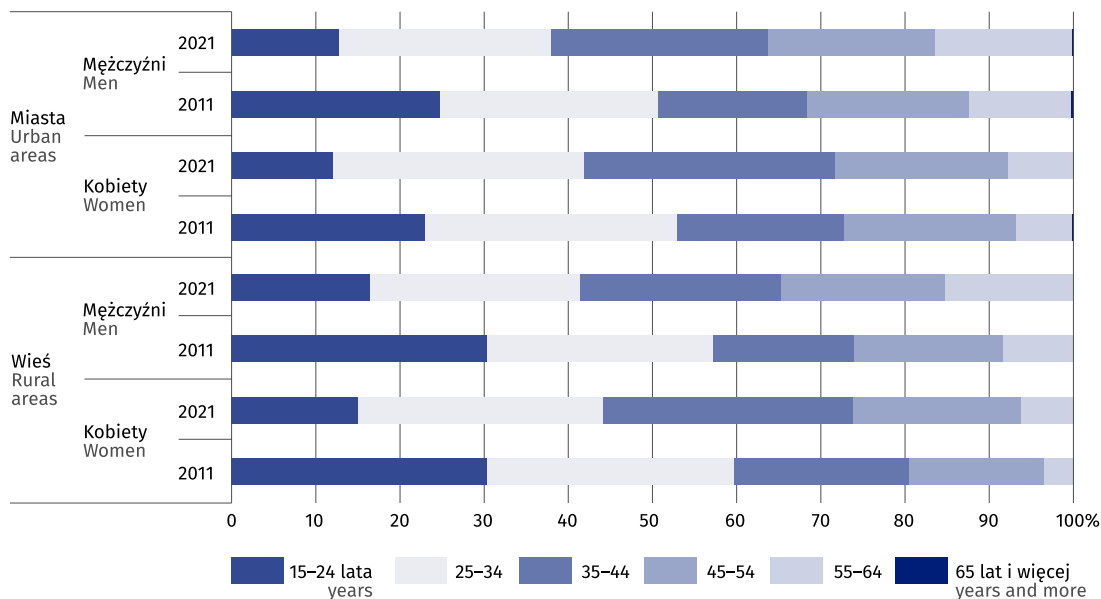
Wśród bezrobotnych dominują osoby z dwóch grup wieku 25–34 oraz 35–44 lata. Według NSP 2021 ich łączny udział obejmował ponad połowę (54,7%) ogółu spisanych bezrobotnych. Odsetek ten był większy wśród kobiet niż mężczyzn (59,3% wobec 50,2%) oraz – ze względu na miejsce zamieszkania – w miastach niż na wsi (odpowiednio 55,3% wobec 53,9%).

W porównaniu z wynikami spisu 2011 r. liczba bezrobotnych zmniejszyła się we wszystkich grupach wieku niezależnie od miejsca zamieszkania. Największy spadek odnotowano w najmłod-

szych grupach wieku: 15–24 lata (o 84,0%) i 25–34 lata (o 69,9%), w tym szczególnie wśród kobiet zamieszkałych na wsi (odpowiednio o 85,6% i o 71,4%).

Wykres 15. Struktura bezrobotnych według miejsca zamieszkania, płci i wieku w latach 2011 i 2021

Chart 15. Structure of unemployed persons by place of residence, sex and age in 2011 and 2021

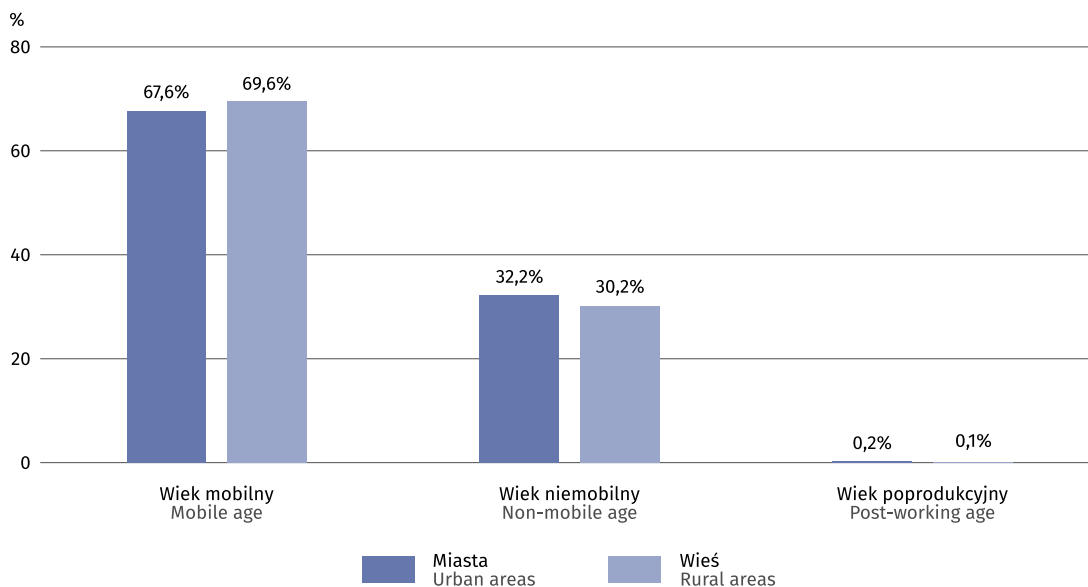
3.2. Bezrobotni według miejsca zamieszkania, płci i ekonomicznych grup wieku

3.2. Unemployed persons by place of residence, sex and economic age groups

Biorąc pod uwagę wiek bezrobotnych w ujęciu ekonomicznym, stwierdzić należy, że ponad 99% takich osób było w wieku produkcyjnym, w tym ok. 70% – w wieku mobilnym. W przypadku kobiet odsetek bezrobotnych w wieku mobilnym wyniósł 72,6%, natomiast wśród mężczyzn ten udział był mniejszy i kształtował się na poziomie 64,4% (w kraju odpowiednio 71,0% wobec 62,3%). W miastach bezrobotni w wieku mobilnym stanowili 67,6%, podczas gdy na wsi udział był o 2,0 p.proc. większy (69,6%; w kraju 65,3% wobec 67,7%).

Wykres 16. Struktura bezrobotnych według ekonomicznych grup wieku i miejsca zamieszkania w 2021 r.

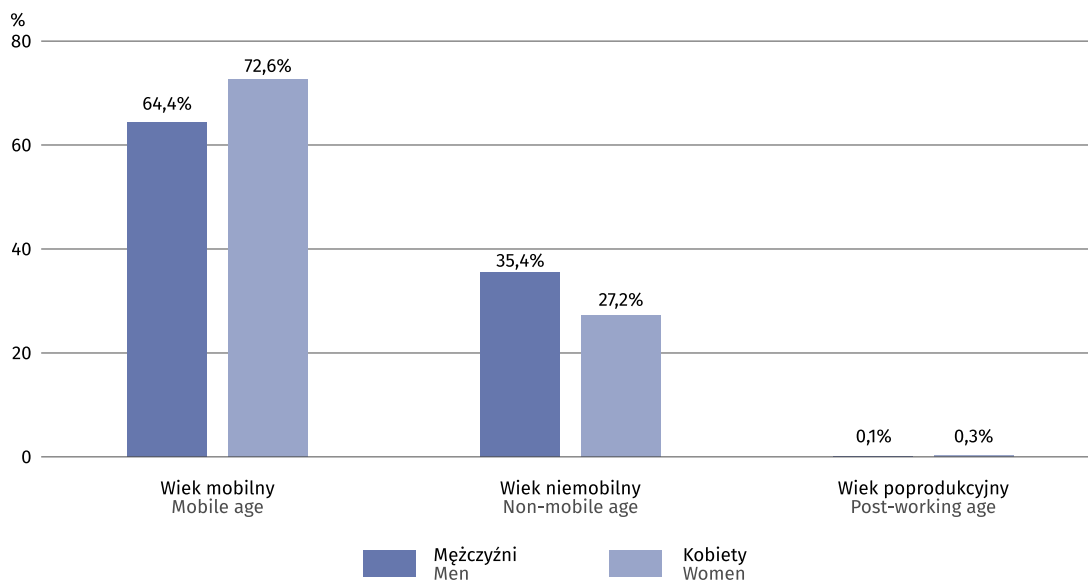
Chart 16. Structure of unemployed persons by economic age groups and place of residence in 2021

W stosunku do wyników z poprzedniego spisu w 2021 r. we wszystkich ekonomicznych grupach wieku, niezależnie od płci i miejsca zamieszkania, odnotowano spadek liczby bezrobotnych. Pomijając najmniej liczną grupę w wieku poprodukcyjnym, największy spadek liczebności obserwowano na wsi wśród bezrobotnych w wieku produkcyjnym mobilnym (o 73,4% w przypadku kobiet i o 72,2% wśród mężczyzn), podczas gdy najmniejszy spadek dotyczył – także na wsi – mężczyzn w wieku produkcyjnym niemobilnym (o 58,2%).

Wykres 17. Struktura bezrobotnych według ekonomicznych grup wieku i płci w 2021 r.

Chart 17. Structure of unemployed persons by economic age groups and sex in 2021

3.3. Stopa bezrobocia według miejsca zamieszkania, płci i wieku

3.3. Unemployment rate by place of residence, sex and age

Miernikiem, który pozwala określić skalę bezrobocia, zwiększając jednocześnie możliwość dokonywania porównań zasięgu tego zjawiska w różnych ujęciach, jest stopa bezrobocia. Według NSP 2021 w województwie wielkopolskim stopa bezrobocia wyniosła 2,9% i była najniższa w kraju, a jednocześnie o 7,1 p.proc. niższa od zanotowanej w 2011 r. Wskaźnik ogólnopolski kształtował się na poziomie 4,1%, tj. o 7,9 p.proc. poniżej poziomu sprzed dekady. W 2021 r. największe natężenie bezrobocia wystąpiło w województwie podkarpackim, gdzie stopa bezrobocia wyniosła 6,0%, o 8,2 p.proc. mniej w porównaniu z poprzednim spisem. Najbardziej stopa bezrobocia obniżyła się w tym czasie w województwach: warmińsko-mazurskim – o 10,4 p.proc., zachodniopomorskim – o 9,9 p.proc., kujawsko-pomorskim – o 9,5 p.proc. i lubuskim – o 9,4 p.proc. W wielkopolskim relatywnie większe bezrobocie dotyczyło kobiet (inaczej niż w kraju), dla których stopa bezrobocia wynosiła 3,1%, podczas gdy dla mężczyzn – 2,7% (w Polsce 4,0% wobec 4,2%). Wskaźnik ten wyżej kształtował się także w miastach, gdzie stopa wynosiła 3,2% wobec 2,5% na wsi (w kraju te proporcje były bardziej zbliżone i wyniosły odpowiednio 4,2% oraz 4,0%).

Obserwacja stopy bezrobocia w różnych przekrojach (według płci, miejsca zamieszkania, grup wieku) pokazuje znaczące zróżnicowanie wartości liczbowych tego wskaźnika w poszczególnych grupach. Bezrobocie najbardziej dotyka ludzi młodych. Najwyższą stopę bezrobocia odnotowano w grupie osób będących w wieku 15–24 lata – 4,4%. W przypadku mężczyzn, a także na wsi było to nieco mniej (4,0% i 3,9%), natomiast wśród kobiet oraz w miastach – więcej (4,8% i 4,9%). W kolejnych grupach wieku (poza grupą osób w wieku 65 lat i więcej) wskaźnik ten był zróżnicowany i kształtował się pomiędzy 2,3% a 3,3%. Dla całego przedziału 25–64 lata wśród kobiet najniższa stopa bezrobocia wystąpiła w grupie wieku 55–64 lata – 1,7% (choć trzeba tu pamiętać o wieku emerytalnym kobiet – 60 lat) oraz w grupie wieku 45–54 lata – 2,7%, natomiast wśród mężczyzn najniższy wskaźnik zanotowano w grupie wieku 35–44 lata – 2,5% oraz 45–54 lata – 2,6%. Zarówno w miastach, jak i na wsi najniższe wartości stopy bezrobocia wystąpiły w grupie wieku 55–64 lata (odpowiednio 2,6% i 2,0%). We wszystkich grupach wieku stopa bezrobocia w miastach była wyższa niż na wsi, a wśród kobiet (z wyjątkiem osób w wieku 55–64 lata) – wyższa niż wśród mężczyzn.

Tablica 13. Stopa bezrobocia według miejsca zamieszkania, płci i wieku w latach 2011 i 2021

Table 13. Unemployment rate by place of residence, sex and age in 2011 and 2021

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total	Wiek Age					65 lat i więcej years and more
			15–24 lata years	25–34	35–44	45–54	55–64	
		w % in %						
Ogółem Total	2011	10,0	22,2	9,5	7,7	8,3	7,1	1,3
	2021	2,9	4,4	3,3	2,8	2,7	2,3	0,1
mężczyźni men	2011	8,8	19,1	7,9	6,5	7,7	7,4	1,2
	2021	2,7	4,0	2,9	2,5	2,6	2,8	0,1
kobiety women	2011	11,4	26,3	11,4	9,1	9,0	6,6	1,6
	2021	3,1	4,8	3,8	3,2	2,7	1,7	0,0
Miasta Urban areas	2011	10,4	24,2	9,6	8,2	9,3	7,9	1,8
	2021	3,2	4,9	3,7	3,2	3,1	2,6	0,1
Wieś Rural areas	2011	9,4	20,3	9,3	7,1	7,1	5,8	0,6
	2021	2,5	3,9	2,9	2,3	2,2	2,0	0,1

Stopa bezrobocia dla produkcyjnych ekonomicznych grup wieku, według NSP 2021, mieściła się w przedziale od 2,1% dla mężczyzn w wieku produkcyjnym niemobilnym na wsi do 4,0% dla kobiet w wieku produkcyjnym mobilnym w miastach. Większe różnice w poziomie stopy bezrobocia pomiędzy mężczyznami a kobietami widoczne były w wieku produkcyjnym mobilnym, natomiast dla wieku niemobilnego wartości były znacznie bardziej wyrównane, niezależnie od miejsca zamieszkania. W 2011 r. rozpiętość stopy bezrobocia dla tych grup wieku była większa między 6,3% dla mężczyzn w wieku produkcyjnym niemobilnym na wsi a 13,6% – również na wsi – dla kobiet w wieku mobilnym.

W porównaniu z wynikami spisu z 2011 r. spadek stopy bezrobocia obserwowano we wszystkich omawianych ujęciach. Biorąc pod uwagę płeć osób bezrobotnych, stopa bezrobocia zmniejszyła się o 8,3 p.proc. wśród kobiet i o 6,1 p.proc. wśród mężczyzn, przy przeciętnym spadku dla całej populacji o 7,1 p.proc. Ze względu na miejsce zamieszkania spadek zanotowany w miastach był zbliżony do średniej i wyniósł 7,2 p.proc., natomiast na wsi wskaźnik obniżył się o 6,9 p.proc.

W przekroju wiekowym największy spadek stopy bezrobocia w stosunku do NSP 2011 odnotowano w grupie wieku 15–24 lata – o 17,8 p.proc., w tym wśród kobiet w tej grupie – o 21,5 p.proc., a wśród mężczyzn – o 15,1 p.proc. Analiza stopy bezrobocia w najmłodszej grupie wieku według miejsca zamieszkania, wykazała spadek wskaźnika o 19,3 p.proc. wśród mieszkańców miast oraz o 16,4 p.proc. na wsi. Najmniejszy spadek stopy bezrobocia według grup wieku wystąpił wśród osób w wieku 55–64 lata – o 4,8 p.proc. (wyłączając grupę wieku 65 lat i więcej, obejmującą osoby w wieku emerytalnym), w tym na wsi – o 3,8%.

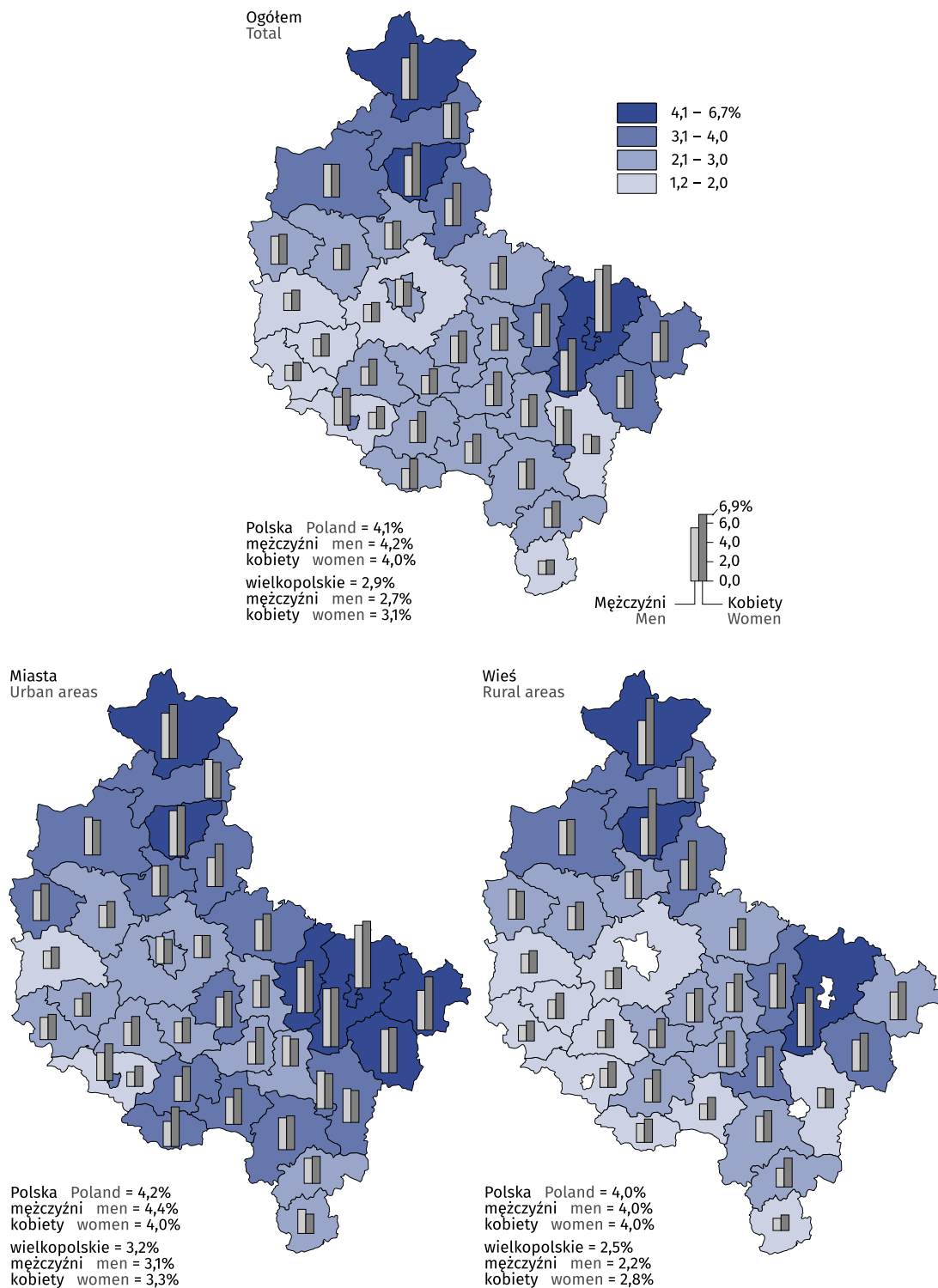
Obserwując zjawisko bezrobocia w ujęciu produkcyjnych grup wieku stwierdzono, że w ciągu dekady stopa bezrobocia zmniejszyła się średnio o 7,0 p.proc., podobnie w miastach i na wsi (odpowiednio o 7,1 i o 7,0 p.proc.). Dla grup wieku produkcyjnego mobilnego spadek wyniósł 7,9 p.proc., a dla wieku niemobilnego – 5,4 p.proc. Największy spadek wskaźnika dotyczył kobiet w wieku produkcyjnym mobilnym – o 9,4 p.proc. (wobec obniżki wśród mężczyzn o 6,7 p.proc.). Najmniej stopa bezrobocia w produkcyjnych grupach wieku w okresie międzypisowym zmniejszyła się wśród osób w wieku niemobilnym na wsi – o 4,6 p.proc., w tym wśród mężczyzn z tej grupy o 4,2 p.proc.

Natężenie bezrobocia na obszarze województwa jest zróżnicowane terytorialnie. Według NSP 2021 rozpiętość pomiędzy najwyższą a najniższą wartością wskaźnika w układzie powiatów wyniosła 5,2 p.proc. Najwyższa stopa bezrobocia wystąpiła w Koninie (podobnie jak w 2011 r.), gdzie wyniosła 6,7%. Wysoki poziom wskaźnika odnotowano również w powiatach: złotowskim (5,0%), chodzieskim (4,8%) i konińskim (4,7%). Najniższą stopę bezrobocia zaobserwowano w powiatach kępińskim (1,5%) oraz wolsztyńskim (1,8%), a zbliżoną do niej – w poznańskim, nowotomyskim i kaliskim (po 1,9%). Generalnie większy udział bezrobotnych w liczbie mieszkańców aktywnych zawodowo obserwowano w miastach niż na wsi. W NSP 2021 w wielkopolskim od takiego standardu odbiegały 2 powiaty: leszczyński i pleszewski, gdzie stopa bezrobocia na obszarach wiejskich była wyższa niż w miastach (w 2011 r. taka sytuacja wystąpiła tylko w powiecie chodzieskim). Na ogół w powiatach większe natężenie bezrobocia dotyczyło kobiet. Odwrotny układ wystąpił w powiecie kaliskim oraz w Kaliszu i Poznaniu, gdzie stopa bezrobocia wśród mężczyzn kształtowała się wyżej niż w grupie kobiet (w poprzednim spisie wyższy wskaźnik w populacji mężczyzn zanotowano tylko w Poznaniu). Ponadto w 2021 r. wyróżniał się powiat czarnkowsko-trzcianecki, gdzie wskaźniki dla obu płci były wyrównane.

W ciągu dekady stopa bezrobocia obniżyła się we wszystkich powiatach, w tym największy spadek zaobserwowano w złotowskim (o 10,2 p.proc.) i jarocińskim (o 10,0 p.proc.). Najmniejsze zmiany wystąpiły natomiast w grodzkim, nowotomyskim i wolsztyńskim (w których spadek wyniósł 4,6 p.proc.) oraz poznańskim (o 4,7 p.proc.).

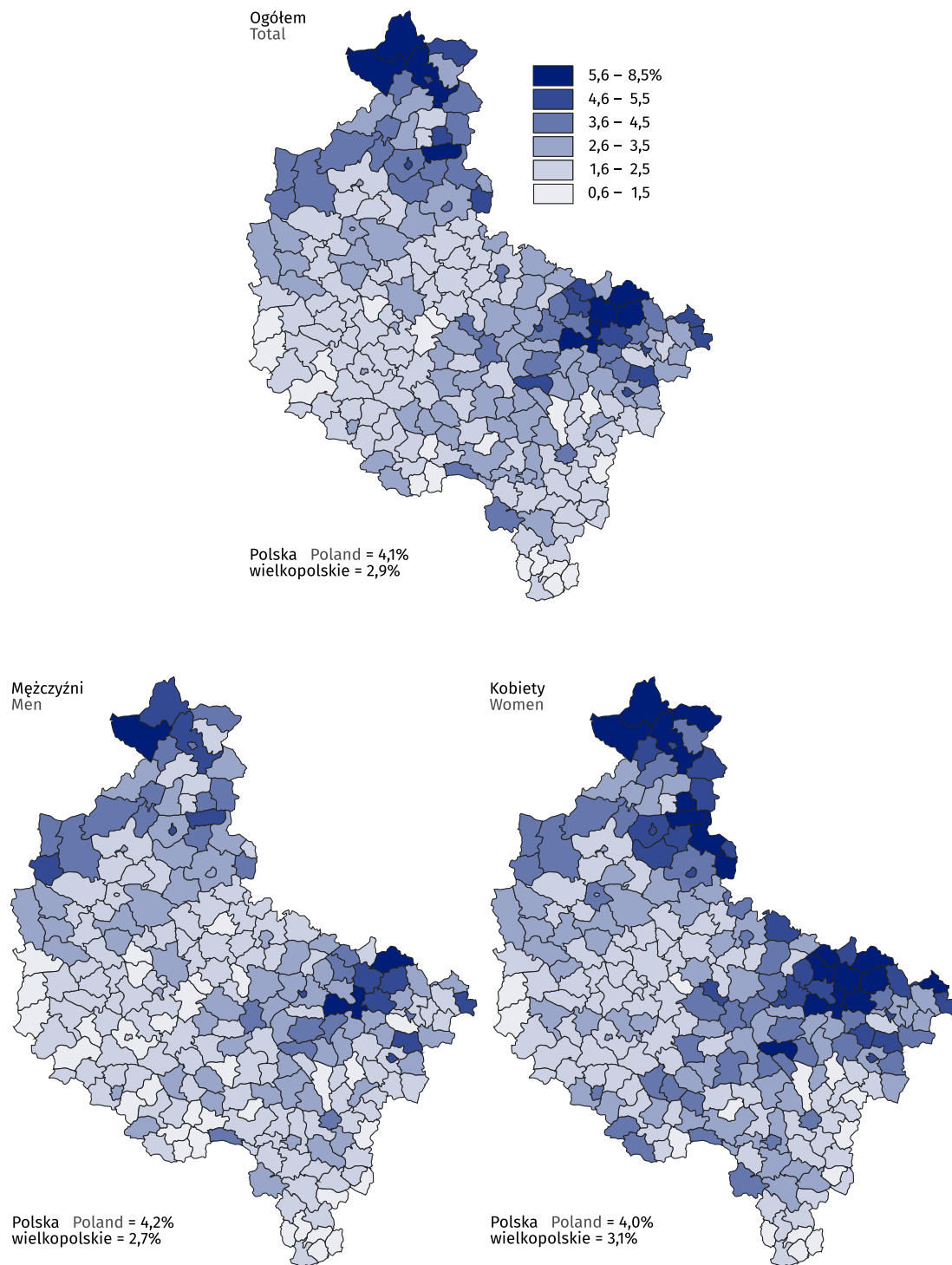
Mapa 6. Stopa bezrobocia według płci, miejsca zamieszkania i powiatów w 2021 r.

Map 6. Unemployment rate by sex, place of residence and powiats in 2021

Mapa 7. Stopa bezrobocia według płci i gmin w 2021 r.

Map 7. Unemployment rate by sex and gminas in 2021

W przekroju gminnym rozpiętość stopy bezrobocia wynosiła 6,1 p.proc. Najwyższe wartości odnotowano w Koninie (6,7%), gminach Golina (6,7%) i Wierzbinek (6,6%) – w powiecie konińskim, Jastrowie – w złotowskim i Szamocin – w chodzieskim (po 6,5%). Najniżej stopa bezrobocia kształtowała się w gminach Baranów – w kępińskim (0,6%), Rozdrażew – w krotoszyńskim (0,8%) oraz Mycielin – w kaliskim i Łęka Opatowska – w kępińskim (po 1,0%).

3.4. Struktura bezrobotnych według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania

3.4. Structure unemployed persons by level of education, sex and place of residence

Według NSP 2021 w populacji bezrobotnych najwięcej było osób o wykształceniu średnim lub policealnym – 34,9% (wobec 36,8% w kraju). Znaczący był także udział bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym – 30,4% (w kraju 26,9%). Odsetek osób z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym wśród ogółu bezrobotnych wyniósł 17,3% (w kraju 18,8%). Najmniejszy odsetek w populacji bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem wyższym – 17,2% (w kraju 17,4%). W poprzednim spisie rozkład bezrobotnych według poziomu wykształcenia kształtował się podobnie, a udziały wynosiły wówczas odpowiednio: 36,8%, 35,2%, 15,3% i 12,7%.

Bezrobotne kobiety charakteryzowały się odmienną strukturą wykształcenia niż mężczyźni. Najwięcej kobiet posiadało wykształcenie średnie lub policealne – 39,9%, podczas gdy w gronie bezrobotnych mężczyzn odsetek osób o tym poziomie wykształcenia wyniósł 30,0%. Odwrotnie kształtowały się proporcje bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym. Odsetek mężczyzn wyniósł w tym wypadku 37,0%, zaś kobiet 23,7%. Stosunkowo duże różnice udziałów widoczne były także w przypadku wykształcenia gimnazjalnego i niższego, którym legitymowało się 20,8% bezrobotnych mężczyzn oraz 13,6% bezrobotnych kobiet, a także wyższego, w przypadku którego proporcje były odwrotne, odpowiednio 12,0% mężczyźni i 22,6% kobiety. Udziały wskazują, że bezrobotni mężczyźni byli przeciętnie słabiej wykształceni niż kobiety. Wykształcenie średnie lub wyższe posiadało 42,0% bezrobotnych mężczyzn, ale wśród bezrobotnych kobiet analogiczny odsetek wyniósł 62,5%.

Wyniki spisu wykazały także różnicę w strukturze wykształcenia bezrobotnych ze względu na miejsce zamieszkania. Odsetek osób bezrobotnych z wyższym wykształceniem większy był w miastach niż na wsi (odpowiednio 20,0% wobec 13,2%), co wynika z proporcji ogółu osób z wyższym wykształceniem w tych środowiskach. W miastach nieco większy był również odsetek osób legitymujących się wykształceniem średnim lub policealnym (odpowiednio 36,3% wobec 32,8%), natomiast odwrotna proporcja charakteryzowała bezrobotnych z wykształceniem zawodowym/branżowym (odpowiednio 26,4% w miastach wobec 36,4% na wsi). Najbardziej wyrównane były udziały bezrobotnych o najniższym poziomie wykształcenia (gimnazjalnym lub niższym), kształtujące się na poziomie ok. 17% (17,1% w miastach i 17,6% na wsi).

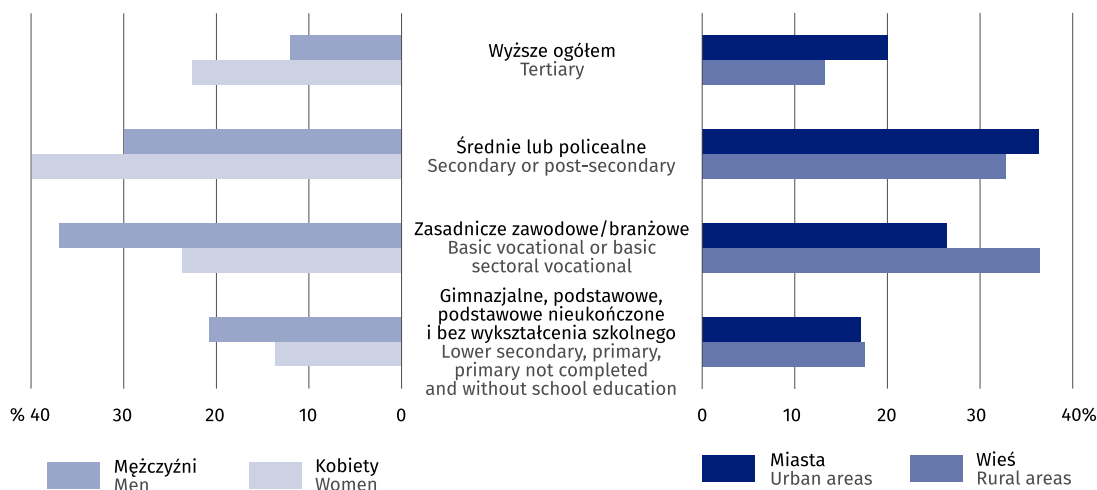
Natężenie bezrobocia w znaczącym stopniu zależy od poziomu wykształcenia. W najlepszej sytuacji na rynku pracy były osoby posiadające wykształcenie wyższe, wśród których odnotowano najniższą stopę bezrobocia – 1,5%. Dla porównania wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym udział bezrobotnych w populacji aktywnych zawodowo sięgał 8,1%.

Analiza stopy bezrobocia według poziomu wykształcenia, płci oraz rodzaju miejsca zamieszkania (miasto/wieś) pokazuje, że w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy w 2021 r. były kobiety i mężczyźni z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym w miastach. W tej grupie stopa bezrobocia wyniosła odpowiednio – 11,5% i 10,6%. Najrzadziej do grona bezrobotnych trafiali mężczyźni z wyższym wykształceniem na wsi, gdzie stopa bezrobocia wynosiła 1,0% (wobec 1,5% wśród kobiet, a także w grupie mężczyzn w miastach).

We wszystkich grupach bezrobotnych wyodrębnionych ze względu na poziom wykształcenia w okresie międzyspisowym odnotowano wyraźny spadek stopy bezrobocia. Największa różnica w poziomie tego wskaźnika dotyczyła osób z wykształceniem gimnazjalnym bądź niższym; stopa bezrobocia obniżyła się w tej grupie z 19,1% w 2011 r. do 8,1% w 2021 r. Wśród bezrobotnych posiadających wykształcenie zasadnicze zawodowe/branżowe zanotowano spadek z 11,1% do 3,5%. W grupie osób z wykształceniem średnim lub policealnym stopa bezrobocia obniżyła się z 10,1% do 2,8%. Wprawdzie w przypadku osób z wykształceniem wyższym spadek wskaźnika był mniejszy niż w innych grupach, ale osiągnięty poziom – 1,5% – był niższy od przeciętnej stopy bezrobocia dla województwa ogółem oraz najniższy dla tej grupy wśród wszystkich województw (w 2011 r. wskaźnik w tej grupie wynosił 5,2%).

Wykres 18. Struktura bezrobotnych według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania w 2021 r.

Chart 18. Structure of unemployed persons by level of education, sex and place of residence in 2021

3.5. Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy, wieku, wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania

3.5. Unemployed persons by the time of job seeking, age, level of education, sex and place of residence

Dla oceny skali bezrobocia istotne są informacje o długości okresu poszukiwania pracy przez osoby bezrobotne. Okres dłuższy niż 1 rok oznacza bezrobocie długotrwałe. Według NSP 2021 blisko połowa bezrobotnych w województwie wielkopolskim spełniała kryterium długotrwałego bezrobocia (47,1%, w kraju 52,2%). Odsetek osób długotrwałe pozostających bez pracy wśród bezrobotnych ogółem był podobny w populacji mężczyzn i kobiet, a także wśród mieszkańców miast oraz wsi.

W porównaniu z wynikami z poprzedniego spisu liczba długotrwałe bezrobotnych w 2021 r. zmniejszyła się o 37,5%, przy spadku ogólnej liczby bezrobotnych o 69,0%, natomiast udział tej grupy zwiększył się 2-krotnie. W populacji mężczyzn spadek liczby wyniósł 32,5%, a wśród kobiet 42,0%.

Tablica 14. Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy oraz płci i miejsca zamieszkania w 2021 r.
 Table 14. Unemployed persons by the time of job seeking, by sex and place of residence in 2021

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Według okresu poszukiwania pracy By the time of job seeking						
		do 1 miesiąca włącznie 1 month and less	2-3	4-6	7-12	13-24	powyżej 24 miesięcy more than 24 months	nieustalony unknown
W tysiącach In thousands								
Ogółem Total	49,7	2,2	5,2	8,4	8,5	10,4	13,0	2,0
mężczyźni men	25,2	1,2	2,8	4,4	4,3	5,1	6,8	0,6
kobiety women	24,5	1,0	2,4	4,0	4,1	5,3	6,2	1,3
Miasta Urban areas	29,5	1,4	3,1	4,8	5,0	5,9	8,0	1,3
Wieś Rural areas	20,1	0,8	2,1	3,6	3,5	4,5	5,0	0,7
Struktura pozioma (w %) Horizontal structure (in %)								
Ogółem Total	100,0	4,5	10,5	16,9	17,0	20,9	26,2	4,0
mężczyźni men	100,0	4,9	11,0	17,3	17,2	20,2	26,9	2,6
kobiety women	100,0	4,1	10,0	16,5	16,9	21,7	25,4	5,5
Miasta Urban areas	100,0	4,7	10,4	16,2	16,9	20,1	27,1	4,5
Wieś Rural areas	100,0	4,2	10,6	17,9	17,2	22,1	24,7	3,3

Analizując wyniki spisu można zauważyć, że na długość okresu poszukiwania pracy znaczący wpływ ma wiek bezrobotnych – im osoby starsze, tym większy odsetek długotrwale bezrobotnych. Prawidłowość taka, widoczna już w poprzednim spisie, dotyczyła prawie wszystkich grup wieku poza najstarszą (65 lat i więcej), obejmującą osoby w wieku emerytalnym, w której dominują osoby bierne zawodowo. Wśród długotrwale bezrobotnych z dwóch młodszych grup wieku, tj. 15-24 i 25-34 lata przeważały osoby poszukujące pracy od 1 do 2 lat (przy czym w grupie 25-34 lata ta przewaga była nieznaczna), natomiast w starszych grupach wieku dominowały osoby poszukujące pracy powyżej 2 lat.

Tablica 15. Długotrwanie bezrobotni według okresu poszukiwania pracy i wieku w 2021 r.

Table 15. Long-term unemployed by the time of job seeking and age in 2021

Wiek Age	Odsetek długotrwanie bezrobotnych In percent long-term unemployed		
	razem total	z tego poszukujący pracy of total job seekers	
		13-24 miesiące months	powyżej 24 miesiące more than 24 months
	bezrobotni w grupie wieku=100 unemployed persons in age group=100		
Ogółem Total	47,1	20,9	26,2
15-24 lata years	28,5	20,3	8,1
25-34	41,4	20,9	20,5
35-44	49,2	20,9	28,3
45-54	55,4	21,5	33,9
55-64	63,3	20,8	42,5
65 lat i więcej years and more	52,5	20,0	32,5

Długość okresu poszukiwania pracy przez bezrobotnych uzależniona jest również od poziomu ich wykształcenia. W 2021 r. w wielkopolskim osoby bezrobotne posiadające wykształcenie wyższe najczęściej poszukiwały pracy przez okres od 7 do 12 miesięcy. Im poziom wykształcenia był niższy, tym ten czas się wydłużał. W przypadku osób z wykształceniem średnim lub policealnym poszukiwanie pracy trwało przeciętnie od 13 do 24 miesięcy, natomiast dla osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym oraz gimnazjalnym lub niższym okres ten przekraczał już 2 lata. W kraju przeciętny czas poszukiwania pracy był z reguły dłuższy niż w wielkopolskim. Ponad 2 lata trwały poszukiwania pracy także w grupie bezrobotnych z wykształceniem policealnym lub średnim, a w przypadku legitymujących się wykształceniem wyższym ten okres wynosił od 13 do 24 miesięcy.

W 2011 r., pomimo większego bezrobocia, okres poszukiwania pracy na wszystkich poziomach wykształcenia był krótszy. W wielkopolskim, podobnie jak w kraju, bezrobotni najczęściej poszukiwali pracy od 7 do 12 miesięcy, a wśród osób z wyższym wykształceniem okres ten trwał do 3 miesięcy.

Tablica 16. Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy oraz poziomu wykształcenia w 2021 r.

Table 16. Unemployed persons by the time of job seeking and level of education in 2021

Wykształcenie Education	Ogółem Total		Według okresu poszukiwania pracy By the time of job seeking						
			do 1 miesiąca włącznie 1 month and less	2-3	4-6	7-12	13-24	powy- żej 24 miesią- cy more than 24 months	nie- ustalo- ny un- known
	w tysiącach in thousands		w % in %						
Ogółem Total	49,7	100,0	4,5	10,5	16,9	17,0	20,9	26,2	4,0
Wyższe Tertiary	8,6	100,0	6,1	13,4	18,2	19,5	19,3	15,8	7,7
Średnie lub policealne – ogółem Secondary or post- -secondary – total	17,3	100,0	4,9	12,0	18,4	18,8	21,0	20,0	4,9
Zasadnicze zawodowe/ branżowe Basic vocational or basic sectoral vocational	15,1	100,0	3,4	8,9	16,8	16,1	22,6	30,0	2,3
Gimnazjalne, podsta- wowe, podstawowe nieukończone i bez wy- kształcenia szkolnego Lower secondary, primary, primary not completed and without school education	8,6	100,0	3,9	7,7	12,8	12,7	19,4	42,1	1,4

W 2021 r. do długotrwałego bezrobocia, oznaczającego poszukiwanie pracy ponad 1 rok, najczęściej kwalifikowane były osoby najniżej wykształcone. Odsetek długotrwanie bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym sięgał 61,5%. W miarę wzrostu poziomu wykształcenia odsetek ten malał i w grupie bezrobotnych z wykształceniem wyższym wynosił 35,1%.

Rozdział 4

Chapter 4

Bierni zawodowo

Economically inactive persons

4.1. Bierni zawodowo według wieku, płci i miejsca zamieszkania

4.1. Economically inactive persons by age, sex and place of residence

Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 populacja osób biernych zawodowo w województwie wielkopolskim wynosiła w marcu 2021 r. 1064,0 tys., tj. 38,0% ludności w wieku 15 lat i więcej o ustalonym statusie zawodowym na rynku pracy (w kraju 40,8%). Odsetek ten plasował wielkopolskie na 2. pozycji wśród województw, po mazowieckim (37,5%). Bierni zawodowo w wielkopolskim stanowili 8,6% ogółu tej kategorii w kraju. Wśród biernych zawodowo przeważały kobiety (661,8 tys., tj. 62,2%; w kraju 60,9%), a w rozróżnieniu według miejsca zamieszkania, mieszkańcy miast (598,9 tys., tj. 56,3%; w kraju 60,7%).

W okresie międzyspisowym liczba osób biernych zawodowo zmniejszyła się o 127,0 tys., tj. 10,7% (w kraju o 11,3%). Spadek ten jest widoczny zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet (o 55,0 tys., tj. 12,0% wśród mężczyzn i 71,9 tys., tj. 9,8% wśród kobiet). Analiza tego zjawiska według miejsca zamieszkania pokazuje, że w miastach spadek liczby biernych zawodowo był większy (o 87,7 tys., tj. 12,8%) niż na wsi (o 39,2 tys., tj. 7,8%).

Kobiety częściej niż mężczyźni pozostawały w stanie bierności zawodowej. Odsetek biernych zawodowo wśród kobiet wyniósł 45,4%, podczas gdy wśród mężczyzn analogiczny współczynnik wyniósł 30,0% (w kraju odpowiednio 47,4% i 33,5%). Ten sam współczynnik dla miast wyniósł 39,4% natomiast wśród mieszkańców wsi był nieco niższy i wyniósł 36,4% (w kraju odpowiednio 41,2% i 40,1%).

W okresie dziesięciolecia odsetek osób biernych zawodowo w województwie wielkopolskim zmniejszył się o 4,5 p.proc. z 42,5% do 38,0%, przy czym dla mężczyzn zmaleł o 3,9 p.proc. (z 33,9% do 30,0%), natomiast dla kobiet o 5,0 p.proc. (z 50,4% do 45,4%). W miastach odnotowano spadek o 3,9 p.proc., a na wsi o 5,0 p.proc. (odpowiednio z 43,3% do 39,4% i z 41,4% do 36,4%).

Analiza struktury biernych zawodowo według 10-letnich grup wieku wskazuje, że najliczniejszą grupę tworzyły osoby w wieku 65 lat i więcej – ponad 50%. W przeważającej mierze tą kategorię stanowili emeryci i renciści. Znaczną liczebność zaobserwowano również w najmłodszej grupie wieku (15–24 lata) – 17,9% i spowodowana ona była głównie udziałem w tym przedziale wiekowym młodzieży kontynuującej naukę. W tej grupie wieku występuje zauważalna różnica pomiędzy mężczyznami a kobietami. Spośród biernych zawodowo w wieku 15–24 lata było 22,1% mężczyzn i 15,4% kobiet.

W porównaniu z danymi NSP 2011 znaczący wzrost udziału w populacji osób biernych zawodowo odnotowano w najstarszej grupie wieku (65 lat i więcej) – o 18,1 p.proc. W liczbach bezwzględnych wyniósł on 151,3 tys. osób. Udział w strukturze osób w wieku co najmniej 65 lat wzrósł zarówno w mieście, jak i na wsi (odpowiednio o 20,4 p.proc. i o 15,2 p.proc.) oraz wśród mężczyzn i kobiet (odpowiednio o 19,6 p.proc. i o 17,1 p.proc.), co wiąże się zarówno ze starzeniem się ludności,

jak i z redukcją liczby i odsetka biernych zawodowo w młodszych grupach wieku. Największy spadek udziału wystąpił w grupie wieku 55–64 lata – o 7,9 p.proc, przy czym dla mężczyzn wyniósł 9,8 p.proc., a dla kobiet 6,7 p.proc., natomiast w mieście 10,1 p.proc, a na wsi 5,0 p.proc.

Tablica 17. Bierni zawodowo w wieku 15 lat i więcej według wieku, płci i miejsca zamieszkania w latach 2011 i 2021

Table 17. Economically inactive persons aged 15 and more by age, sex and place of residence in 2011 and 2021

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total		Wiek Age					
				15–24 lata years	25–34	35–44	45–54	55–64	65 lat i więcej years and more
		w tysiącach in thousands	w % in %						
Ogółem	2011	1191,0	100,0	23,0	6,9	5,1	8,3	24,0	32,7
Total	2021	1064,0	100,0	17,9	4,7	5,3	5,2	16,1	50,8
mężczyźni men	2011	457,3	100,0	28,0	5,0	4,2	8,3	23,2	31,3
	2021	402,2	100,0	22,1	3,7	4,4	5,5	13,4	50,9
kobiety women	2011	733,7	100,0	19,9	8,1	5,6	8,4	24,4	33,6
	2021	661,8	100,0	15,4	5,4	5,7	5,1	17,7	50,7
Miasta Urban areas	2011	686,6	100,0	21,5	6,4	4,6	8,1	25,2	34,3
	2021	598,9	100,0	16,4	4,3	4,8	4,7	15,1	54,7
Wieś Rural areas	2011	504,4	100,0	25,1	7,6	5,8	8,7	22,3	30,5
	2021	465,2	100,0	19,8	5,3	5,9	6,0	17,3	45,7

Porównanie grup wiekowych według płci wskazuje różnice występowania bierności między mężczyznami a kobietami zależnie od grup wieku. We wszystkich dziesięcioletnich grupach wiekowych odsetek biernych zawodowo był większy wśród kobiet niż wśród mężczyzn, a najmniejsza różnica wystąpiła w przedziale wieku 45–54 lata (5,4 p.proc.), natomiast największa – w grupie 55–64 lata (25,8 p.proc.), co ma związek z wcześniejszym wiekiem emerytalnym kobiet. Znaczna różnica wystąpiła także w odsetku biernych zawodowo mężczyzn i kobiet w wieku 15–24 i 25–34 lata (był on odpowiednio o 10,2 p.proc. i o 9,3 p.proc. większy wśród kobiet), co z kolei można wytłumaczyć korzystniejszą strukturą wykształcenia kobiet oraz większą częstotliwością sprawowania opieki nad niemowlętami i małymi dziećmi. W okresie dziesięciolecia największy spadek odsetka biernych zawodowo wśród mężczyzn oraz kobiet zanotowano w grupie wieku 55–64 lata (odpowiednio o 21,5 p.proc. i o 19,9 p.proc.).

Odmienne wygląda porównanie występowania bierności zawodowej według miejsca zamieszkania. W każdej grupie wieku różnica w wysokości odsetka biernych zawodowo między miastem a wsią była niewielka. Maksymalne różnice można zaobserwować wśród osób w wieku 15–24 lata (w miastach odsetek większy o 3,8 p.proc.) oraz w grupie osób 65 lat i więcej (o 2,9 p.proc. większy na wsi). Wśród osób powyżej 24 roku życia zjawisko bierności częściej występowało na wsi niż w miastach.

Bierni zawodowo bez względu na płeć i miejsce zamieszkania to najczęściej osoby będące w wieku poprodukcyjnym (627,3 tys. osób, tj. 58,9% ogółu biernych zawodowo; w kraju 59,8%). Wśród kobiet udział tej grupy wieku (60 lat i więcej) wyniósł 63,9% (w kraju 65,9%) i był o 13,0 p.proc. większy niż wśród mężczyzn (65 lat i więcej). W miastach odsetek biernych zawodowo wśród osób w wieku poprodukcyjnym odnotowano na poziomie 62,8% (w kraju 63,1%), natomiast na wsi – 54,0% (w kraju 54,6%).

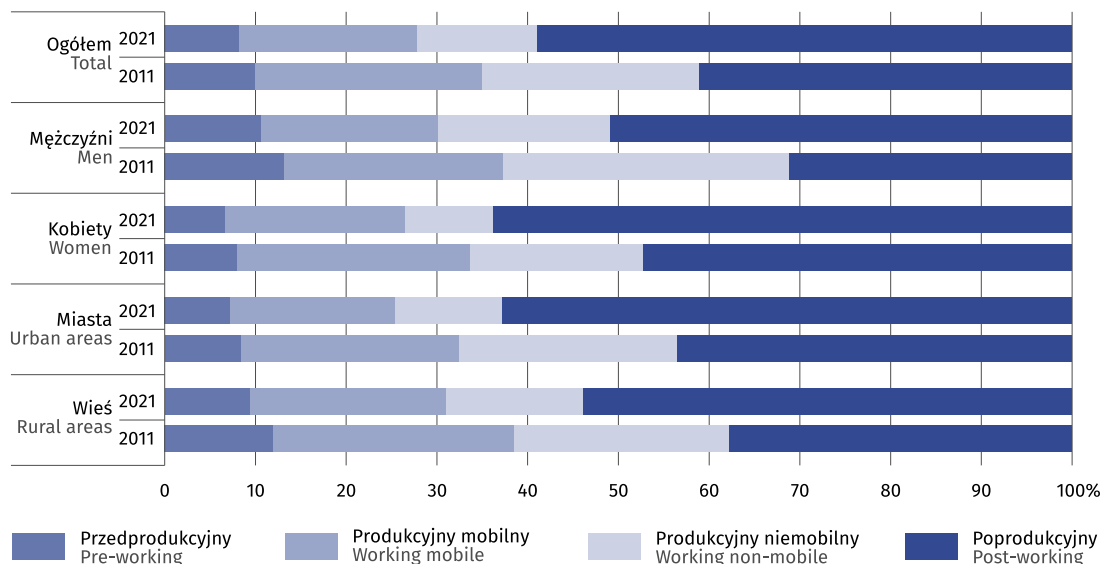
Drugi co do wielkości udział wśród biernych zawodowo miały osoby w wieku produkcyjnym (349,8 tys. osób, tj. 32,9%; w kraju 32,3%) z przewagą odsetka osób w wieku mobilnym (19,7%) nad niemobilnym (13,2%). Wśród mężczyzn udział w tej grupie wieku ekonomicznego wyniósł 38,5% (w kraju 39,7%), podczas gdy u kobiet 29,4% (w kraju 27,6%). Wśród biernych zawodowo prawie 2-krotnie większy wśród mężczyzn niż u kobiet był udział procentowy osób w wieku produkcyjnym niemobilnym. Na wsi odsetek osób biernych zawodowo w wieku produkcyjnym był większy niż w miastach (36,6% wobec 30,0%, w kraju 36,2% wobec 29,8%).

W 2021 r. udział osób w wieku przedprodukcyjnym (87,0 tys. osób) kształtował się na poziomie 8,2% (w kraju 7,9%). W tym przedziale wiekowym odsetek biernych zawodowo był o 3,9 p.proc. większy wśród mężczyzn niż kobiet i o 2,2 p.proc. większy na wsi niż w miastach.

W porównaniu z wynikami NSP 2011, według których bierni zawodowo najczęściej byli w wieku poprodukcyjnym, nastąpiło przesunięcie osób o tym statusie na rynku pracy ku kategorii ludności w wieku poprodukcyjnym. W okresie dziesięciolecia udział tej ekonomicznej grupy wieku wśród biernych zawodowo wzrósł o 17,7 p.proc. Największy wzrost odnotowano w przypadku mężczyzn (o 19,6 p.proc.) oraz mieszkańców miast (19,2 p.proc.). Nieco mniejszy, ale równie znaczący wzrost udziału biernych zawodowo wśród osób w wieku poprodukcyjnym nastąpił w przypadku kobiet (o 16,5 p.proc.) oraz zamieszkujących tereny wiejskie (o 16,1 p.proc.).

Wykres 19. Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat i więcej według ekonomicznych grup wieku, płci i miejsca zamieszkania w latach 2011 i 2021

Chart 19. Structure of economically inactive persons aged 15 and more by economic age groups, sex and place of residence in 2011 and 2021

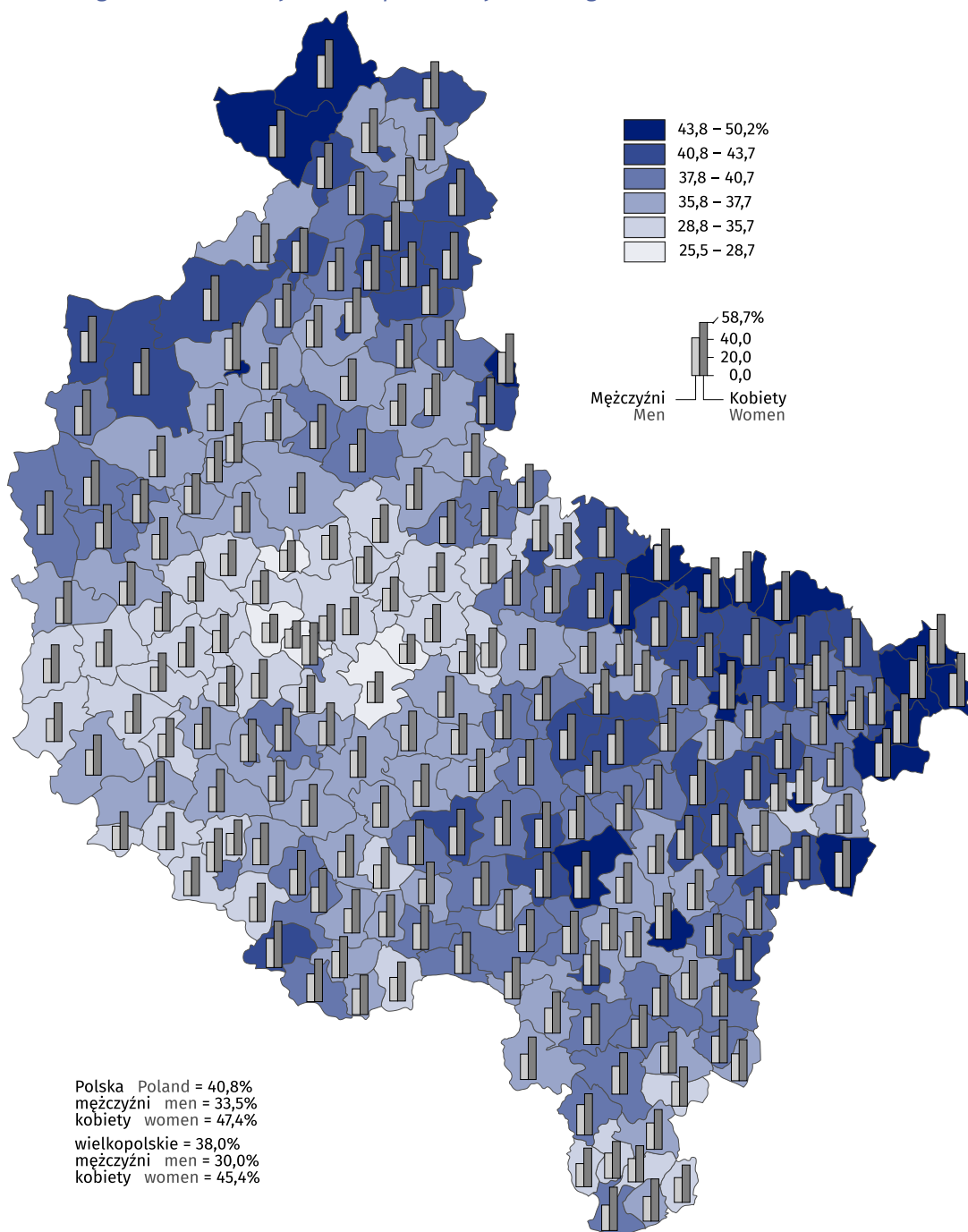

Analiza odsetka osób biernych zawodowo w latach 2011 i 2021 wskazuje na jego spadek we wszystkich ekonomicznych grupach wieku oraz według płci i miejsca zamieszkania. Widoczna jest również istotna różnica między odsetkami dla biernych zawodowo w wieku produkcyjnym mobilnym i niemobilnym. W 2011 r. odsetek biernych zawodowo w wieku produkcyjnym mobilnym wynosił 22,1%, natomiast produkcyjnym niemobilnym – 35,4%. W 2021 r. ten odsetek zmniejszył się w obu przypadkach odpowiednio o 5,3 p.proc. i o 16,1 p.proc. do poziomu 16,8% i 19,3%. Spadek odsetka biernych zawodowo między 2011 a 2021 rokiem szczególnie widoczny jest wśród kobiet w wieku produkcyjnym niemobilnym – o 18,5 p.proc. (wśród mężczyzn w tym wieku – o 14,1 p.proc.). W miastach omawiany spadek odsetka biernych zawodowo w wieku produkcyjnym niemobilnym wyniósł 16,9 p.proc., a na wsi 15,1 p.proc.

Mapa 8. Odsetek biernych zawodowo według płci i gmin w 2021 r.

Map 8. Percentage of economically inactive persons by sex and gminas in 2021

Udział biernych zawodowo w ludności w wieku 15 lat i więcej o ustalonym statusie zawodowym na rynku pracy jest zróżnicowany terytorialnie. W ujęciu powiatowym największy odsetek odnotowano w Koninie (47,0%), powiecie kolskim (44,9%) i Kaliszu (44,3%). Biorąc pod uwagę podział na płeć, wyżej wymienione jednostki terytorialne również charakteryzują się największym udziałem osób biernych zawodowo. Wyłączając miasta na prawach powiatu, najwięcej biernych zawodowo

zamieszkiwało w miastach powiatów kolskiego (48,3%), pleszewskiego (45,5%) i tureckiego (44,9%). Największy odsetek ludności o tym statusie na rynku pracy wśród mieszkańców wsi wystąpił w powiatach: kolskim (42,9%), konińskim (41,3%) i pilskim (40,5%). Najmniejszy udział biernych zanotowano w poznańskim (31,7%), grodziskim (34,3%) oraz nowotomyskim (34,9%). W tych jednostkach terytorialnych najniższe było również natężenie zjawiska bierności zawodowej przy uwzględnieniu płci i miejsca zamieszkania, przy czym w przypadku kobiet należy uwzględnić dodatkowo Poznań, gdzie ich udział także kształtował się na niskim poziomie i wyniósł 41,6%.

W okresie dziesięciolecia nastąpił spadek udziału biernych zawodowo wśród osób o ustalonym statusie na rynku pracy we wszystkich powiatach, z wyjątkiem Konina. Największy spadek dotyczył powiatu wrzesińskiego (o 7,3 p.proc.), Poznania (o 6,6 p.proc.) oraz powiatów poznańskiego i słupeckiego (po 6,3 p.proc.). Te jednostki terytorialne charakteryzują się także największym spadkiem udziału w podziale na płeć i w miastach. Na wsi największy spadek udziału odnotowano w poznańskim (o 7,4 p.proc.), złotowskim (o 6,4 p.proc.) i kępińskim (o 6,3 p.proc.). W Koninie pomiędzy rokiem 2011 a 2021 nastąpił wzrost udziału osób biernych zawodowo wśród ludności o ustalonym statusie na rynku pracy o 0,4 p.proc., przy czym wzrost ten dotyczył wyłącznie kobiet (o 0,8 p.proc.), gdyż w przypadku mężczyzn odnotowano spadek o 0,5 p.proc.

W ujęciu gminnym największym udziałem osób biernych zawodowo wśród osób o ustalonym statusie na rynku pracy charakteryzowały się jednostki z północno-wschodniej części województwa, m.in. Kłodawa (50,2%), Chodów (47,7%), gmina miejska Koło (46,9%) i Przedecz (46,5%) w powiecie kolskim, Orchowo (47,9%) i Powidz (47,5%) w słupeckim, Skulsk (46,2%) i Wilczyn (46,1%) w powiecie konińskim oraz Konin (47,0%). Najmniejszy odsetek zjawiska bierności zawodowej obserwowano w gminach powiatu poznańskiego: Komornikach (25,5%), Dopiewie (26,6%), Kleszczewie (26,7%), Kórniku (28,6%), Rokietnicy (28,7%), Tarnowie Podgórnym (31,2%), Swarzędzu (31,6%) oraz Lipnie (31,5%) z powiatu leszczyńskiego.

4.2. Bierni zawodowo według poziomu wykształcenia

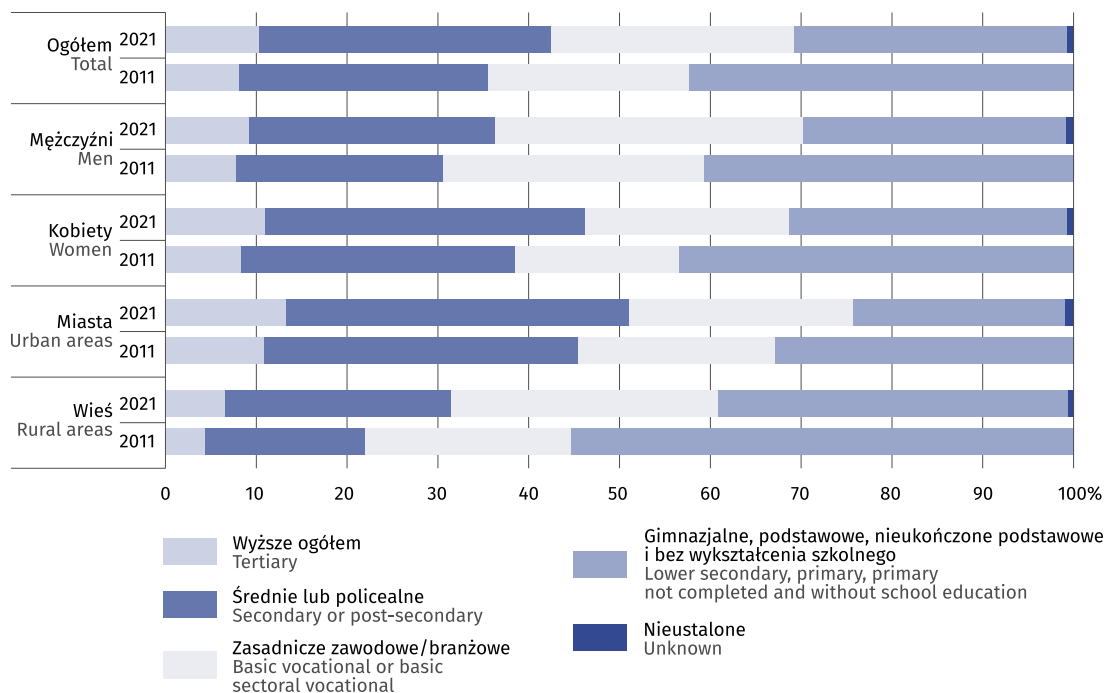
4.2. Economically inactive persons by education level

Według wyników NSP 2021 wśród osób biernych zawodowo w województwie wielkopolskim najwięcej legitymowało się wykształceniem średnim lub policealnym (342,9 tys., tj. 32,2%; w kraju 34,4%). W 14 spośród 16 województw udział osób z tym wykształceniem był największy w populacji biernych zawodowo i kształtował się na poziomie od 31,6% w kujawsko-pomorskim do 36,7% w mazowieckim. W wielkopolskim znaczący był także udział biernych zawodowo z wykształceniem gimnazjalnym i niższym – 30,0% (w kraju 29,9%). Odsetek osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym wśród ogółu biernych zawodowo wyniósł 26,7% (w kraju 23,6%). Najmniejszy udział w populacji biernych zawodowo stanowiły osoby z wykształceniem wyższym – 10,3% (w kraju 11,2%). We wszystkich województwach odsetek osób z tym wykształceniem osiągał najniższe wartości, od 9,2% w kujawsko-pomorskim do 15,1% w mazowieckim.

Odmienne kształtowała się struktura wykształcenia biernych zawodowo kobiet niż mężczyzn. Najwięcej było kobiet z wykształceniem średnim lub policealnym – 35,3%, podczas gdy wśród mężczyzn odsetek ten wyniósł 27,2%. Wśród mężczyzn dominowały osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym. Stanowiły one w tej kategorii 33,8%, natomiast u kobiet odsetek biernych zawodowo z tym wykształceniem wynosił 22,4%. Wysoki był udział osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet (odpowiednio 29,0% i 30,6%). Więcej kobiet biernych zawodowo posiadało wykształcenie wyższe (11,0%) niż mężczyzn (9,2%).

Wykres 20. Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat i więcej według płci, poziomu wykształcenia i miejsca zamieszkania w latach 2011 i 2021

Chart 20. Structure of economically inactive persons aged 15 and more by sex, education level and place of residence in 2011 and 2021

Lepiej wykształceni byli bierni zawodowo mieszkańcy miast niż wsi. Wykształcenie co najmniej średnie posiadała ponad połowa z nich (51,1%), podczas gdy na wsi tym poziomem wykształcenia legitymowało się 31,5%. Dużo większy był udział na terenach wiejskich osób o najniższym poziomie wykształcenia – gimnazjalnym lub niższym (38,5% wobec 23,3% w miastach). Odsetek osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym na wsi był o 4,7 p.proc. wyższy niż wśród biernych zawodowo mieszkańców miast.

W okresie międzypisowym w strukturze biernych zawodowo, charakteryzowanych według poziomu wykształcenia, znacznie obniżył się udział osób z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym (o 12,3 p.proc.). Spadek ten jest głównie widoczny przy porównywaniu biernych zawodowo ze względu na miejsce zamieszkania, ponieważ na wsi wyniósł on 16,8 p.proc. (przy spadku analogicznego odsetka wśród ludności na wsi o 12,6 p.proc.). Bez względu na płeć czy miejsce zamieszkania, w strukturze biernych zawodowo w stosunku do 2011 r. zwiększył się udział osób z wykształceniem wyższym (ogółem o 2,2 p.proc.). Wzrost wystąpił również w grupach z wykształceniem średnim lub policealnym o 4,8 p.proc. oraz zasadniczym zawodowym/branżowym o 4,6 p.proc.

W zbiorowości osób biernych zawodowo w podziale według dziesięcioletnich grup wieku i wykształcenia dla każdego jego poziomu około połowę osób biernych zawodowo stanowiły osoby w wieku 65 lat i więcej. Dość wysoki odsetek odnotowano wśród biernych zawodowo z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym w przedziale wiekowym 55–64 lata (24,5%). W grupach wieku między 25 a 54 rokiem życia udziały w strukturze biernych zawodowo były niskie (3–10%) dla wszystkich poziomów wykształcenia.

Tablica 18. Bierni zawodowo w wieku 15 lat i więcej według wieku i poziomu wykształcenia w 2021 r.
 Table 18. Economically inactive persons aged 15 and more by age and education level in 2021

Wykształcenie Education	Ogółem Total		Wiek Age					
			15-24 lata years	25-34	35-44	45-54	55-64	65 lat i więcej years and more
	w tysiącach in thousands	w % in %						
Ogółem Total	1064,0	100,0	17,9	4,7	5,3	5,2	16,1	50,8
w tym wykształcenie: of which education:								
Wyższe ogółem Tertiary	109,6	100,0	7,8	10,2	9,4	4,6	13,9	54,1
Średnie lub policealne – ogółem Secondary or post- -secondary – total	342,9	100,0	17,3	5,9	5,9	5,0	17,6	48,4
Zasadnicze zawodowe/ branżowe Basic vocational or basic sectoral vocational	284,2	100,0	1,6	3,4	6,0	8,3	24,5	56,2
Gimnazjalne, podsta- wowe, podstawowe nieukończone i bez wy- kształcenia szkolnego Lower secondary, primary, primary not completed and without school education	318,8	100,0	36,2	2,8	2,6	3,1	7,9	47,5

Według wyników NSP 2021 w zasadzie w każdej dziesięcioletniej grupie wiekowej około 1/3 osób biernych zawodowo to osoby z wykształceniem średnim lub policealnym, co jest związane z dużym udziałem tej grupy w populacji. Najwyższy odsetek osób biernych zawodowo z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym wystąpił w dwóch grupach wieku, tj. 45–54 oraz 55–64 lata (odpowiednio 42,5% i 40,6%).

4.3. Bierni zawodowo według przyczyn bierności zawodowej

4.3. Economically inactive persons by reasons for inactivity

Z punktu widzenia rynku pracy bardzo istotne jest rozpoznanie przyczyn¹ bierności osób nieaktywnych zawodowo. Według wyników NSP 2021 najistotniejszą przyczyną bierności zawodowej było korzystanie z emerytury, renty lub dochodów kapitałowych (akcje, obligacje lub z własności) – tę przyczynę zadeklarowało 484,5 tys. osób, co stanowiło 45,5% ogółu biernych zawodowo (w kraju 46,1%). Drugim co do znaczenia powodem bierności był własny stan zdrowia niepozwalający na podjęcie pracy – wskazało na niego 265,4 tys. osób, tj. 24,9% (w kraju 24,5%). Znaczący udział miały również osoby deklarujące jako przyczynę bierności zawodowej kontynuowanie nauki jako uczeń lub student (16,5%, w kraju 16,4%). Najmniej biernych zawodowo (19,6 tys. osób, tj. 1,8%; w kraju 2,7%) jako główną przyczynę bierności wskazało wyczerpanie wszelkich możliwości znalezienia pracy.

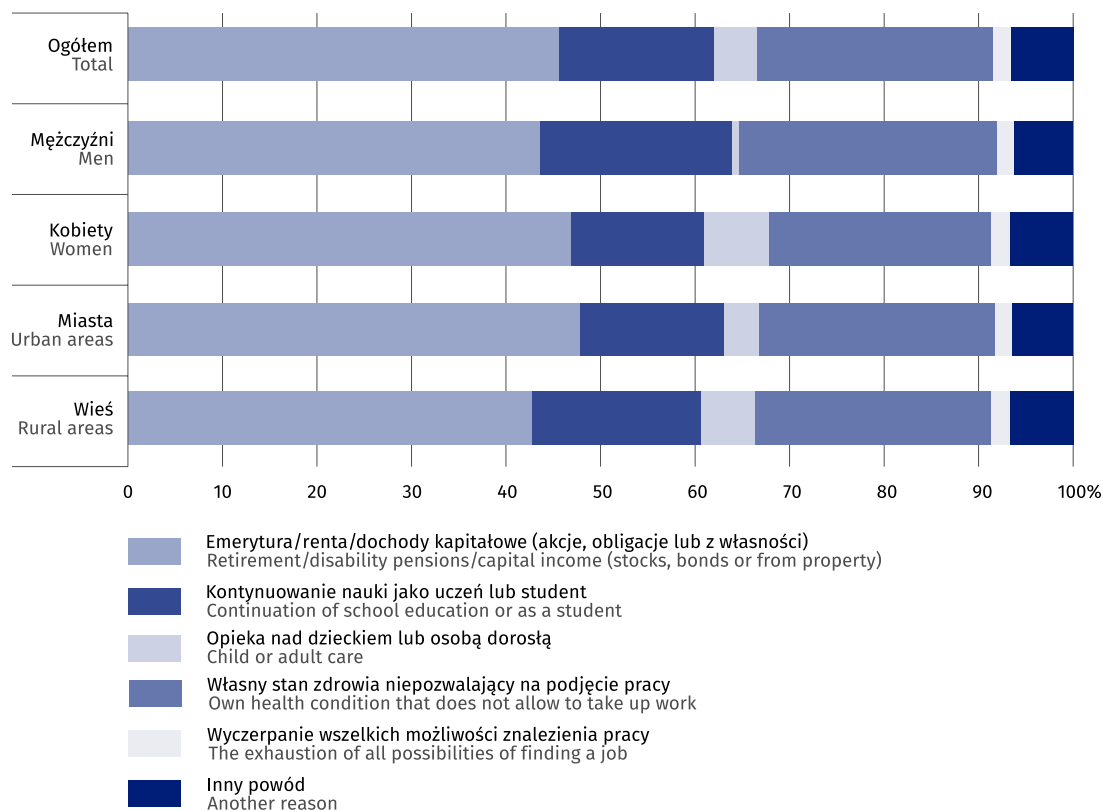
We wszystkich województwach korzystanie z emerytury, renty lub dochodów kapitałowych było najczęstszą przyczyną bierności zawodowej, w śląskim deklarowała ją ponad połowa omawianej zbiorowości (50,3%). Wielkopolskie zajmowało 2. pozycję wśród województw pod względem częstotliwości wskazywania opieki nad dzieckiem lub osobą dorosłą jako powodu bierności (4,6%), za pomorskim (4,7%). Najrzadziej tą przyczynę deklarowano w podlaskim i łódzkim (po 2,7%). W wielkopolskim i śląskim udział osób wskazujących na przyczynę bierności zawodowej – wyczerpanie wszelkich możliwości znalezienia pracy był najmniejszy i wynosił po 1,8%, podczas gdy najwyższe wartości osiągał w kujawsko-pomorskim (3,9%), warmińsko-mazurskim oraz podkarpackim (po 3,8%).

W wielkopolskim wśród kobiet najczęstszą przyczyną bierności zawodowej była emerytura, renta lub dochód z kapitału, którą zadeklarowało 46,8% nieaktywnych zawodowo kobiet, podczas gdy analogiczny wskaźnik wśród mężczyzn wyniósł 43,5%. Kobiety także częściej niż mężczyźni pozostawały bierne w związku z opieką nad dzieckiem lub osobą dorosłą (6,9% wobec 0,8%). Mężczyźni natomiast częściej niż kobiety byli nieaktywni na rynku pracy z powodu własnego stanu zdrowia niepozwalającego na podjęcie pracy (27,3% wobec 23,5%) oraz kontynuowania nauki jako uczeń lub student (20,4% wobec 14,1%). Najbardziej wyrównany był odsetek biernych zawodowo wskazujących jako przyczynę wyczerpanie wszelkich możliwości znalezienia pracy (1,9% w przypadku kobiet i 1,7% mężczyzn).

¹ Analiza porównawcza danych o przyczynach bierności w 2011 r. i 2021 r. jest pominięta, ze względu na częściowo tylko zbieżne kafeterie odpowiedzi zastosowane w obu spisach.

Wykres 21. Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat i więcej według przyczyn bierności, płci i miejsca zamieszkania w 2021 r.

Chart 21. Structure of economically inactive persons aged 15 and more by reasons for inactivity, sex and place of residence in 2021

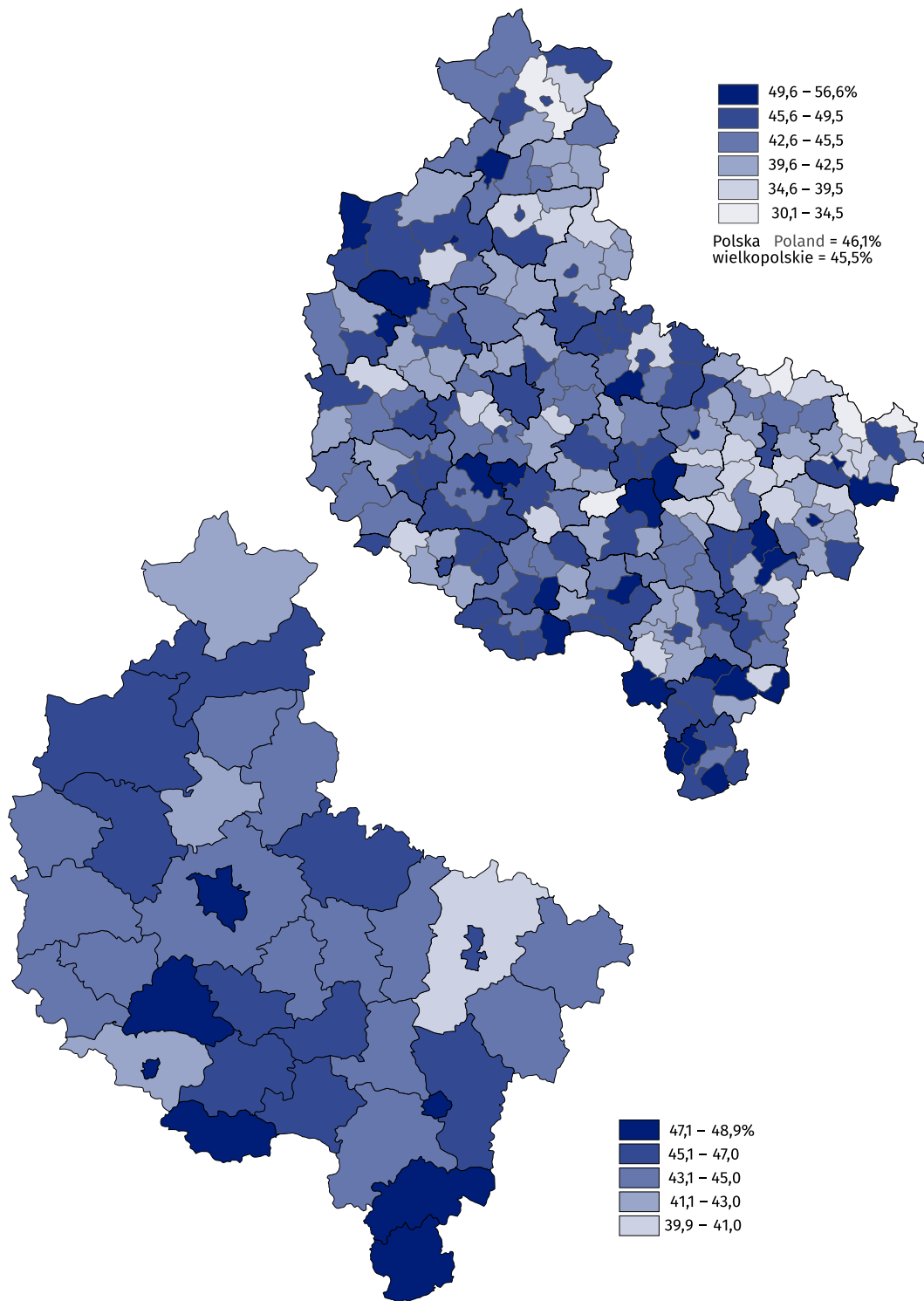

Struktura biernych zawodowo mieszkańców miast i wsi według przyczyn bierności kształtowała się podobnie. Zarówno w miastach, jak i na wsi najczęściej biernych zawodowo nie podejmowało pracy z powodu emerytury, renty lub dochodów kapitałowych, ale odsetek tych osób w miastach był większy niż na wsi (47,8% wobec 42,7%). Wśród biernych zawodowo mieszkańców wsi większy był odsetek osób, dla których przyczyną bierności było kontynuowanie nauki jako uczeń lub student (18,0% wobec 15,3% w miastach), opieka na dzieckiem lub osobą dorosłą (5,8% wobec 3,7%) oraz wyczerpanie wszelkich możliwości znalezienia pracy (2,0% wobec 1,7%).

Biorąc po uwagę najczęstsze przyczyny bierności zawodowej największy odsetek osób nieaktywnych zawodowo z powodu emerytury, renty lub dochodów kapitałowych odnotowano w Poznaniu (48,9%), powiatach kępińskim (48,7%), rawickim (48,1%) i ostrzeszowskim (48,0%). Natomiast najmniejszy udział takich osób w populacji biernych zawodowo występował w powiatach: konińskim (39,9%), leszczyńskim (42,7%) i obornickim (42,9%). Własny stan zdrowia niepozwalający na podjęcie pracy najczęściej był wymieniany przez osoby bierne zawodowo w wolsztyńskim (28,9%), słupeckim i Koninie (po 28,1%), najrzadziej w poznańskim (19,9%), Poznaniu, kępińskim i ostrzeszowskim (po 23,5%). Największą rozpiętość między powiatami zaobserwowano w przypadku, gdy przyczyną bierności zawodowej było kontynuowanie nauki jako uczeń lub student (10,4 p.proc.) – najwyższe wartości obserwowano w powiecie poznańskim (22,9%), zaś najniższe w Koninie (12,5%).

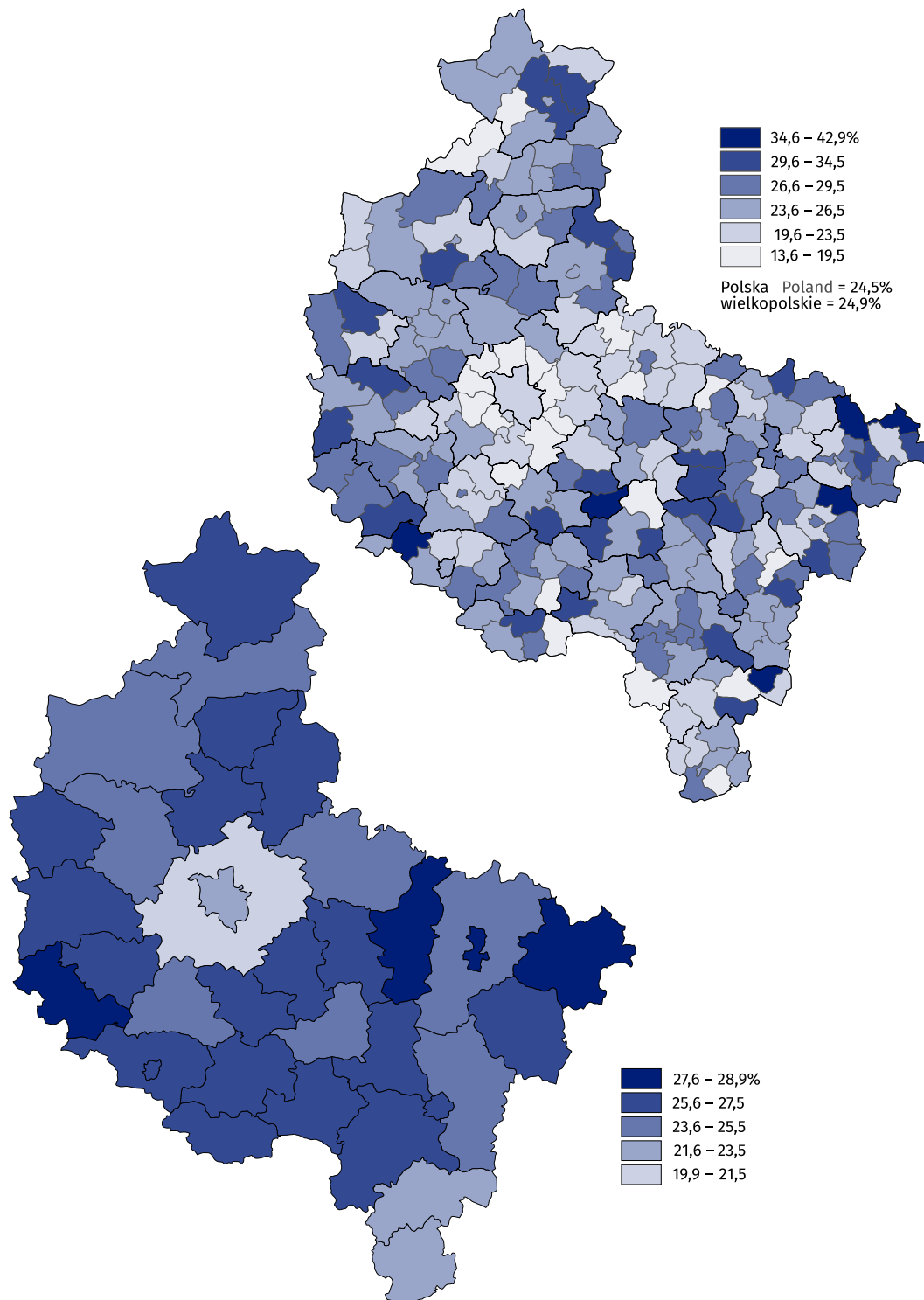
Mapa 9. Odsetek biernych zawodowo z powodu emerytury, renty lub dochodów kapitałowych według powiatów i gmin w 2021 r.

Map 9. Percentage of economically inactive persons due to retirement, disability pensions or capital income by powiats and gminas in 2021

Mapa 10. Odsetek biernych zawodowo z powodu własnego stanu zdrowia niepozwalającego na podjęcie pracy według powiatów i gmin w 2021 r.

Map 10. Percentage of economically inactive persons due to own health condition that does not allow to take up work by powiats and gminas in 2021

W ujęciu gminnym największy udział osób biernych zawodowo z powodu emerytury, renty lub dochodu z kapitału odnotowano w gminach: Ceków-Kolonia (56,6%) w powiecie kaliskim, Jutrosin (55,5%) w rawickim i Czajków (54,0%) w ostrzeszowskim. Najmniejszy odsetek obserwowano w gminach Przedecz (30,1%) i Babiak (33,3%) z powiatu kolskiego, gminie wiejskiej Złotów (32,1%) oraz Skulsk (33,8%) w powiecie konińskim. Obie wyżej wymienione gminy powiatu kolskiego charakteryzował natomiast największy udział biernych zawodowo z powodu własnego stanu zdrowia niepozwalającego na podjęcie pracy (odpowiednio 42,9% i 38,4%). Najrzadziej tą przyczynę wymieniano w gminie Brodnica (13,6%) w powiecie śremskim i Czarniejewo (14,2%) w gnieźnieńskim. W przeważającej większości gmin województwa wielkopolskiego najistotniejszym powodem bierności zawodowej była emerytura/renta/dochody kapitałowe, jedynie w 5 gminach własny stan zdrowia niepozwalający na podjęcie pracy wysuwał się na pierwsze miejsce (Babiak, Nowe Miasto nad Wartą, Przedecz, Włoszakowice, gmina wiejska Złotów).

Uwagi metodologiczne

1. Cel badania aktywności ekonomicznej ludności w ramach Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021

Zachodzące aktualnie zmiany społeczno-ekonomiczne oraz postępujące procesy globalizacji stawiają przed zarządzającymi w sferze gospodarczej i publicznej szereg wyzwań, których rozwiązanie wymaga dysponowania dobrymi jakościowo, precyzyjnymi i porównywalnymi danymi statystycznymi. Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań jaki odbył się w 2021 r. wyszedł naprzeciwko tym oczekiwaniom. Stanowi kontynuację spisów jakie odbywały się w Polsce z różną częstotliwością i zakresem od 1921 roku. Po pierwszych wolnych wyborach w Polsce od II wojny światowej jest to trzeci spis, którego ramy zostały dostosowane do ewoluujących krajowych i międzynarodowych potrzeb informacyjnych. Badanie to ma służyć: 1) zaspokojeniu potrzeb informacyjnych, 2) dostarczeniu informacji na poziomie jednostek podziału administracyjnego kraju, 3) prezentacji zmian jakie zaszły w ostatniej dekadzie w ramach poszczególnych zbiorowości jak i procesów, 4) zebraniu informacji niezbędnych do realizacji zobowiązań międzynarodowych, a także 5) dostarczeniu danych statystycznych na potrzeby tworzenia i aktualizacji operatów oraz losowania prób do badań reprezentacyjnych prowadzonych w gospodarstwach domowych.

Jednym z ważnych obszarów życia społeczno-gospodarczego kraju, jaki objęto badaniem spisowym, jest aktywność ekonomiczna ludności. Pozwoliło to na uzyskanie kompleksowych i aktualnych danych na temat rynku pracy i aktywności zawodowej mieszkańców Polski. Zakres informacyjny badania w tym obszarze był bardzo szeroki i objął zarówno pracujących, bezrobotnych, jak i biernych zawodowo z uwzględnieniem wielu zmiennych różnicujących takich jak np.: wiek, płeć, poziom wykształcenia czy podział terytorialny. Głównym celem przeprowadzania analiz z zakresu rynku pracy i prezentacji danych jest dostarczenie istotnych informacji do planowania i podejmowania decyzji na poziomie strategicznym, taktycznym i operacyjnym w obszarze zatrudnienia i rozwoju gospodarczego. Informacje te są istotne dla oceny kondycji gospodarki oraz kształtowania polityk regionalnych i lokalnych w obszarze aktywizacji zawodowej społeczeństwa i wyrównywania szans na rynku pracy. Do szczegółowych celów jakim to opracowanie ma służyć należy:

1. Identyfikacja i monitorowanie trendów na rynku pracy.
2. Dostarczanie informacji pozwalających optymalizować planowanie polityki zatrudnienia oraz przygotowanie i wdrażanie programów i inicjatywy na rzecz rozwoju rynku pracy.
3. Diagnozowanie grup społecznych mających ograniczony dostęp do rynku pracy, szczególnie wrażliwych na wykluczenie społeczno-zawodowe, w tym narażonych na dyskryminację.
4. Dostarczanie danych statystycznych pozwalających tworzyć kompleksowe analizy, porównania i dokonywać oceny skuteczności prowadzonych działań w zakresie rynku pracy.
5. Powiększenie zakresu informacyjnego o dane niezbędne do opracowywania prognoz dotyczących przyszłych potrzeb rynku pracy.

Kompleksowość i cykliczności gromadzonych danych z aktywności ekonomicznej społeczeństwa podczas spisów, pozwala porównywać zjawiska zachodzące w czasie oraz analizować zmiany w celu lepszego podejmowania decyzji w kształtowaniu polityki zatrudnienia, promowania zatrudnienia, redukcji bezrobocia i tworzenia zrównoważonego środowiska pracy.

2. Zakres i procedura badań

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań przeprowadzony został w okresie od 1 kwietnia do 30 września 2021 r., według stanu na dzień 31 marca 2021 r. godzina 24:00.

Zgodnie z metodologią rekomendowaną dla badań rynku pracy przez Międzynarodową Organizację Pracy, w części dotyczącej aktywności ekonomicznej, do określenia faktu wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy, czyli pomiaru aktywności bieżącej, dokonano w przedziale czasu nazywanym okresem referencyjnym, którym był tydzień kończący się w dniu referencyjnym badania (tj. okres od 25 do 31 marca 2021 r.).

Badanie to było badaniem pełnym i obejmowało wszystkie osoby fizyczne stale zamieszkałe i czasowo przebywające na terytorium Polski, z wyłączeniem szefów oraz cudzoziemskiego personelu przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych, członków ich rodzin oraz innych osób korzystających z przywilejów i immunitetów na mocy ustaw, umów międzynarodowych lub powszechnie uznanych zwyczajów międzynarodowych.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 sierpnia 2019 r. o Narodowym Spisie Powszechnym Ludności i Mieszkań 2021 przekazanie danych przez osoby fizyczne było obowiązkowe. Ten sam akt prawny nakładał na badane osoby obowiązek udzielania dokładnych, wyczerpujących i zgodnych z prawdą odpowiedzi. Odpowiedzi dotyczące osób, które nie ukończyły 18 roku życia oraz nieobecnych dokonywały pełnoletnie osoby wspólnie z nimi zamieszkałe. W odniesieniu do osób przebywających w obiektach zbiorowego zakwaterowania dane spisowe były pozyskiwane w zakresie posiadanej dokumentacji od właścicieli, administratorów lub zarządców obiektów.

Spis został zrealizowany metodą mieszaną tj. z wykorzystaniem danych zebranych od respondentów oraz danych pochodzących ze źródeł administracyjnych. W pierwszej kolejności informacje zbierane w spisie pobrane zostały z dostępnych źródeł administracyjnych i wykorzystano je do przygotowania oraz aktualizacji wykazu danych osobowych i adresowych, a także jako bezpośrednie źródło danych spisowych. Następnie dane objęte zakresem informacyjnym spisu 2021 zostały zebrane od całej populacji podlegającej badaniu poprzez elektroniczny formularz spisowy. Zostało to wykonane przy wykorzystaniu następujących metod i w następujących terminach:

- **CAWI (Computer-Assisted Web Interviewing)** – samospis internetowy, polegał na wypełnianiu przez badanych elektronicznego formularza i realizowany był od 1 kwietnia do 30 września 2021 r.
- **„Spis na żądanie”** – wywiad telefoniczny na żądanie respondenta realizowany był za pośrednictwem infolinii spisowej od 1 kwietnia do 30 września 2021 r.
- **CATI (Computer-Assisted Telephone Interviewing)** – wywiad telefoniczny realizowany przez rachmistrzów spisowych, podczas którego odpowiedzi na poszczególne pytania były odnotowywane przez nich w systemie komputerowym na formularzu. Ta część badania odbywała się od 4 maja do 30 września 2021 r.
- **CAPI (Computer-Assisted Personal Interviewing)** – wywiad bezpośredni realizowany przez rachmistrzów spisowych. Był to wywiad terenowy, rachmistrzowie rejestrowali odpowiedzi respondenta w systemie zainstalowanym na urządzeniu mobilnym. Badanie w tej formie przeprowadzane było od dnia 21 czerwca br. do 30 września 2021 r. z zachowaniem reżimu sanitarnego i zasad realizacji spisu metodą wywiadu bezpośredniego wynikających z obostrzeń pandemicznych.

3. Podstawowe pojęcia i definicje

Badania aktywności ekonomicznej ludności są ważnym źródłem informacji dla rządów, ekonomistów, badaczy, podmiotów gospodarczych, jak również instytucji publicznych i samorządowców realizowanych w celu poznania dynamiki różnych zjawisk związanych z rynkiem pracy. Odnoszą się do wszelkich działań podejmowanych przez osoby fizyczne w celu poszukiwania pracy, zatrudnienia w sektorze formalnym i nieformalnym, osiągnięcia dochodów z innych źródeł, samozatrudnienia czy bezrobocia. Badania aktywności ekonomicznej pozwalają na analizę kluczowych wskaźników związanych z rynkiem pracy, takich jak: współczynnik aktywności zawodowej, wskaźnik zatrudnienia, czy stopa bezrobocia. Zrozumienie tych zjawisk i zachodzących procesów wymaga posługiwania się takim samym aparatem pojęciowym. Dlatego też w tej części pracy zostaną przedstawione najważniejsze definicje i pojęcia. Wprowadzenie ich ma zapewnić jasność i spójność przekazu oraz jednoznaczną interpretację zawartych informacji i dokonanych analiz. Umożliwi efektywną komunikację i identyczne rozumienie zakresu i granic badanych zjawisk, co ułatwi porównanie wyników i pozwoli na uniknięcie nieporozumień lub odmiennych interpretacji w zależności od kontekstu czy czasu. Z tego względu, poniżej przedstawiono definicje pojęć, które będą odnosiły się do prezentowanych zmiennych i analiz:

Kategoria ludności według definicji krajowej. W kategorii tej są ujmowani stali mieszkańcy Polski, w tym osoby, które przebywają czasowo za granicą (bez względu na okres przebywania), ale zachowały stałe zameldowanie w Polsce, nie są natomiast ujmowani imigranci przebywający w Polsce czasowo.

Wiek – jest to liczba lat ukończonych. Wyznaczany jest poprzez porównanie pełnej daty urodzenia z datą przeprowadzenia spisu (tzw. dniem krytycznym, tj. 31 marca 2021 roku). W badaniach aktywności ekonomicznej populację stanowiły osoby, które miały 15 lat i więcej.

Ekonomiczne grupy wieku – jest to umowna klasyfikacja badanych według kryterium zdolności do pracy. Wyróżnia się trzy grupy osób: w wieku przedprodukcyjnym, w wieku produkcyjnym (mobilnym oraz niemobilnym) i w wieku poprodukcyjnym.

- **wiek przedprodukcyjny** – jest to wiek, w którym ludność nie posiada pełnej zdolności do czynności prawnych, a tym samym nie osiągnęła jeszcze całkowitej zdolności do pracy i jako pracownik podlega szczególnej ochronie prawnej. W przypadku badań aktywności ekonomicznej do tej grupy klasyfikowane są osoby, które ukończyły 15 lat, ale nie przekroczyły 18 lat.
- **wiek produkcyjny** – dolny próg tego przedziału wieku rozpoczyna się w momencie nabycia pełnej zdolności do pracy. Dla kobiet i mężczyzn jest to ukończenie 18 lat. Natomiast górny próg jest uzależniony od płci. Dla mężczyzn jest to wiek poniżej 65 lat, a dla kobiet poniżej 60 lat. W ramach tego przedziału wyróżnia się jeszcze dwie podklasy wiekowe i są to:
  - a) **wiek mobilny** (osoby, które ukończyły 18 lat, ale nie ukończyły 45 lat. Wiek ten jest taki sam zarówno dla mężczyzn jak i kobiet),
  - b) **wiek niemobilny** (mężczyźni, którzy ukończyli 45 lat i nie ukończyli 65 lat oraz kobiety, które ukończyły 45 lat, ale nie ukończyły 60 lat).
- **wiek poprodukcyjny** – dolny próg trzeciej grupy jest tożsamy z podstawowym wiekiem uprawniającym w Polsce do przechodzenia na emeryturę. Dlatego też w tym przedziale wiekowym będą sklasyfikowani mężczyźni, którzy ukończyli 65 lat oraz kobiety, które ukończyły 60 lat. Nieistotny jest przy tym stan faktyczny wykonywania pracy zarobkowej czy też nie.

Poziom wykształcenia jest to najwyższy ukończony cykl kształcenia w szkole lub szkolenia w innym trybie lub formie, uznany zgodnie z obowiązującym systemem szkolnictwa, podstawą zaliczenia wykształcenia do określonego poziomu jest uzyskanie świadectwo (dyplom) ukończenia

odpowiedniej szkoły niezależnie od trybu jej ukończenia (dziennie, wieczorowo, zaocznie, ekster-nistycznie/stacjonarnie, niestacjonarnie, na odległość, korespondencyjnie) w kraju lub za granicą.

W dalszej części publikacji dane dotyczące wykształcenia ludności będą dotyczyły osób w wieku 15 lat i więcej i prezentowane będą w następujących klasach:

- **wykształcenie wyższe** – dotyczy osób, których najwyższym poziomem edukacji jaki ukończyły są studia wyższe co najmniej z tytułem licencjata, inżyniera lub równorzędnym lub uzyskały dyplom ukończenia kolegium nauczycielskiego, nauczycielskiego kolegium języków obcych (z wyjątkiem organizowanych w ramach szkoły wyższej) oraz kolegiów pracowników służb społecznych.
- **średnie** – dotyczy osób, których najwyższym poziomem edukacji jaki ukończyły jest uzyskanie świadectwa ukończenia liceum ogólnokształcącego, liceum profilowanego, liceum uzupełniającego lub ukończyły gimnazjum przed 1932 rokiem. Odnosi się to również do osób, które otrzymały świadectwo ukończenia szkoły średniej zawodowej (technikum, technikum uzupełniającego, liceum zawodowego, liceum technicznego, szkoły artystycznej II stopnia realizującej jednocześnie program szkoły średniej). W tej grupie znajdują się też osoby, które posiadają świadectwo (dyplom) ukończenia szkoły policealnej (pomaturalnej), do której przyjęcie było uwarunkowane posiadaniem świadectwa ukończenia szkoły średniej oraz te, które ukończyły studium nauczycielskie.
- **zasadnicze zawodowe/branżowe** – dotyczy osób, których najwyższym poziomem edukacji jaki ukończyły jest uzyskanie świadectwa ukończenia: szkoły zawodowej (zasadniczej szkoły zawodowej lub rolniczej, szkoły przemysłowej), szkoły przysposobienia zawodowego lub rolniczego, korespondencyjnego kursu rolniczego wyłącznie na poziomie zasadniczej szkoły zawodowej, szkoły mistrzów, branżowej szkoły I stopnia.
- **gimnazjalne** – dotyczy osób, których najwyższym poziomem edukacji jaki ukończyły jest uzyskanie świadectwa ukończenia gimnazjum lub świadectwa ukończenia specjalnej szkoły przysposabiającej do pracy.
- **podstawowe ukończone** – dotyczy osób, których najwyższym poziomem edukacji jaki ukończyły jest uzyskanie świadectwa ukończenia szkoły podstawowej (przed wojną szkoły powszechnej), kursów dla pracujących w zakresie szkoły podstawowej oraz szkoły artystycznej I stopnia realizującej jednocześnie program szkoły podstawowej.
- **podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego** – dotyczy osób, które uczyły się w szkole podstawowej, uczyły się w szkole podstawowej, lecz jej nie ukończyły, nigdy nie uczęszczały do szkoły.

W spisie zastosowano definicje aktywności ekonomicznej ludności zalecane przez Europejską Komisję Gospodarczą ONZ i Urząd Statystyczny Unii Europejskiej (Eurostat), oparte o rekomendacje Międzynarodowej Organizacji Pracy. Zgodnie z tymi zaleceniami przedmiotem badania osób był fakt wykonywania/posiadania pracy w okresie badanego tygodnia (w Polsce był to tydzień od 25 do 31 marca 2021 r.) bądź poszukiwania pracy i gotowość do jej podjęcia. Badaniem objęto osoby w wieku 15 lat i więcej. Przyjęto regułę klasyfikowania każdej osoby tylko do jednej z trzech kategorii: pracujących, bezrobotnych lub biernych zawodowo (faktyczna, a nie formalno-prawna sytuacja zawodowa badanych osób).

Ludność aktywna zawodowo obejmuje wszystkie osoby uznane za pracujące lub bezrobotne zgodnie z definicjami podanymi poniżej.

Do **pracujących** zostały zaliczone wszystkie osoby w wieku 15 lat i więcej, które w okresie badanego tygodnia:

- wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód,

- nie wykonywały pracy, ale formalnie miały pracę, a czasową przyczyną niewykonywania pracy była np. choroba własna, urlop związany z wypoczynkiem lub opieką nad dzieckiem.

Bezrobotni to osoby w wieku 15–74 lata, które spełniły jednocześnie trzy warunki:

- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
- aktywnie poszukiwały pracy tzn. podjęły konkretne działania aby znaleźć pracę, w okresie od 1 do 31 marca,
- były zdolne/gotowe podjąć pracę w tygodniu badanym i następnym.

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Ludność bierna zawodowo to osoby w wieku 15 lat i więcej, które nie zostały zaklasyfikowane jako pracujące lub bezrobotne, tzn. osoby, które w badanym tygodniu:

- nie pracowały, nie miały pracy i jej nie poszukiwały,
- nie pracowały, poszukiwały pracy, ale nie były zdolne/gotowe do jej podjęcia w okresie od 1 do 15 kwietnia,
- nie pracowały i nie poszukiwały pracy, ponieważ miały pracę załatwioną i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie: dłuższym niż 3 miesiące lub do 3 miesięcy ale nie były gotowe tej pracy podjąć.

Jako **główne przyczyny bierności zawodowej** przyjęto:

- emerytura/renta/dochody kapitałowe (akcje, obligacje lub z własności),
- kontynuowanie nauki jako uczeń lub student,
- opieka nad dzieckiem lub osobą dorosłą,
- własny stan zdrowia niepozwalający na podjęcie pracy,
- wyczerpanie wszelkich możliwości znalezienia pracy,
- inny powód.

Praca główna to praca, która zwykle zajmuje więcej czasu. Jeżeli prace zajmują taką samą ilość czasu, pracą główną jest ta, która przynosi wyższy dochód.

Status zatrudnienia uwzględnia poniższe kategorie pracujących:

Zatrudnieni (pracownicy najemni):

- osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy lub umowy cywilnoprawnej; do tej grupy należą również praktykanci i stażyści, którzy otrzymywali wynagrodzenie za pracę;
- osoby wykonujące pracę nakładczą (inaczej chałupniczą);
- osoby zatrudnione w rodzinnym gospodarstwie rolnym bądź rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem i jednocześnie otrzymujące za wykonywaną pracę ustalony zarobek lub dochód (niekoniecznie w formie pieniężnej).

Pracujący na własny rachunek:

- właściciele, współwłaściciele lub dzierżawcy indywidualnego gospodarstwa rolnego pracujący w tym gospodarstwie;
- osoby prowadzące własną działalność gospodarczą poza rolnictwem (zarejestrowaną lub niezarejestrowaną);
- agenci we wszystkich systemach agencji;
- osoby, które na mocy porozumienia z pracodawcą zarejestrowały własną działalność jako 1-osobowy podmiot gospodarczy.

Do pracujących na własny rachunek zalicza się zarówno **pracodawców** (osoby pracujące na własny rachunek, które w badanym tygodniu zatrudniały przynajmniej 1 pracownika najemnego), jak i **osoby niezatrudniające pracowników**.

Pracujący w innym charakterze – to osoby, które są członkami spółdzielni produkcyjnych (również rolniczych) lub pracują na innych zasadach i nie klasyfikują się do grupy pracowników najemnych, pracujących na własny rachunek, pomagających członków rodzin oraz nie są praktykantami ani stażystami; do tej grupy należą również pomagający członkowie rodzin. Pomagający członkowie rodzin to osoby, które bez umownego, wcześniej ustalonego wynagrodzenia, pomagały w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem.

Współczynnik aktywności zawodowej jest to udział aktywnych zawodowo danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

Wskaźnik zatrudnienia jest to udział pracujących danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

Stopa bezrobocia jest to udział bezrobotnych danej kategorii w liczbie aktywnych zawodowo danej kategorii.

Współczynnik aktywności zawodowej i wskaźnik zatrudnienia zostały obliczone bez uwzględnienia osób o nieustalonym statusie na rynku pracy.

Methodological notes

1. The purpose of the survey of the economic activity of the population as part of the National Population and Housing Census 2021

Current socio-economic changes and ongoing globalization processes pose a number of challenges for those who manage economic and public issues, the solution of which requires comparable statistical data of good quality and precision. The National Population and Housing Census that took place in 2021 addressed these expectations. It is a continuation of the censuses that have taken place in Poland with varying frequency and scope since 1921. Following the first free elections in Poland after World War II, this is the third census whose framework has been adapted to meet evolving national and international information needs. The purpose of the survey is: 1) to meet information needs, 2) to provide information at the level of the units of administrative division of the country, 3) to present the changes that have taken place in the last decade with regard to particular communities and processes, 4) to collect information needed to fulfil the international obligations, and 5) to provide statistical data for the creation and updating of appraisals, and for drawing samples used for sample surveys conducted in households.

One of the important areas of the country's socio-economic life investigated by the census is the economic activity of the population. This made it possible to obtain comprehensive and up-to-date data on the job market and the economic activity of the population of Poland. The information scope of the survey in this area was very broad and included the employed, unemployed, and economically inactive, taking into consideration a number of differentiating variables, such as age, sex, level of education, or territorial division. The primary aim of conducting labour market analyses and presenting data is to provide substantial information for planning and making decisions at strategic, tactical, and operational levels in the area of employment and economic development. This information is important for assessing the state of the economy and for forming regional and local policies in the sphere of economic activation of the society and making opportunities on the labour market fairer. As for the specific objectives, the survey aims to:

1. Identify and monitor labour market trends.
2. Provide information for optimizing employment policy planning, and for preparation and implementation of programs and initiatives intended to develop the labour market.
3. Identify social groups with limited access to the labour market, particularly vulnerable to socio-occupational exclusion, including those potentially facing discrimination.
4. Provide statistical data for the creation of comprehensive analyses and comparisons and for the evaluation of the effectiveness of the labour market actions.
5. Expand the information scope with the data necessary for the development of forecasts on future labour market needs.

The comprehensiveness and the cyclical nature of the data collected on the economic activity of the population during the censuses allows for the comparison of phenomena happening over time and analysis of changes so as to make better decisions regarding shaping employment policies, promoting employment, reducing unemployment and creating a balanced working environment.

2. Scope and survey procedure

The National Population and Housing Census was carried out between 1 April and 30 September 2021, as of 24:00 on 31 March 2021.

In accordance with the methodology recommended for labour market surveys by the International Labour Organization, in the section regarding economic activity, the fact of doing, having, or looking for a job, was determined, or in other words current activity was measured, in an interval called the reference period. This period refers to the week ending on the reference day of the survey (i.e. the period from 25 to 31 March 2021).

The survey was complete research and included all individuals permanently residing and temporarily staying in the territory of Poland, excluding the heads and foreign personnel of diplomatic representations and consular offices of foreign countries, members of their families and other recipients of privileges and immunities under the law, international agreements or generally recognized international customs.

According to the provisions of the Act of August 9, 2019, on the National Population and Housing Census 2021, the submission of data by individuals was mandatory. The same act required surveyed individuals to provide accurate, thorough and truthful answers. Responses regarding individuals under the age of 18 and absentees were made by the adults residing with them. Regarding persons staying in collective lodging facilities, census data was obtained on the basis of the documentation available from the owners, administrators or managers of the facilities.

The census was carried out using a mixed method, i.e., using data collected from respondents and data from administrative sources. Initially, the information collected in the census was taken from available administrative sources and used to prepare and update the list of personal and address data, as well as a direct source of census data. Next, the data covered by the scope of information of the 2021 census was collected from the entire population to be surveyed through an electronic census form. This was conducted with the use of the following methods and the following definitions:

- **CAWI (Computer-Assisted Web Interviewing)** – a self-administered online survey, based on respondents filling out an electronic form and was conducted from April 1 to September 30, 2021.
- **„Census on demand”** – a telephone interview at the respondent’s request was conducted via a census hotline from April 1 to September 30, 2021.
- **CATI (Computer-Assisted Telephone Interviewing)** – a telephone interview conducted by census takers, during which answers to individual questions were recorded by them in a computer system in a form. This part of the survey took place from May 4 to September 30, 2021.
- **CAPI (Computer-Assisted Personal Interviewing)** – a face-to-face interview conducted by census takers. It was a field interview, with the census takers recording the respondent’s answers in a system installed on a mobile device. The survey in this form was conducted from June 21 of this year until September 30, 2021, in compliance with the sanitary regime and the rules of implementation of the census by direct interview method resulting from pandemic restrictions.

3. Basic concepts and definitions

Surveys of the economic activity of the population are a significant source of information for governments, economists, researchers, business entities, along with public institutions and local governments. They are carried out in order to understand the dynamics of various phenomena concerning the labour market. They refer to the activities undertaken by individuals to seek work, employment in the formal and informal sectors, income from other sources, self-employment or unemployment. Economic activity surveys make it possible to analyze key indicators related to the labour market, such as the activity rate, employment rate, or unemployment rate. Understanding these phenomena and the occurring processes requires using identical terminology. Therefore, this section of the paper will present the most important definitions and concepts. The introduction of these is intended to ensure clarity and consistency of the message as well as unambiguous interpretation of the information contained, and analyses made. It will enable effective communication and analogous understanding of the scope and boundaries of the phenomena studied, which will aid the comparison of results and avoid misunderstandings or divergent interpretations depending on the context or time. Therefore, the following definitions of terms will apply to the variables and analyses presented:

Population category by national definition. This category includes permanent residents of Poland, including persons who are temporarily abroad (regardless of the period of their stay), but have maintained permanent residence in Poland; immigrants temporarily staying in Poland are not included.

Age – the number of years. It is determined by comparing the full date of birth with the date of the census (the so-called critical date, i.e. March 31, 2021). In the economic activity survey, the population consisted of persons who were 15 years and over.

Economic age groups – this is a conventional classification of respondents according to the criterion of ability to work. There are three groups of persons: pre-working age, working age (mobile and immobile) and post-working age.

- **pre-working age** – the age in which the population does not have full legal capacity, and thus has not yet reached full work ability and is subject to special legal protection as a worker. In the case of economic activity surveys, this classification includes persons who have reached the age of 15 but are under 18.
- **working age** – the lower threshold of this age bracket begins when one acquires full work ability. For men and women, that is reaching 18 years of age. In contrast, the upper threshold is dependent on sex. For men the age is under 65, and for women under 60. Within this range, there are two more age subclasses as follows:
  - a) **mobile working age** (persons who are 18 years of age or older but under 45 years of age. This age is the same for both men and women),
  - b) **immobile working age** (men who are over 45 years old and under 65 and women who are over 45 years old but under 60).
- **post-working age** – the lower threshold of the third group is corresponding with the standard retirement age in Poland. Therefore, men who are 65 years of age or older and women who are 60 or older will be classified in this age bracket. Whether or not they are actually employed is irrelevant.

Education this is the highest educational level achieved in a school-based system, or in any other training mode or form, recognised in compliance with the binding education system. The basis for classifying education to a given level is provided by a certificate (diploma) of completion of a certain school, irrespective of the mode of studying (full-time, evening/weekend, part-time, by correspondence) in the country or abroad.

In the remainder of the publication, data on the education of the population will refer to persons aged 15 and over, and will be presented in the following classes:

- **tertiary education** – refers to persons whose highest completed level of education is higher education with at least a bachelor's, engineer's or equivalent degree, or have received a diploma from a teachers' college, teachers' college of foreign languages (except those organised as part of a post-secondary school) and colleges of social service workers.
- **secondary** – refers to persons whose highest level of education is the obtaining of a certificate of completion of a general high school, specialized high school, supplementary high school, or completed middle school before 1932. This also applies to those who received a certificate of completion of a secondary vocational school (technical school, supplementary technical school, vocational high school, technical high school, secondary art school which implements a secondary school curriculum). This group also includes those who have a certificate (diploma) of completion of a post-secondary school, admission to which was conditional on having a secondary school certificate, and those who have completed a teacher training college.
- **basic vocational or basic sectoral vocational** – refers to persons whose highest level of education they have is a certified completion of: a vocational school (basic vocational or agricultural school, industrial school), vocational or agricultural training school, correspondence agricultural course only at the level of basic vocational school, master's academy, first degree trade school.
- **lower secondary (gimnazjum)** – refers to persons whose highest level of education is the attainment of a certificate of completion of lower secondary (gimnazjum) or a certificate of completion of a special preparatory school.
- **primary education** – refers to persons whose highest level of education is the obtainment of a certificate of completion from an elementary school (before the war, a grade school), courses for working persons in the domain of elementary school, and an art school of the first degree that follows the curriculum of an elementary school.
- **incomplete primary or no school education** – refers to persons who are studying in elementary school, studied in elementary school but did not complete it, or never attended school.

The census uses the definitions of population economic activity recommended by the United Nations Economic Commission for Europe and the Statistical Office of the European Union (Eurostat), based on the recommendations of the International Labour Organization. According to these recommendations, the subject of the survey of persons was the fact of having/having a job during the surveyed week (in Poland it was the week from 25 to 31 March 2021) or searching for a job and readiness to take it. The study included individuals aged 15 years and older. The rule was adopted to classify each person into only one of three categories: employed, unemployed or economically inactive (actual, not formal-legal occupational situation of the surveyed persons).

The economically active population includes all persons considered employed or unemployed as defined below.

The employed included all persons aged 15 years and over who, during the survey week:

- performed work for at least 1 hour that resulted in earnings or income;
- did not perform work, but formally had work, and the temporary reason for not performing work was, for example, their own illness, vacation or child care leave.

The unemployed are those aged 15–74 who have met three conditions simultaneously:

- were not working individuals during the study week;

- actively sought work, i.e. took concrete steps to find a job, between March 1 and March 31;
- were able/willing to work during the survey week and the following week.

The unemployed also included those who had found a job and were waiting for a job to start within 3 months and were willing to take that job.

The economically inactive population is defined as persons aged 15 and over who are not classified as employed or unemployed, i.e. persons who in the week under study:

- were not working, did not have a job and were not looking for one;
- were not working, were looking for work, but were not able/ready to work between April 1 and April 15;
- were not working and were not looking for work because they had a job and were waiting for a job for more than 3 months or up to 3 months but were not ready to start working.

The main causes of inactivity were identified as:

- pension/capital income (stocks, bonds or from property);
- continuation of school education or as a student;
- child or adult care;
- your own health condition that does not allow you to work;
- exhausting all possibilities of finding a job;
- another reason.

The main job is the job that usually takes more time. If the jobs take the same amount of time, the main job is the one with the higher income.

Employment status includes the following categories of workers:

Employees:

- persons employed under an employment relationship or a civil law contract; this group also includes apprentices and interns who were paid for their work;
- persons who work as contractors (also known as homeworkers);
- persons employed on a family farm or in a family business outside agriculture and at the same time receiving a fixed income or earnings (not necessarily in the form of money) for their work.

Self-employed:

- owners, co-owners or lessees of an individual agricultural holding who work on the holding;
- individuals who are self-employed outside of agriculture (registered or unregistered);
- agents in all agency systems;
- persons who, on the basis of an agreement with the employer, registered their own business as a one-person economic entity.

Self-employed include both **employers** (self-employed persons who employed at least 1 paid worker during the survey week) and **non-employed persons**.

Workers in other capacities – are those who are members of production cooperatives (including agricultural cooperatives) or are employed/working on other terms and are not classified as employees, self-employed, assisting family members and are not apprentices or trainees; this group also includes contributing family members. Contributing family members are individuals who, without contractual, predetermined compensation, assisted in the operation of the family farm or family business outside of agriculture.

Activity rate is the share of the economically active population of a given category in the total population of a given category.

Employment rate is the share of the employed persons of a given category in the total population of a given category.

Unemployment rate is the share of the unemployed of a given category in the economically active population of a given category.

Activity rate and **Employment rate** were calculated without taking into account persons with unknown status in the labour market.